

Økonomianalyse Bodø kommune 2018

RAPPORT 2019, VERSJON 25.4.

BODØ KOMMUNE

AGENDA
KAUPANG

OPPDRAGSGIVER: Bodø kommune
RAPPORT NR: 1020766
RAPPORTENS TITTEL: Økonomianalyse Bodø kommune 2018
ANSVARLIG KONSULENT: Bjørn A Brox
KVALITETSSIKRET AV: Astrid Nesland
DATO: 25.04.2019

Forord

Denne rapporten er laget på oppdrag av rådmannen i Bodø kommune.

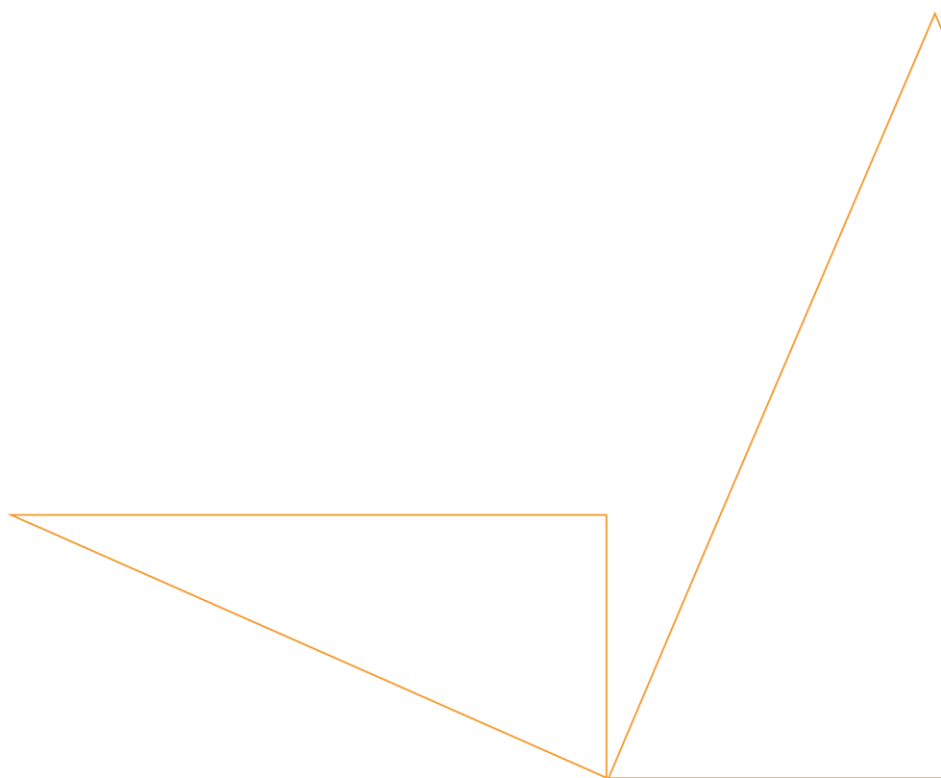
Vi takker for godt samarbeid med ledere og ansatte i kommunen når det gjelder dataauthenting og kvalitetssikring av data.

Rapporten er skrevet av Per Schanche, Rune Holbæk, Astrid Nesland og Bjørn A Brox. Alle konklusjoner står for Agenda Kaupangs regning.

Data er hentet fra KOSTRA 15.3.2019. Vi tar forbehold for feil i datagrunnlaget.

Stabekk 25.4.2019

Agenda Kaupang AS

Innhold

1	Sammendrag	5
2	Mandat og metode	6
3	Finanser	9
4	Tjenestekvalitet	12
5	Samlet kostnadsnivå	13
6	Demografikostnader	16
7	Grunnskole	20
8	Barnehage	32
9	Barnevern	40
10	Pleie og omsorg	44
11	Dypdykk pleie og omsorg	53
12	Helse	74
13	Sosial	76
14	Administrasjon og fellesutgifter	80
15	Kultur	83
16	Fysisk planlegging og kulturminnevern	84
17	Samferdsel	86
18	Brann	89
19	Næring	91
20	Bolig	92
21	Kirke	95
22	Eiendom	96
23	Flyktninger	99
24	Analyse av bemanning i administrasjon	100
	Vedlegg: Regnskapsdata i analysen. Kilde: KOSTRA	106

1 Sammendrag

Dette er en analyse av regnskap og andre KOSTRA-tall for 2018 for Bodø kommune. Formålet med analysen er å finne ut hvordan de økonomiske nøkkeltallene for Bodø er, sammenlignet med andre kommuner. Bodø er sammenlignet med effektive kommuner, som kanskje har noe å lære bort.

Bodø er sammenlignet med Drammen, Kristiansand, Skedsmo, Fredrikstad, Ålesund og Skien, samt Kommunegruppe 13, som er kommuner med 20.000–120.000 innbyggere.

Hovedkonklusjonen er at Bodø har god tjenestekvalitet, svake finanser og et høyt kostnadsnivå i tjenestene.

Finansene er svake. Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene var 0 prosent i 2018. Bodø har lite midler i disposisjonsfond og dermed liten evne til å møte uforutsette økonomiske problemer. Kommunen har høy netto lånegjeld og er litt mer utsatt for renterisiko enn de fleste kommuner. Det var 328 kommuner med bedre finanser i 2018.

Kvalitet i tjenestene er vurdert på grunnlag av forrige års utgave av Kommunebarometeret fra Kommunal Rapport. Bodø har meget god kvalitet på tjenestetilbudet til innbyggerne. Bodø ble nr. 62 på Kommunebarometeret for 2018.

Kostnadsnivået i tjenestene er vurdert på grunnlag av behovskorrigerede netto driftsutgifter. Netto driftsutgifter er den utgiften kommunestyret må bevilge (utgift minus driftsinntekter og refusjoner). Utgiftene korrigeres for forskjeller i demografi, geografi og sosiale forhold for å gjøre kommuneregnskapene sammenlignbare. Kostnadsnivået i Bodø var 321 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13 i 2018. De tjenestene som drives dyrere enn gjennomsnittet i kommunegruppen er grunnskole, kultur, kirke, PLO, helse, sosial, barnevern, administrasjon, brann, samferdsel og bolig. De tjenestene som drives med lavere kostnader enn kommunegruppen er barnehage, plan og næring.

Bodø bruker 3 millioner kroner mindre på eiendomsforvaltning (formålsbygg) enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Kommunen bruker mye areal, men har lave driftsutgifter per kvadratmeter. Utgiftene til flyktninger er antakelig lavere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13.

2 Mandat og metode

2.1 Mandat

Oppgaven i denne rapporten er å sammenligne finanser og kostnadsnivå i Bodø med andre kommuner, samt å forklare årsaken til de påviste forskjellene.

Analysen kan ses på som første fase av et omstillingsprosjekt. På grunnlag av analysen vil kommunen kunne vurdere hvilke tjenester som kan drives med lavere utgifter, og få noen ideer til hvilke tiltak som er aktuelle.

2.2 Metode

Analysen sammenligner behovskorrigerede netto driftsutgifter per innbygger i ulike tjenester. Netto driftsutgifter er kommunens utgifter i tjenesten minus refusjoner og eventuell egenbetaling. Det er netto utgifter som må finansieres av kommunestyret med frie inntekter og eventuell eiendomsskatt. Analysen legger altså hovedvekten på kommunestyrets prioriteringsproblem.

Sammenligningskommunene er sammenlignbare kommuner med lave kostnader. De viktigste kriteriene for valg av sammenligningskommuner er

- ▶ størrelse (fanges ikke opp godt nok i utgiftsutjevningen i inntektssystemet)
- ▶ befolkningsvekst (det er lettere å bygge på enn å legge ned)
- ▶ kostnadsnivå (må ha noe å lære bort)
- ▶ god tjenestekvalitet (sjekkes i Kommunebarometeret).

Tabellen under viser noen nøkkeltall om sammenligningskommunene.

Kommuner	Innbyggere 1.1.2005	Innbyggere 1.1.2018	Vekst i folketallet 2005-2018 i prosent	Innbyggere i tettsted	Frie inntekter og eiendomsskatt per innbygger i prosent av landsgjennomsnittet
Bodø 18	44 414	52 024	17 %	90 %	97 %
Drammen 18	57 148	68 933	21 %	98 %	92 %
Skedsmo 18	42 094	55 652	32 %	95 %	91 %
Kristiansand 18	76 066	92 282	21 %	96 %	92 %
Ålesund 18	40 295	47 998	19 %	96 %	90 %
Fredrikstad 18	70 418	81 772	16 %	92 %	92 %
Skien 18	50 676	54 645	8 %	90 %	93 %
Kostragruppe 13 18	1 482 346	1 884 705	27 %	89 %	93 %

Figur 1 Data om sammenligningskommuner. Kilde: KOSTRA

Analysen sammenligner kostnader per tjeneste. Det er definert 14 tjenester i tråd med inndelingen i KOSTRA. Hver tjeneste består av flere KOSTRA-funksjoner. Det er tilsammen omtrent 70 KOSTRA-funksjoner fra 100 politisk styring til 393 drift av gravplasser. Dette er et organisasjonsnøytralt regnskap, til forskjell fra kommunens ansvarsregnskap (intern organisering). Følgende funksjoner tas ikke med i analysen: 170–173 premieavvik (finansielle korreksjoner til regnskapet), 275 introduksjonsordningen (statsfinansiert) og 340–357 VAR-sektoren (finansiert med huseieravgifter).

Analysen bruker av samme årsak konsernregnskapet. Konsernregnskapet omfatter både kommune-kassen (den delen rådmannen styrer), kommunale foretak, interkommunale selskaper og interkommunale selskaper med eget regnskap, organisert etter kommunelovens paragraf 27.

Kommunene organiserer stadig mer av tjenesteproduksjonen interkommunalt. Derfor er konsernregnskapet viktig. Tabellen under viser hvilke selskaper i Bodø som skal rapportere til KOSTRA for 2018.

Organisasjonsfor	Selskap	Kon	Kommune	Eierandel
KF	BODØ HAVN KF	1804	BODØ KOMMUNE	100 %
KF	BODØ SPEKTRUM KF	1804	BODØ KOMMUNE	100 %
KF	STORMEN KONSERTHUS BODØ KF	1804	BODØ KOMMUNE	100 %
IKS	HELSE- OG MILJØTILSYN SALTEN IKS	1804	BODØ KOMMUNE	59 %
IKS	IRIS SALTEN IKS	1804	BODØ KOMMUNE	59 %
IKS	SALTEN BRANN IKS	1804	BODØ KOMMUNE	61 %
IKS	SALTEN KOMMUNEREVISJON IKS	1804	BODØ KOMMUNE	45 %
ANNA	SALTEN REGIONRÅD	1804	BODØ KOMMUNE	100 %

Figur 2 Selskaper i Kommunekonsernet Bodø 2018. Kilde: SSB

NB: Bodø Havn KF, Iris Salten IKS og Helse- og miljøtilsyn Salten IKS har ikke sendt inn regnskap for 2018 til KOSTRA i tide. De er ikke med i konsernregnskapet i denne analysen.

Analysen bruker netto utgifter fratrukket arbeidsgiveravgift. Arbeidsgiveravgiften varierer mellom 0 prosent og 14,1 prosent i norske kommuner. For å sammenligne kommuner med svært forskjellig avgiftssats er det en fordel å ta bort avgiften fra regnskapet.

Analysen bruker behovskorrigerte netto driftsutgifter. Behovskorrigeringen gjøres etter metoden i statsbudsjettet. Kommunaldepartementet har beregnet utgiftsbehovet per innbygger i hver velferdstjeneste og samlet for hver norske kommune. Tjenestene i behovskorrigering er grunnskole, barnehage, PLO, sosial, helse, barnehage og administrasjon. Analysen korrigerer 2018-regnskapet med behovsberegningen for 2018. Det er dessuten gjort et par andre korreksjoner for å gjøre kommunene sammenlignbare: ulik andel elever i private skoler og oppgaver som vertskommune for nedlagte PU-institusjoner. Behovskorrigerte netto driftsutgifter er netto driftsutgifter delt på utgiftsbehovet i prosent.

Analysen beregner innsparingsmuligheter for hver tjeneste i Bodø, sammenlignet med Kommune-gruppe 13 og sammenligningskommunene. Innsparingspotensialet for tjeneste A i kommune 1 (K1) i forhold til kommune 2 (K2) beregnes slik: (behovskorrigert netto utgift K1-behovskorrigert utgift K2)*innbyggertall K1*utgiftsbehov i tjeneste A i K1. Eksempel fra rapporten: Innsparingspotensialet for grunnskole i Bodø i forhold til Kommunegruppe 13 beregnes slik: $(13.21811.906) * 52024 * 0,97 = 66$ mill. kroner.

Det er et kapittel om hver tjeneste: I disse kapitlene er formålet å forklare de kostnadsforskjellene som påvises mellom Bodø og kommunegruppen i starten av rapporten. Analysen skiller mellom tre forklaringsfaktorer. Forskjeller i netto utgift per innbygger kan komme av ulikt volum i tjenesten, ulik produktivitet (enhetspriser) eller ulike satser for egenbetaling. Analysen prøver å beregne effekten i millioner kroner av hver av disse faktorene. Det er bare mulig i de tjenester der Agenda Kaupang har opplysninger om volum og enhetspriser.

Analysen bruker indikatorer beregnet av Agenda Kaupang. Det vil si at analysen ikke bruker de «originale» indikatorene beregnet av KOSTRA. Agenda Kaupang har i stedet beregnet indikatoren ved hjelp av teller og nevner hentet fra grunnlagsdata i KOSTRA. Dette er nødvendig når Agenda Kaupang definerer tjenesten annerledes enn KOSTRA, eller når nøkkeltall skal lages for virtuelle kommuner.

2.3 Korrigeringer

Regnskapet er korrigert i samråd med kommunens økonomiavdeling etter kvalitetssikringsmøte 9.4. Samlede netto utgifter er korrigert opp 6,9 millioner kroner. Følgende korrigeringer er gjort av innsendte KOSTRA-tall (økninger i +, reduksjoner i -), tall i 1000 kroner:

Knr	Funksjon	Beløp i 1000 k
1804	120 Administrasjon	-165
1804	201 Barnehage	-2 593
1804	202 Grunnskole	-6 117
1804	232 Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste	-2 638
1804	244 Barneverntjeneste	-2 662
1804	120 Administrasjon	-2 023
1804	130 Administrasjonslokaler	-711
1804	221 Barnehagelokaler og skyss	-343
1804	222 Skolelokaler	-3 633
1804	261 Institusjonslokaler	-1 309
1804	381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	-479
1804	386 Kommunale kulturbygg	-319
1804	121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	8 817
1804	243 Tilbud til personer med rusproblemer	-22 000
1804	254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	22 000
1804	244 Barneverntjeneste	4 460
1804	251 Barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet	-520
1804	252 Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet	1 560
1804	242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	-4 000
1804	241 Diagnose, behandling, re-/habilitering	4 000
1804	320 Kommunal næringsvirksomhet	30 000
1804	321 Konesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg	-30 000
1804	241 Diagnose, behandling, re-/habilitering	15 600

Figur 3 Rettelser i kommuneregnskapet 2018

Korreksjonene gjelder feilføringer i regnskapet, ekstraordinære poster og periodisering av beløp (føringer mot bundet driftsfond). Korreksjonene er bygget inn i figurene i rapporten.

3 Finanser

Godt driftsresultat, mye driftsreserver og lav netto lånegjeld er viktige tegn på sunne kommunale finanser. De finansielle nøkkeltallene i Bodø er ikke spesielt gode. Netto driftsresultat var 0 prosent av driftsinntektene i 2018, disposisjonsfondet rundt 5 prosent og netto lånegjeld 101 prosent.

Sunn økonomi tilsier overskudd på 2 prosent, reserver på 10 prosent og netto lånegjeld på 50 prosent. Bodø har ikke så gode finanser som anbefalt, men det er det få kommuner som har.

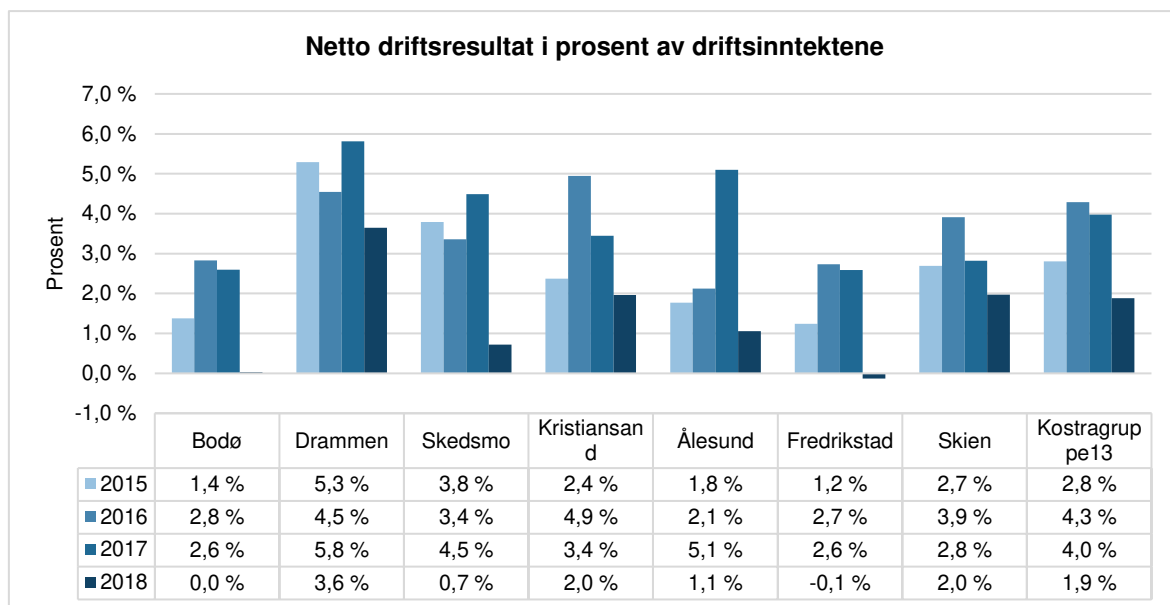
Bodø har dårligere finanser enn gjennomsnittet av norske kommuner i 2018. Netto driftsresultat er dårligere, reservene (disposisjonsfondet) er lavere, og kommunen har høyere netto lånegjeld. Det er 328 kommuner med bedre finanser ved utgangen av 2018.

Vi skal se nærmere på de tre nøkkeltallene.

3.1 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat i kommunekonsernet utgjorde 0 prosent av driftsinntektene i Bodø i 2018. Det er under bransjenormen på 2 prosent. Det er 2,5 prosent lavere enn gjennomsnittet i norske kommuner i 2018.

Driftsresultatene har vært dårligere enn gjennomsnittet i kommunegruppen de fire siste årene. 2018 var et godt år i kommunesektoren. 2016 og 2017 var enda bedre.

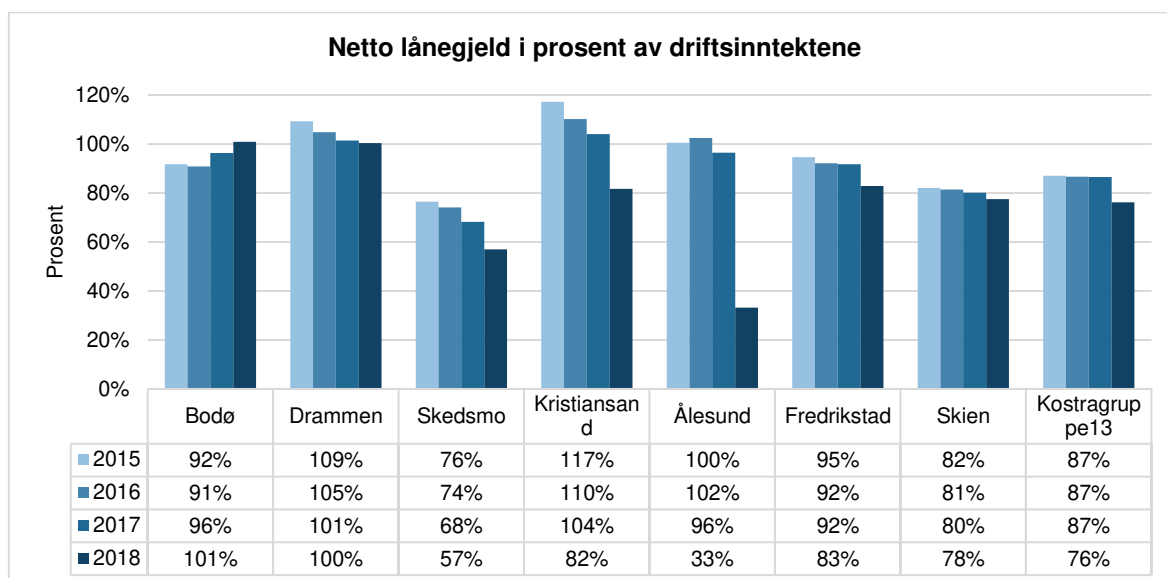

Figur 4 Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene. Kilde: KOSTRA

3.2 Netto lånegjeld

Netto lånegjeld er opptatte lån, minus utlån og ubrukte lånemidler. Netto lånegjeld bør holdes under kontroll for å unngå for stor renterisiko, spesielt i tider med lave renter. Netto lånegjeld bør helst være under 50 prosent av årlige driftsinntekter.

Bodø har mer lånegjeld enn anbefalt. Netto lånegjeld i konsernet er 101 prosent av driftsinntektene i 2018. Det er 25 prosentpoeng mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen og 20 prosent mer enn landsgjennomsnittet. Lånegjelden (gjeldsgraden) er økt med 9 prosentpoeng de siste fire årene.

Figur 5 Netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene. Kilde: KOSTRA

Man kan skille mellom renteutsatt lånegjeld og selvfinansiert lånegjeld (VAR-sektor og lån med rentestøtte fra staten). Den renteutsatte gjelden i Bodø utgjør 61 prosent av årlige driftsinntekter. Det er mye, men det er ikke mer enn gjennomsnittet i landet.

Et annet relevant nøkkeltall er samlet renteeksponering. Det vil si renteutsatt gjeld minus pengeplasseringer i renteinstrumenter (bankinnskudd, sertifikater og derivater). Netto renteeksponert beløp i prosent av årlige driftsinntekter utgjorde 61 prosent av årlige driftsinntekter i fjor. Dette er også på nivå med landsgjennomsnittet, se figuren under.

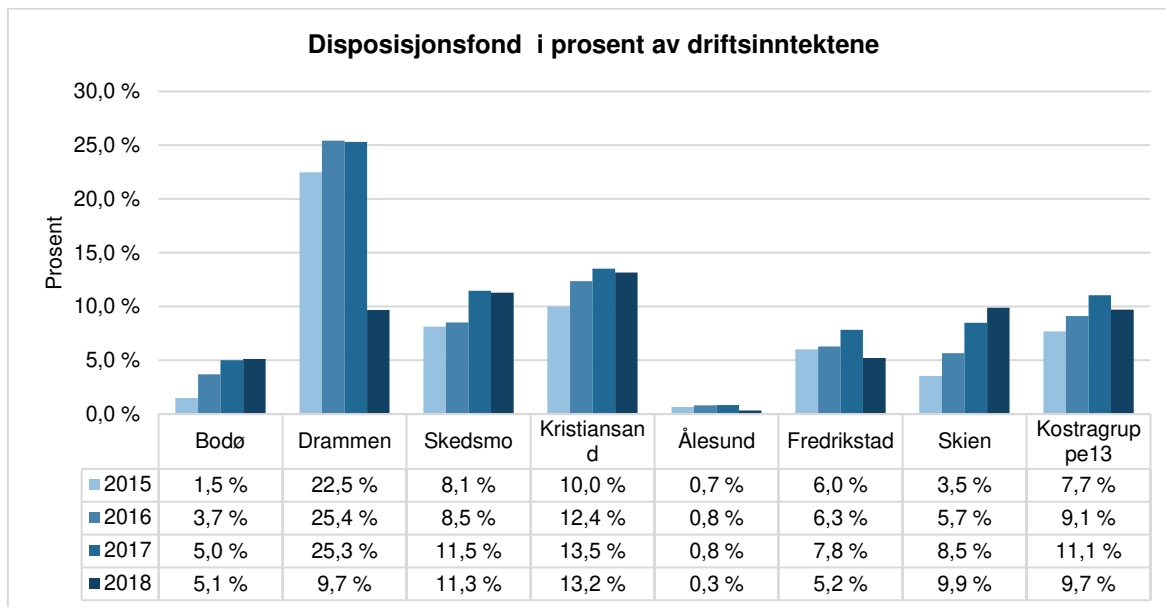
1804 Bodø					
Finansielle nøkkeltall	2015	2016	2017	2018	Landet 2018
Rente-eksponering %	33 %	31 %	36 %	41 %	40 %
Renteutsatt gjeld %	40,3 %	49,6 %	56,4 %	60,7 %	58,0 %

Figur 6 Finansielle nøkkeltall. Kilde: KOSTRA

3.3 Disposisjonsfondet

Disposisjonsfondet er fri egenkapital, som kan brukes for å dekke underskudd eller være egenkapital til investeringer. Disposisjonsfondet bør utgjøre 10 prosent av årlige driftsinntekter.

Bodø har disposisjonsfond på 5 prosent. Det er 5 prosentpoeng mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppen og mindre enn anbefalt minimum. Landsgjennomsnittet er 11 prosent.

Figur 7 Disposisjonsfond i prosent av driftsinntektene. Kilde: KOSTRA

4 Tjenestekvalitet

Denne rapporten er primært en økonomianalyse. Det er samtidig viktig med god tjenestekvalitet. Den beste undersøkelsen av kommunenes tjenestekvalitet som foreligger, er Kommunebarometeret til Kommunal Rapport.

Kommunebarometeret rangerer kommunene etter 150 kriterier/indikatorer, der de fleste gjelder kvaliteten på de kommunale tjenestene. Det mangler kvalitetsvurdering for enkelte tekniske tjenester (brann, samferdsel), samt næring og administrasjon.

Kommunebarometeret for 2018 (tall fra 2017) viser at Bodø har gode resultater. Bodø ble rangert som nr. 62 av rundt 400 kommuner. Vi benytter rangeringen uten korreksjon for kommunens inntektsnivå. Den er denne tellemåten (uten korreksjon for inntektsnivå) som best måler kvaliteten på tjenesten.

Bodø kommer ut blant de beste 100 kommunene innen grunnskole, omsorg, sosial og kultur. Bodø er blant de 100 dårligste i barnevern. Tallene fremkommer av figuren under.

	Bodø	Drammen	Skedsmo	Kristiansand	Ålesund	Fredrikstad	Skien
Plassering totalt	109	53	9	25	217	150	125
Uten hensyn til korrigert inntekt	62	102	19	35	308	230	201
Rangering innen hver enkelt sektor							
Grunnskole (20 % av totalen)	60	148	42	47	79	62	168
Eldreomsorg (20 %)	81	359	257	303	323	320	201
Barnevern (10 %)	329	52	15	8	327	257	150
Barnehage (10 %)	203	238	342	212	347	182	217
Helse (7,5 %)	181	164	278	209	224	312	320
Sosialtjeneste (7,5 %)	92	334	97	103	220	279	338
Kultur (2,5 %)	57	120	186	98	296	217	263
Økonomi (10 %)	297	95	48	227	281	245	211
Enhetskostnader (5 %)	192	9	28	31	184	143	84
Miljø og ressurser (2,5 %)	18	13	12	16	29	60	121
Saksbehandling (2,5 %)	108	186	248	255	342	344	217
Vann, avløp og renovasjon (2,5 %)	127	59	21	203	343	347	166

Figur 8 Resultater Kommunebarometeret 2018. Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen over viser at tre av sammenligningskommunene (Drammen, Skedsmo og Kristiansand) har tjenestekvalitet på samme nivå som Bodø. Ålesund, Fredrikstad og Skien henger etter.

5 Samlet kostnadsnivå

Netto driftsutgifter i Bodø i 2018 var ca. 56.000 kroner per innbygger. Vi holder i denne analysen utenfor funksjonene 170–173 felles pensjonsposter, 275 introduksjonsordningen og 340–357 VAR-sektoren. Utgiftene er korrigeret for arbeidsgiveravgift, elever i private skoler (7,8 mill. kr) og eventuelt vertskommunetilskudd for PU-institusjoner (0 mill. kr).

Figuren under viser netto utgifter per innbygger fordelt på 14 kommunale tjenester. Samlet utgift er omtrent 5.000 kroner mer per innbygger enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Tallene fremgår av figuren under og er ekskl. arbeidsgiveravgift.

Netto driftsutgift per innbygger uten arbeidsgiveravgift, ikke behovskorrigeret								
	Bodø	Drammen	Skedsmo	Kristiansand	Ålesund	Fredrikstad	Skien	Kostragruppe13
Administrasjon	4 105	5 290	4 777	4 101	3 287	4 098	3 307	3 889
Grunnskole	12 858	10 629	11 388	12 199	11 478	11 360	11 699	12 048
Barnehage	7 672	7 587	7 481	8 298	6 749	7 127	7 188	8 071
PLO	17 086	14 769	13 422	13 284	19 012	17 669	16 401	15 642
Barnevern	2 165	2 223	2 302	1 832	2 090	2 468	2 191	2 002
Helse	3 366	2 688	2 147	2 134	2 234	2 091	2 170	2 315
Sosial	2 491	3 280	2 295	3 502	2 150	3 162	3 335	2 751
Kultur	2 961	2 339	2 126	2 626	1 435	1 989	2 317	2 098
Plan	551	1 121	657	628	575	473	592	629
Kirke	658	662	351	799	707	626	639	606
Brann	1 044	519	617	614	865	666	718	713
Samferdsel	1 362	933	1 246	1 372	696	905	1 292	906
Næring	- 240	13	49	288	- 53	- 183	455	45
Bolig	88	- 97	269	14	130	- 20	- 80	6
SUM	56 166	51 955	49 126	51 690	51 355	52 430	52 224	51 719

Figur 9 Netto utgift per innbygger i kommunekonsernet 2018. Kilde: KOSTRA

5.1 Utgiftsbehovet

Kommunale regnskaper må korrigeres for ulikheter i utgiftsbehov før sammenligning. Agenda Kaupang bruker behovsberegningen i statsbudsjettet (utgiftsutjevningen). Behovsberegningen i statsbudsjettet for 2019 brukes for å korrigere regnskapet for 2018. Utgiftsbehovet gjelder forskjeller i demografi, geografi og sosiale forhold.

Kommunaldepartementet har beregnet Bodøs behov til 95 prosent av landsgjennomsnittet per innbygger. Det er 3 poeng mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Bodø har én tjeneste med behov over 100 prosent (landsgjennomsnittet). Det er barnehage (104 prosent), se figuren over. Behovet for grunnskole (97 prosent), barnevern (94 prosent), PLO (91 prosent), administrasjon (93 prosent), helse (93 prosent), og sosial (85 prosent) er under gjennomsnittet. Behovet antas å være likt i alle kommuner når det gjelder tekniske tjenester og kultur/kirke.

Ingen av sammenligningskommunene har lavere samlet utgiftsbehov enn Bodø.

	Bodø 18	Drammen 18	Skedsmo 18	Kristiansand 18	Ålesund 18	Fredrikstad 18	Skien 18	Kostragruppe 13 18
Barnehage	104 %	97 %	99 %	104 %	101 %	89 %	91 %	100 %
Grunnskole	97 %	95 %	100 %	100 %	98 %	96 %	96 %	101 %
Kultur	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Kirke	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Pleie og omsorg	91 %	99 %	87 %	93 %	93 %	101 %	103 %	96 %
Helse	93 %	92 %	90 %	92 %	93 %	94 %	95 %	94 %
Sosial	85 %	139 %	111 %	118 %	86 %	123 %	125 %	101 %
Barnevern	94 %	115 %	104 %	107 %	92 %	110 %	114 %	102 %
Administrasjon	93 %	92 %	92 %	92 %	93 %	92 %	92 %	93 %
Brann og redning	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Plan mm	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Samferdsel	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Bolig	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Næring	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Utenom	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
SUM	95 %	99 %	95 %	98 %	95 %	98 %	100 %	98 %

Figur 10 Utgiftsbehov 2019. Kilde: Statsbudsjettet, KMD

5.2 Behovskorrigerede netto driftsutgifter

Behovskorrigerede netto driftsutgifter per tjeneste kan sammenlignes med andre kommuner. Da sammenligner man epler og epler. Man behovskorrigerer ved å dele netto driftsutgifter på behovsprosenten. Samlede netto driftsutgifter i Bodø var 59.000 kroner i 2018. Det er 6.600 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13.

Sammenligningskommunene har 6.000–7.000 kroner lavere behovskorrigerede netto driftsutgifter per innbygger enn Bodø. Tallene fremgår av figuren under.

Netto driftsutgift per innbygger, behovskorrigeret								
	Bodø	Drammen	Skedsmo	Kristiansand	Ålesund	Fredrikstad	Skien	Kostragruppe13
Administrasjon	4 431	5 765	5 098	4 457	3 296	4 464	3 533	4 124
Grunnskole	13 218	11 170	11 332	12 197	11 755	11 822	12 183	11 907
Barnehage	7 410	7 846	7 579	7 962	6 696	8 020	7 888	8 048
PLO	18 771	14 965	15 436	14 341	20 432	17 569	15 877	16 281
Barnevern	2 308	1 928	2 203	1 715	2 265	2 253	1 926	1 966
Helse	3 615	2 917	2 378	2 331	2 407	2 216	2 273	2 454
Sosial	2 946	2 366	2 062	2 975	2 511	2 561	2 676	2 729
Kultur	2 961	2 339	2 126	2 626	1 435	1 989	2 317	2 098
Plan	551	1 121	657	628	575	473	592	629
Kirke	658	662	351	799	707	626	639	606
Brann	1 044	519	617	614	865	666	718	713
Samferdsel	1 362	933	1 246	1 372	696	905	1 292	906
Næring	- 240	13	49	288	- 53	- 183	455	45
Bolig	88	- 97	269	14	130	- 20	- 80	6
SUM	59 123	52 447	51 402	52 318	53 717	53 360	52 287	52 511

Figur 11 Behovskorrigerede netto utgifter per innbygger

5.3 Innsparingspotensialet

Figuren under viser kostnadsforskjeller mellom Bodø og andre kommuner i millioner kroner. Vi ser hvor mye Bodø kan spare ved å drive med samme kostnadsnivå som de andre kommunene. Samlede behovskorrigerede netto driftsutgifter var 321 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13 i 2018.

Figuren viser også hvilke tjenester som drives dyrt og billig, sammenlignet med Kommunegruppe 13 og de andre kommunene.

I forhold til kommunegruppen bruker Bodø mer penger på disse tjenestene: Grunnskole (66 mill. kr), kultur (45 mill. kr), kirke (3 mill. kr), PLO (118 mill. kr), helse (56 mill. kr), sosial (10 mill. kr), barnevern (17 mill. kr), administrasjon (15 mill. kr), brann (17 mill. kr), samferdsel (24 mill. kr) og bolig (4 mill. kr). Utgiftene er lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen innenfor disse tjenestene: Barnehage (34 mill. kr), plan (4 mill. kr) og næring (15 mill. kr).

Utgiftsnivået i sammenligningskommunene er rundt 300 millioner kroner lavere enn i Bodø. Enkelte av sammenligningskommunene driver enkelte tjenester spesielt billig:

- ▶ Kristiansand driver pleie og omsorg 210 millioner kroner billigere enn Bodø.
- ▶ Drammen og Skedsmo driver grunnskolen rundt 100 millioner kroner billigere enn Bodø.
- ▶ Ålesund har 80 millioner kroner lavere utgifter til kultur.
- ▶ Ålesund og Skien har 40-50 millioner lavere utgifter til administrasjon enn Bodø.
- ▶ Utgiftene til sosialtjeneste er 40 millioner kroner lavere i Skedsmo.

Tallene framgår av figuren under.

Kostnadsforskjeller i millioner kroner mellom Bodø og andre kommuner (innsparingspotensial)									
	Drammen	Skedsmo	Kristiansand	Ålesund	Fredrikstad	Skien	Kostragruppe13		
Administrasjon	- 64	- 32	- 1	55	- 2	43	15		
Grunnskole	104	95	52	74	71	52	66		
Barnehage	- 23	- 9	- 30	38	- 33	- 26	34		
PLO	180	158	210	- 79	57	137	118		
Barnevern	19	5	29	2	3	19	17		
Helse	34	60	62	59	68	65	56		
Sosial	26	39	- 1	19	17	12	10		
Kultur	32	43	17	79	51	34	45		
Plan	- 30	- 6	- 4	- 1	4	- 2	4		
Kirke	- 0	16	- 7	- 3	2	1	3		
Brann	27	22	22	9	20	17	17		
Samferdsel	22	6	- 1	35	24	4	24		
Næring	- 13	- 15	- 27	- 10	- 3	- 36	15		
Bolig	10	- 9	4	- 2	6	9	4		
Totalt	323	374	325	276	283	328	321		

Figur 12 Innsparingspotensial for Bodø kommune i millioner kroner 2018

De svært lave utgiftene til barnehage i Ålesund skyldes antakelig en feil i kommuneregnskapet.

I de neste kapitlene skal vi finne ut hvilke funksjoner det gjelder og hvordan forskjellene kan forklares.

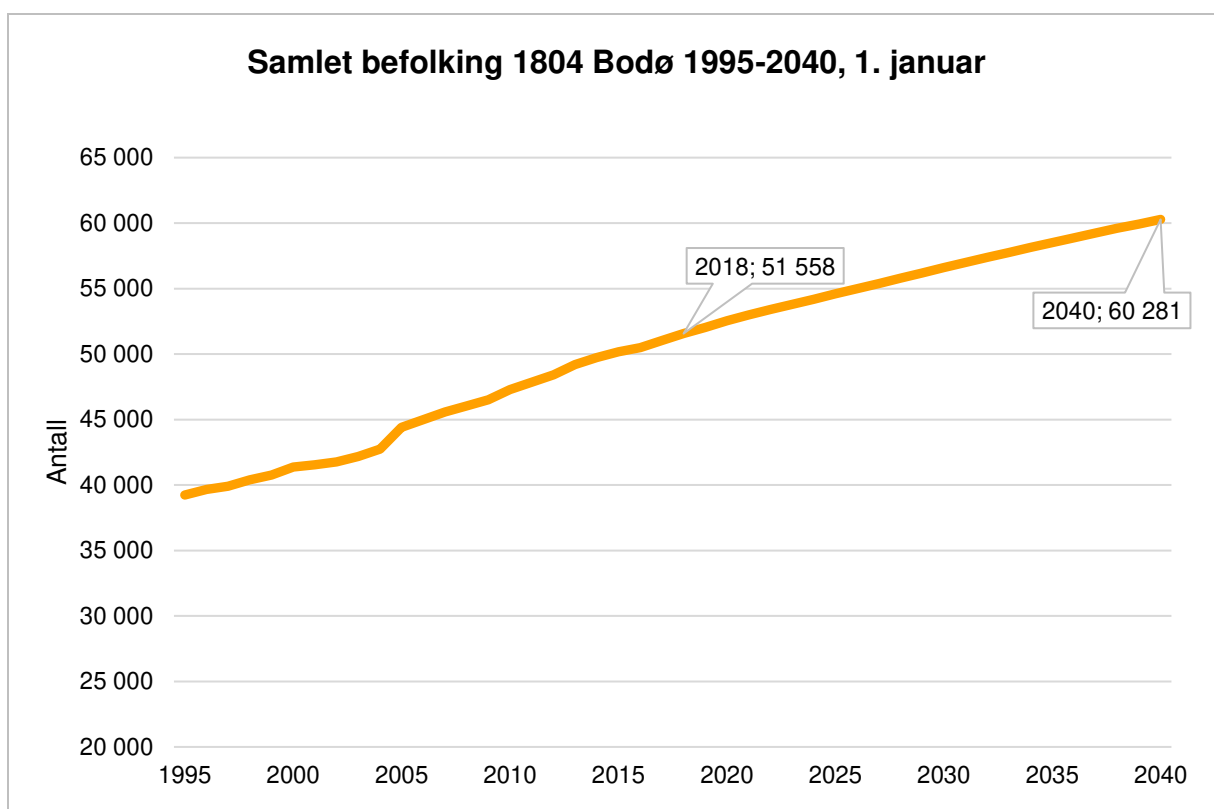
6 Demografikostnader

6.1 Demografisk utvikling

Figurene som følger viser registrert utvikling for perioden 1995–2019 og fremskrevet utvikling for perioden 2020–2040. Fremskrivningen er utarbeidet av Statistisk sentralbyrå (SSB). Denne fremskrivningen bygger på en videreføring av registrerte trender for flytting og for dødelighet og fruktbarhet.

Flyttingen til kommunen er blant annet avhengig av antall boliger som blir bygget. Fremskrivningen til SSB omfatter ingen analyse av fremtidig boligbygging eller hvordan boligbyggingen påvirker flyttingen for ulike aldersgrupper. En økning i boligbyggingen vil kunne gi høyere innflytting enn i fremskrivningen til SSB.

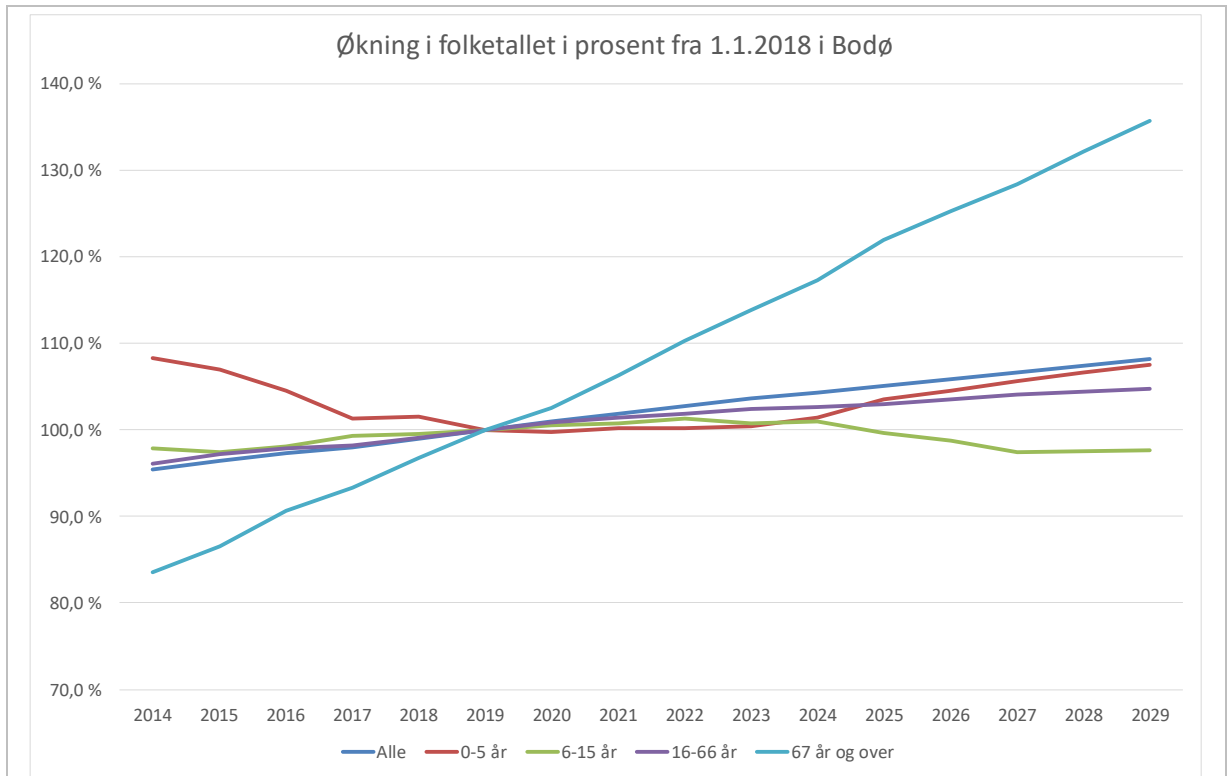
Resultatene for Bodø er vist i figuren under.

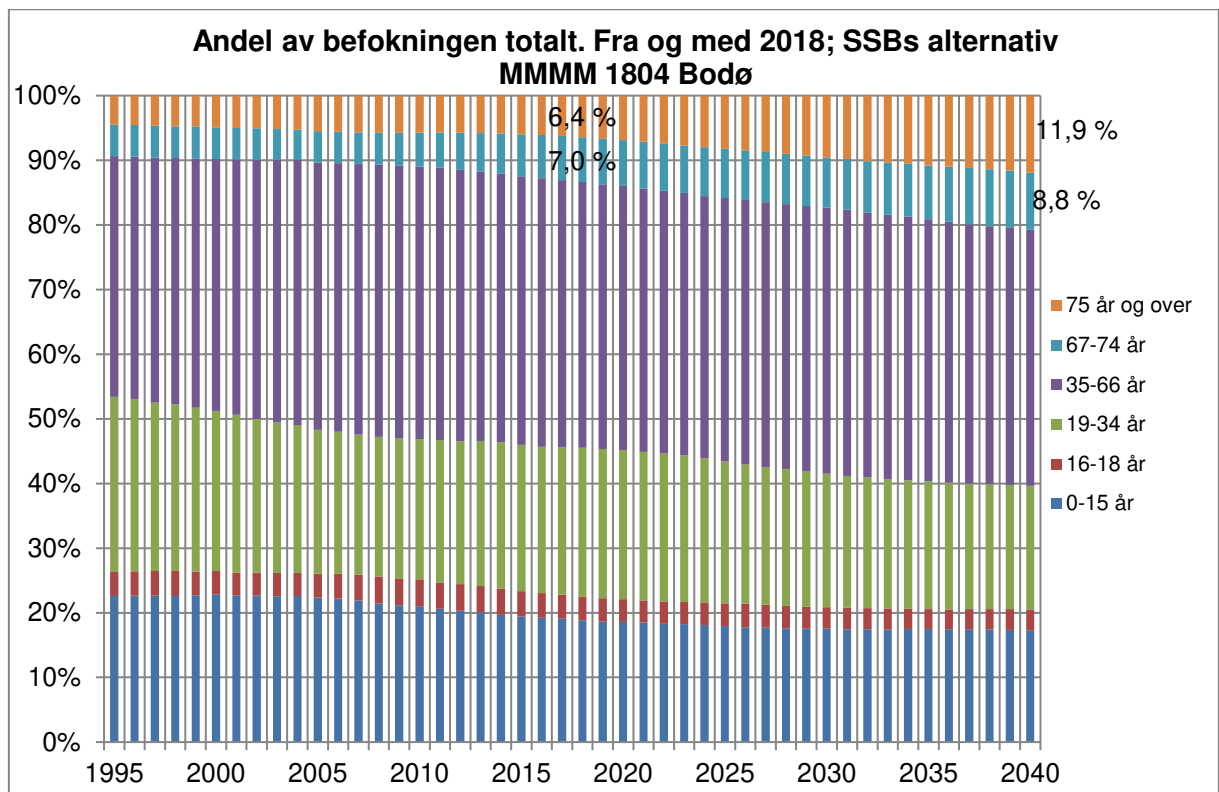
Figur 13 Antall personer i Bodø 1995–2040. Registrert utvikling 1995–2019 og fremskrevet utvikling 2020–2040. Kilde: Alternativ MMMM til SSB

Befolkningsprognosene til SSB MMMM-alternativet viser følgende innbyggertall:

- ▶ 1.1.2018: 51 558
- ▶ 1.1.2019: 52 024
- ▶ 1.1.2029: 56 198

Figur 14 Økning i folketallet i prosent fra 1.1.2018. Registrert utvikling 2014–2018 og fremskrevet utvikling 2018–2029. Kilde: Alternativ MMMM til SSB

Figur 15 Økning i folketallet som andeler av i prosent fra 1.1.2018. Registrert utvikling 1995–2018 og fremskrevet utvikling 2019–2040. Kilde: Alternativ MMMM til SSB

6.2 Demografikostnader

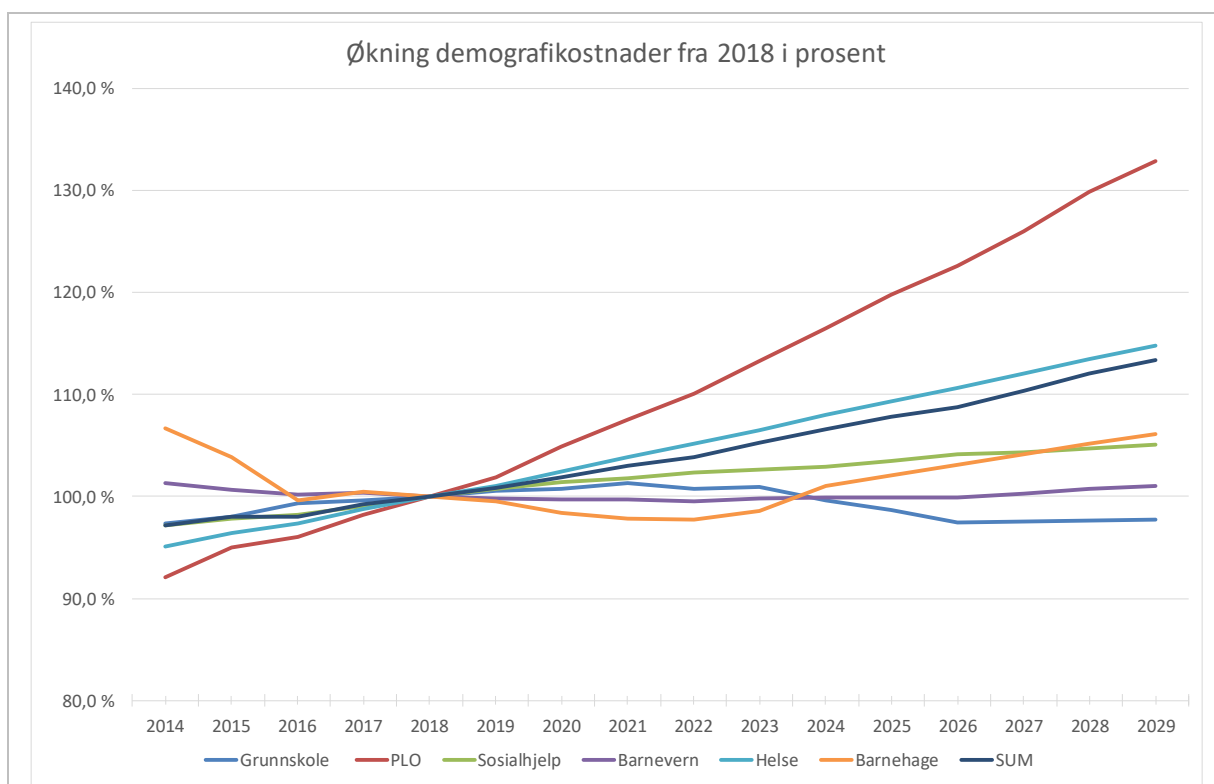
Behov for barnehage grunnskole og pleie og omsorg

I dette kapitlet blir økonomiske effekter for kommunen nærmere beskrevet. Beskrivelsen tar utgangspunkt i utviklingen i antall eldre i kommunen som er av sentral betydning for behovet for tjenester innen pleie og omsorg.

Det er foretatt en grov beregning av framtidig behov for kommunale tjenester i Bodø kommune. Beregningene tar utgangspunkt i utviklingen av befolkningen i ulike aldersgrupper, og sammenhengen mellom demografi og behov slik det er beskrevet av de demografiske kriteriene i det statlige inntektssystemet.

Beregningene er et uttrykk for hvordan behovet endrer seg dersom man legger dagens standard til grunn og bare gjør endringer som følge av endringer i befolkningen. Inntektssystemet til kommunene er i endring og i praksis vil utviklingen av de økonomiske rammene også inneholde andre forhold enn demografi. Likevel er demografi pr. i dag den mest sentrale komponenten, og det vil være nyttig med en oversikt over hvor mye denne komponenten alene betyr.

For hver av delsektorene grunnskole, barnehage, pleie og omsorg og befolkningen samlet, er det laget en indeks hvor nivået i 2018 er satt til 100. Det betyr at figuren nedenfor gir uttrykk for endringer i det demografiske behovet sammenliknet med 2018. Behovet i årene fremover er beregnet ved hjelp av de demografiske kriteriene i det statlige inntektssystemet.

Figur 16 Beregnet behov for seks utvalgte tjenestesektorer (2018=100) i Bodø kommune

Det er store forskjeller i hvor mye behovet for ulike tjenester vokser fram til 2040. Veksten er klart størst for pleie- og omsorgstjenester med en økning av behovet på 33 prosent frem til 2029. Den årlige veksten for disse tjenestene er sterkest fra midten av 2020-tallet.

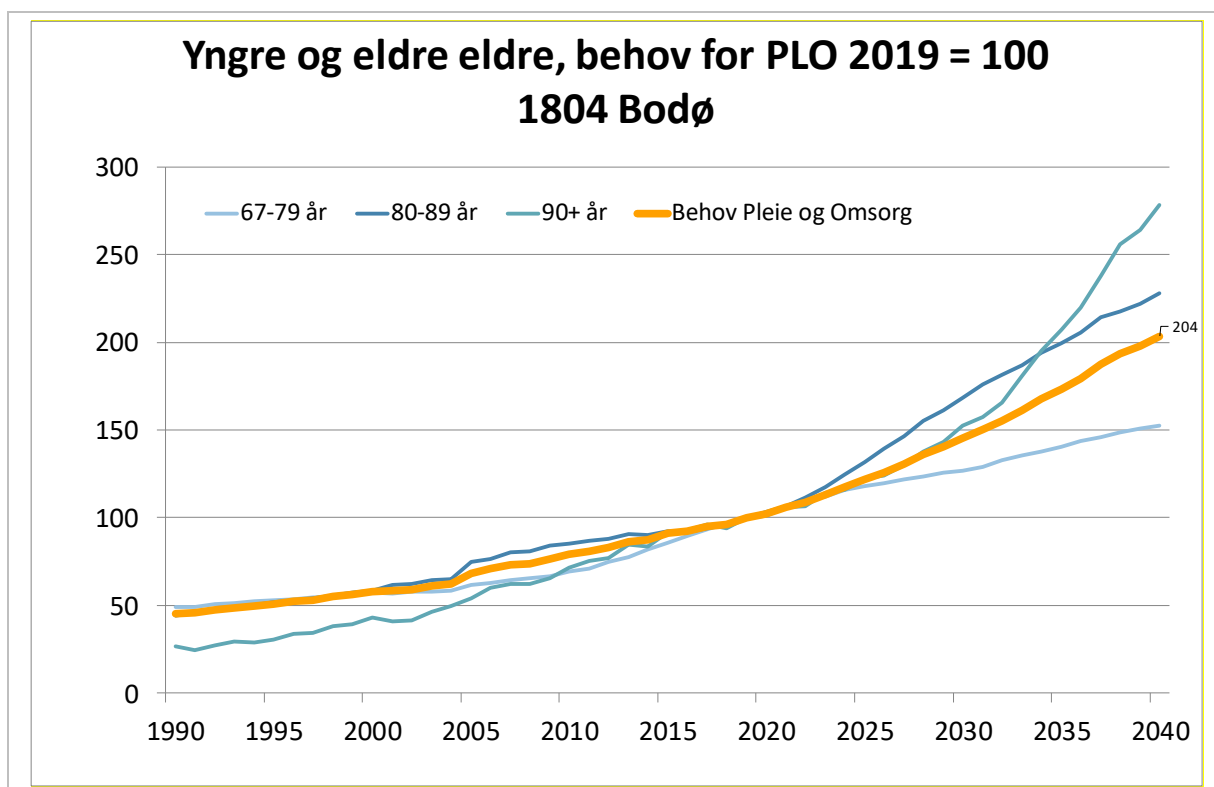
Fremskrivningen som er skissert i figuren baserer seg på historiske tall og forventet utvikling i alderssammensetning og befolkning i kommunen. Erfaringen er at behovet for skoler, barnehage og

helsetjenester er noe mer komplisert å estimere enn behovet for pleie og omsorg. Dette henger sammen med større usikkerhet knyttet til ut-/innflytting i yngre alder og familier med barn, enn flyttemønsteret til den eldre befolkningen.

Kommunens økonomiske planlegging bør ta hensyn til utviklingen i tjenestebehovet, og at behovet utvikler seg ulikt for de ulike tjenestene.

De øvrige tjenestene er «avhengige» av at pleie og omsorg løser sine oppgaver på en effektiv måte, ellersom behovet for pleie- og omsorgstjenester er forventet å øke så kraftig.

Figuren nedenfor viser den beregnede økningen i pleie- og omsorgstjenester sammen med utviklingen av de eldste aldersgruppene. Utviklingen av antall eldre er av særlig betydning for disse tjenestene.

Figur 17 Beregnet behov for pleie- og omsorgstjenester (2019=100) i Bodø kommune og utvikling av tre aldersgrupper eldre som sentral del av grunnlag for beregning av behovet fram mot 2040

7 Grunnskole

Grunnskole omfatter funksjonene 202 undervisning, 213 Voksenopplæring (VO), 215 SFO, 222 skolelokaler og 223 skoleskyss. Bodø har et utgiftsbehov for grunnskole på 97 prosent av landsgjennomsnittet. Behovet er lavere enn landsgjennomsnittet og det som trekker ned er lavere andel innvandrere og reiseavstand til nabosone.

Netto utgift i 2018 var omtrent 719 millioner kroner.

Behovskorrigerte samlede utgifter til grunnskole i Bodø var 66 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13 i 2018. Regnskapet er korrigert for elever i private skoler (lagt til det samme beløpet som trekkes i rammetilskudd, 8 millioner kroner).

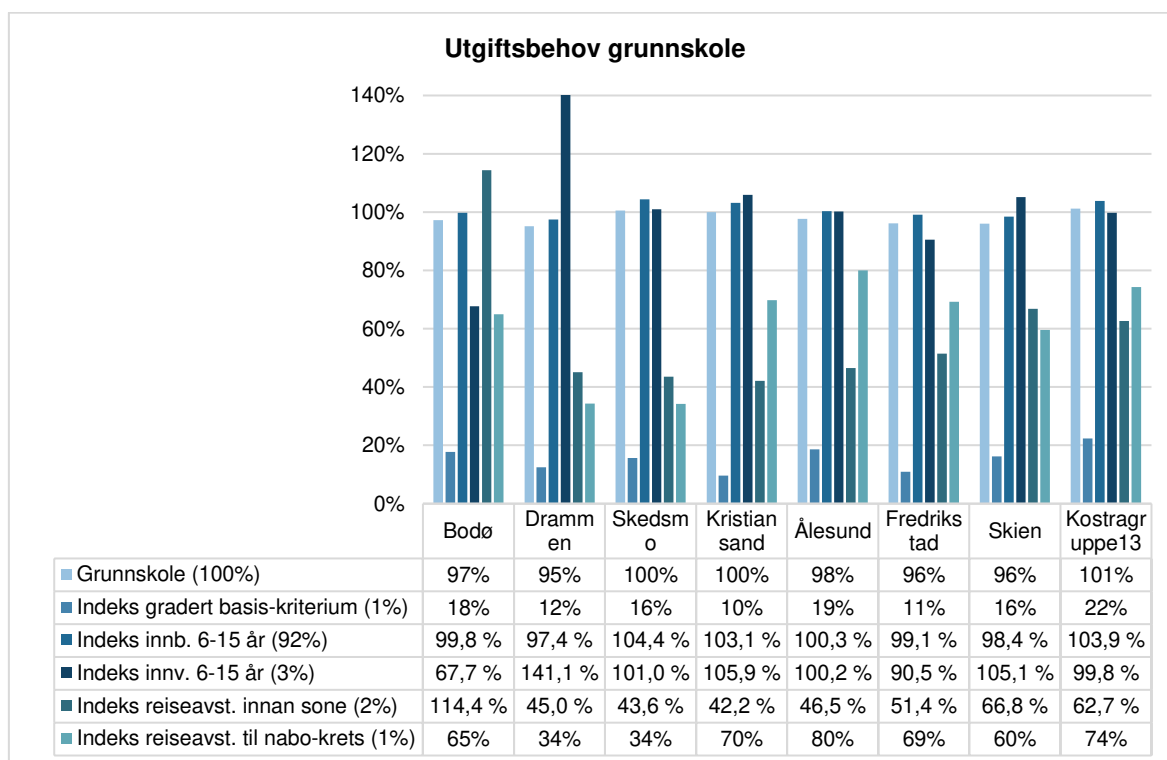
De funksjonene som er dyrere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13 er undervisning (60 mill. kr), SFO (2 mill. kr) og skolelokaler (12 mill. kr). De funksjonene som drives med lavere kostnader enn gruppen er voksenopplæring (2 mill. kr) og skoleskyss (6 mill. kr).

Bodø har mindre skoler enn kommunegruppen. Dette gjør skoledriften dyrere enn gjennomsnittet i gruppen. Det er færre elever med skoleskyss. Det er lavere bemanning i SFO.

Drammen driver grunnskolen 104 millioner kroner billigere enn Bodø. Drammen har mye større skoler enn Bodø.

7.1 Utgiftsbehovet

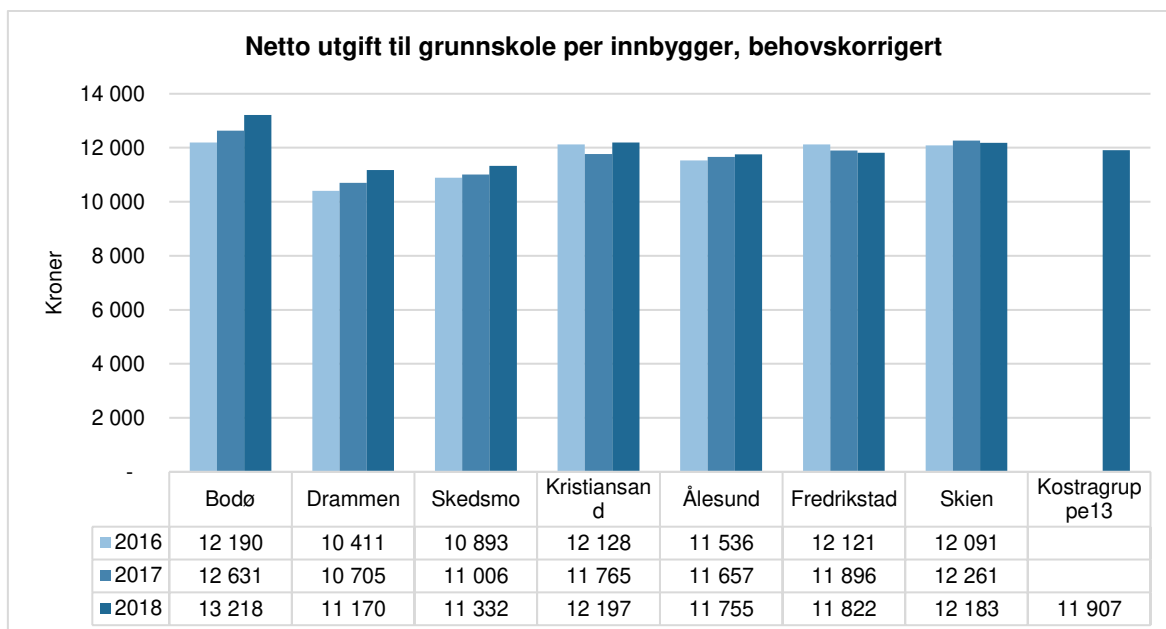
Behovet for grunnskole er beregnet til 97 prosent av landsgjennomsnittet per innbygger. I forhold til landsgjennomsnittet har Bodø stordriftsfordeler, færre innvandrere og kortere avstander. Kommunegruppen og tre av sammenligningskommunene har høyere utgiftsbehov enn Bodø.

Figur 18 Utgiftsbehov grunnskole. Kilde: KMD

7.2 Netto utgift til grunnskole

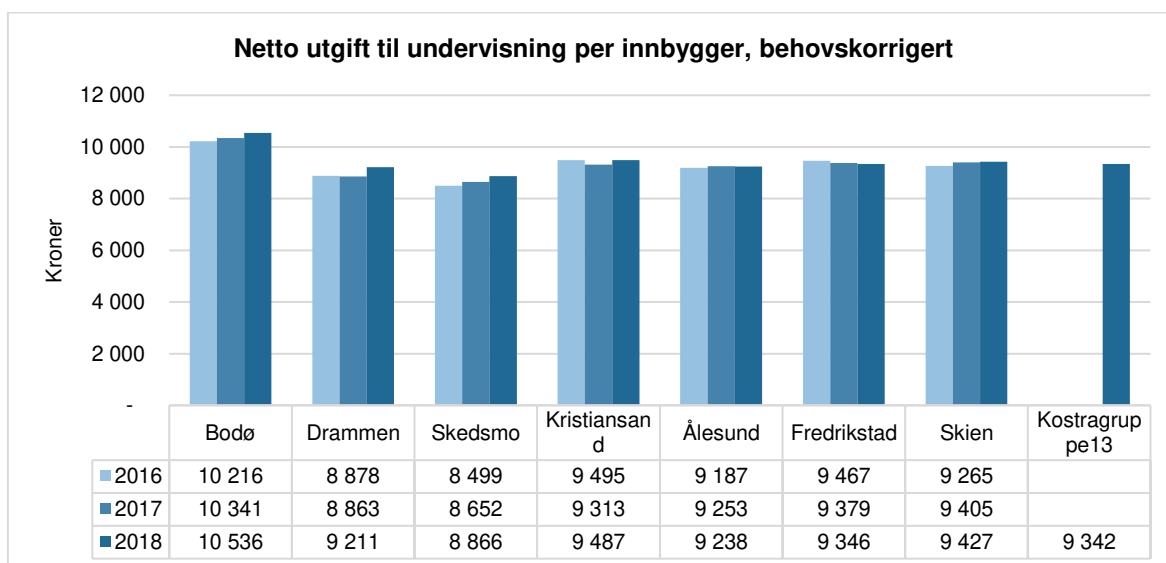
Behovskorrigerte netto utgifter til grunnskole var 13.218 kroner per innbygger i 2018. Det er omtrent 1.300 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13, se figuren under. Forskjellen utgjør 66 millioner kroner. Utgiftene til grunnskole er økt med 1.100 kroner de siste tre årene. Bodø er dyrest blant sammenligningskommunene. Kostnadsnivået i Drammen (11.170 kroner) er omtrent 104 millioner kroner lavere.

Figur 19 Netto utgift grunnskole per innbygger, behovskorrigert

7.3 Netto utgift til 202 undervisning

Funksjon 202 undervisning er den viktigste tjenesten i grunnskolen. Behovskorrigerte netto utgifter i Bodø per innbygger var 10.536 kroner per innbygger i 2018. Det er omtrent 1.200 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 60 millioner kroner. Utgiftene til undervisning er økt med 1.200 kroner per innbygger de siste tre årene. Drammen bruker 1.300 kroner mindre per innbygger. Forskjellen utgjør ca. 70 millioner kroner.

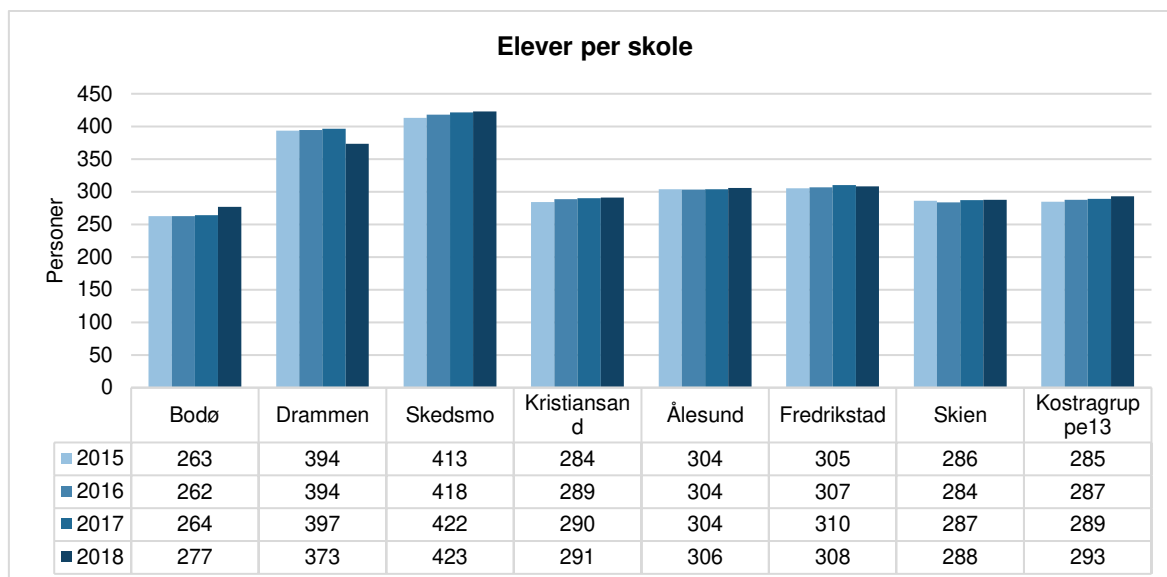

Figur 20 Netto utgift til 202 undervisning per innbygger, behovskorrigert

7.4 Elever per skole

Skolestørrelsen er den viktigste kostnadsdriveren i grunnskolen. Det er i gjennomsnitt 277 elever per skole. Det er 16 elever mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Store skoler gir vanligvis lavere utgifter til grunnskole per elev. Skolene har fått 14 flere elever de siste fire årene.

I kommunegruppen er skolestørrelsen økt med 8 elever. Alle sammenligningskommunene har større skoler enn Bodø. Drammen og Skedsmo har rundt 400 elever per skole.

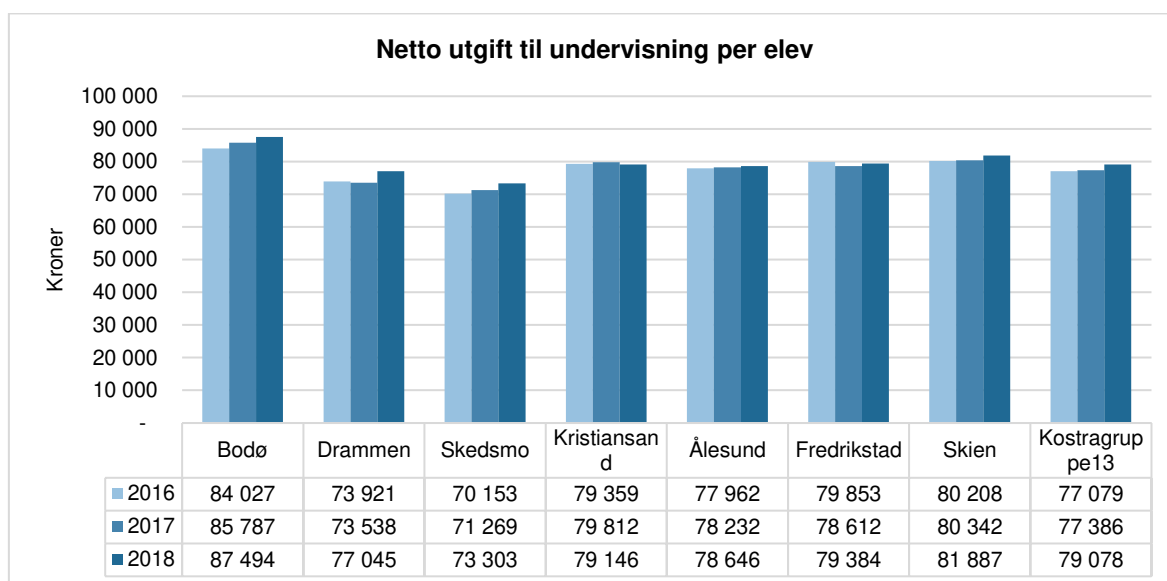

Figur 21 Elever per skole. Kilde: KOSTRA

7.5 Netto utgift til 202 Undervisning per elev

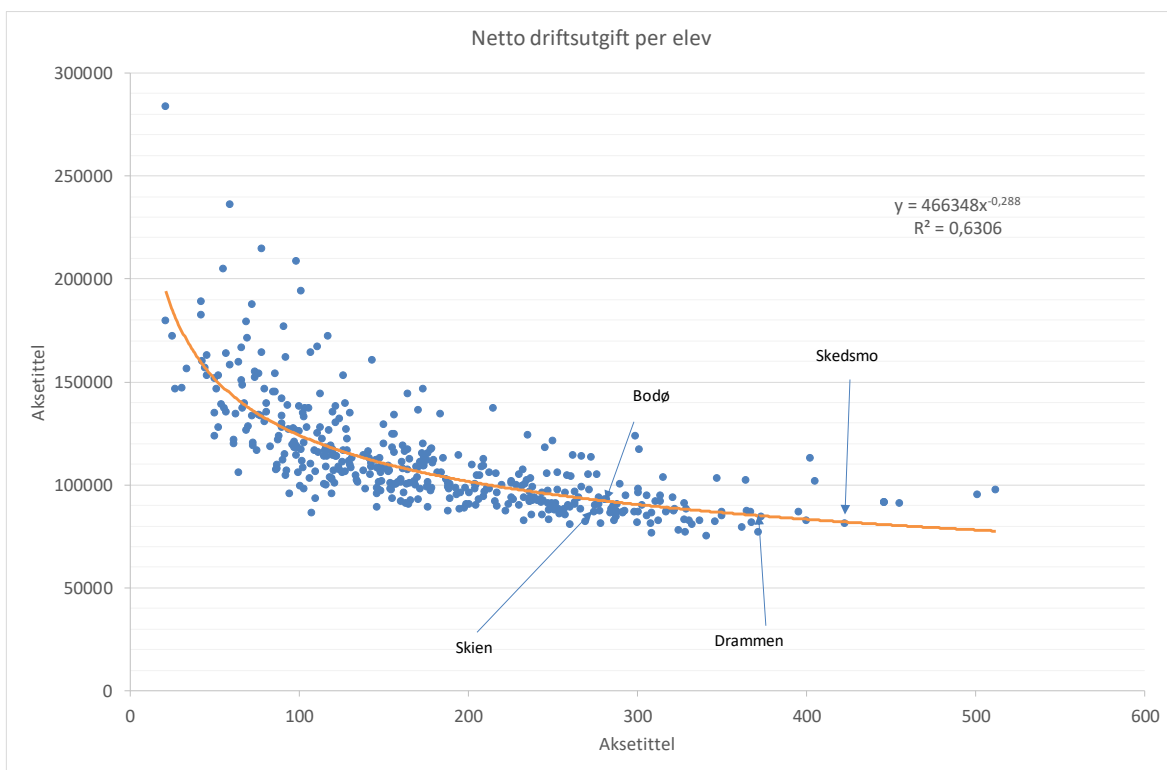
Netto driftsutgifter per elev til 202 undervisning viser hva det koster å skaffe en kommunal elevplass. Elevkostnaden bør stå i et visst forhold til skolestørrelsen.

Elevkostnaden var 87.000 kroner i Bodø i 2018. Det er 8.500 kroner høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Utgiften har økt med 3.500 kroner de siste tre årene. I kommunegruppen har utgiften steget med 2.000 kroner i samme periode.

Figur 22 Netto utgift til 202 undervisning per elev. Kilde: KOSTRA

Utgiftene per elev i Bodø bør stå i forhold til den valgte skolestrukturen. Figuren under viser netto utgift per elev (med arbeidsgiveravgift) og skolestørrelse i alle norske kommuner i 2018. Bodø brukte 94.000 kroner per elev og hadde 277 elever per skole. Elevprisen er omtrent som forventningsverdien (den røde linjen).

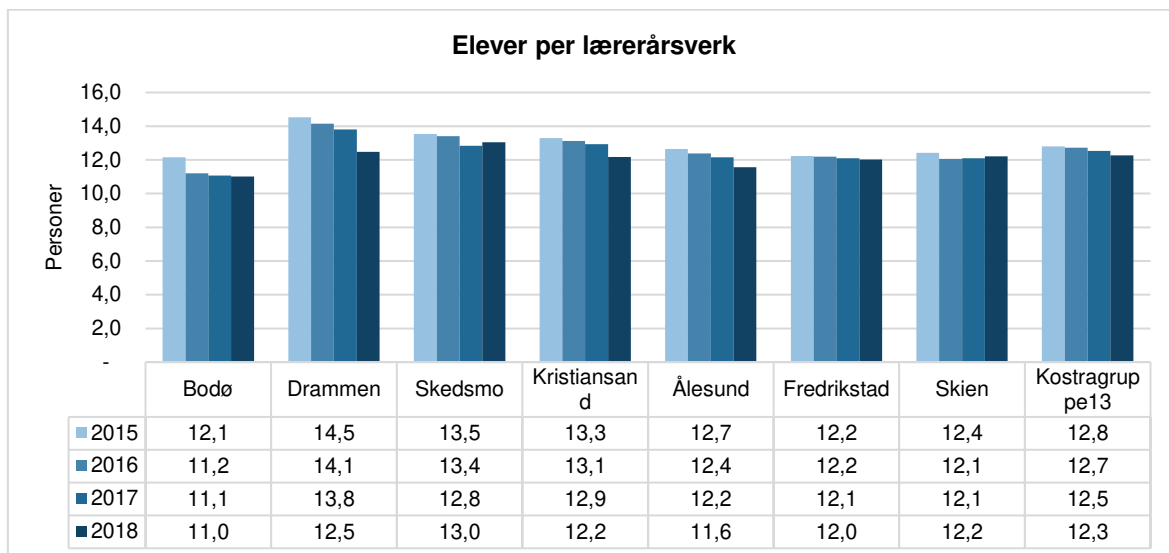

Figur 23 Skolestørrelse og netto utgift per elev til 202 undervisning 2018. Kilde: KOSTRA

Vi ser av figuren over at alle sammenligningskommune ligger omtrent på forventningslinjen. Skien har omtrent like store skoler som Bodø, men ligger 7.000 kroner under i elevpris.

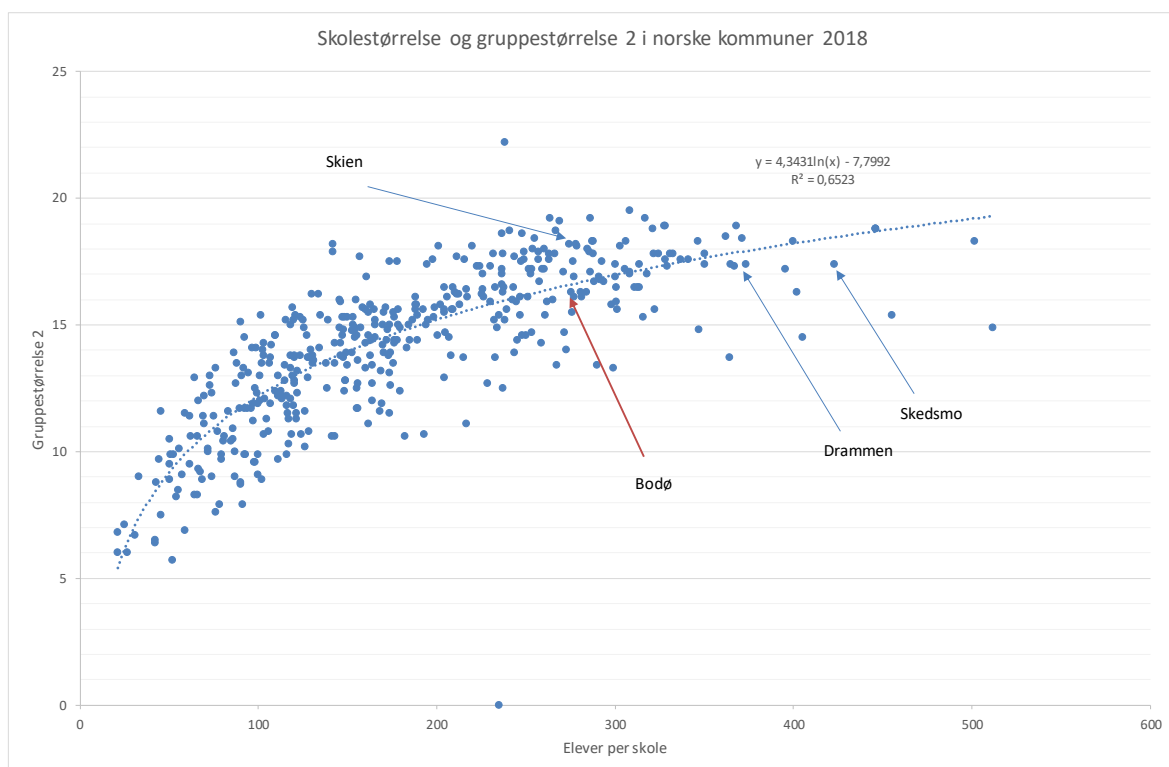
7.6 Elever per lærer

Høye undervisningskostnader kan komme av små klasser og/eller mye spesialundervisning. Gruppetørrelse i grunnskolen uttrykker hvor mange elever det er per lærerårsverk. Dette er et viktig uttrykk for produktivitet i grunnskolen. I Bodø var det omtrent 11 elever per lærerårsverk i 2018. Det er litt lavere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Det er blitt 1,1 elev mindre per lærer de siste fire årene.

Figur 24 Elever per lærerårsverk. Kilde: KOSTRA

Et annet mål for lærertetthet er gruppestørrelse 2. Det vil si antall elever per lærer i ordinær undervisning (ikke spesialundervisning, ledelse eller bruk av lærere utenom undervisning). Den neste figuren viser gruppestørrelse 2 og skolestørrelse i alle norske kommuner. I Bodø er det 15 elever per lærer i ordinær undervisning. Det er omtrent det samme som gjennomsnittet i Kommunegruppe 13.

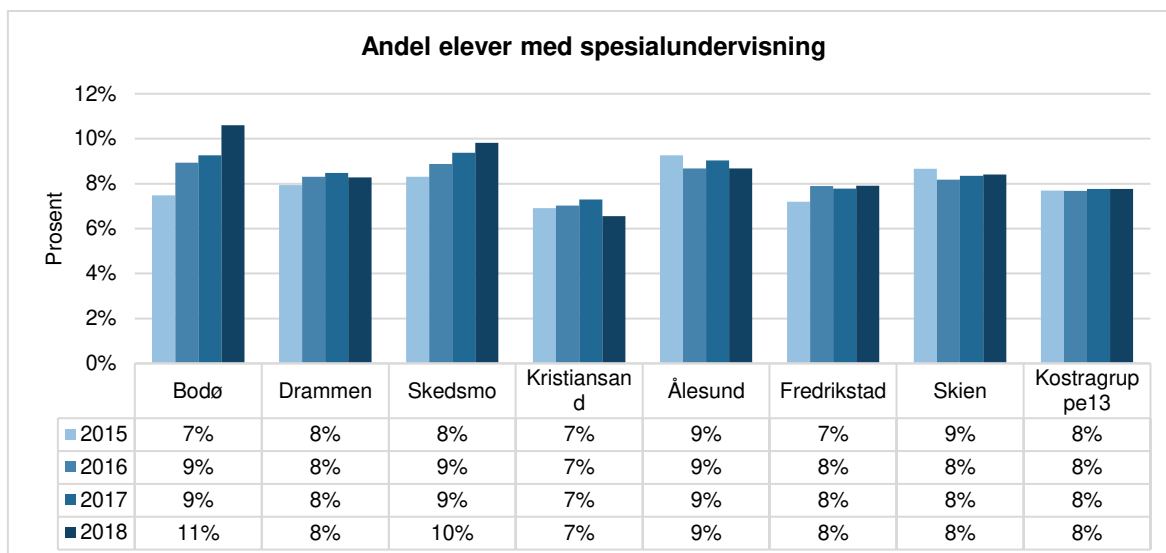

Figur 25 Gruppestørrelse 2 i kommunale grunnskoler 2018. Kilde: KOSTRA

7.7 Spesialundervisning: andel elever

Spesialundervisningen kan være med å drive opp undervisningskostnadene. Spesialundervisningen utgjør gjerne 20 prosent av de samlede timene til undervisning.

I Bodø er det 11 prosent av elevene som får spesialundervisning. Det er 3 prosentpoeng mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Andelen har økt med 4 poeng de siste fire årene. Kristiansand skiller seg ut med lite spesialundervisning.

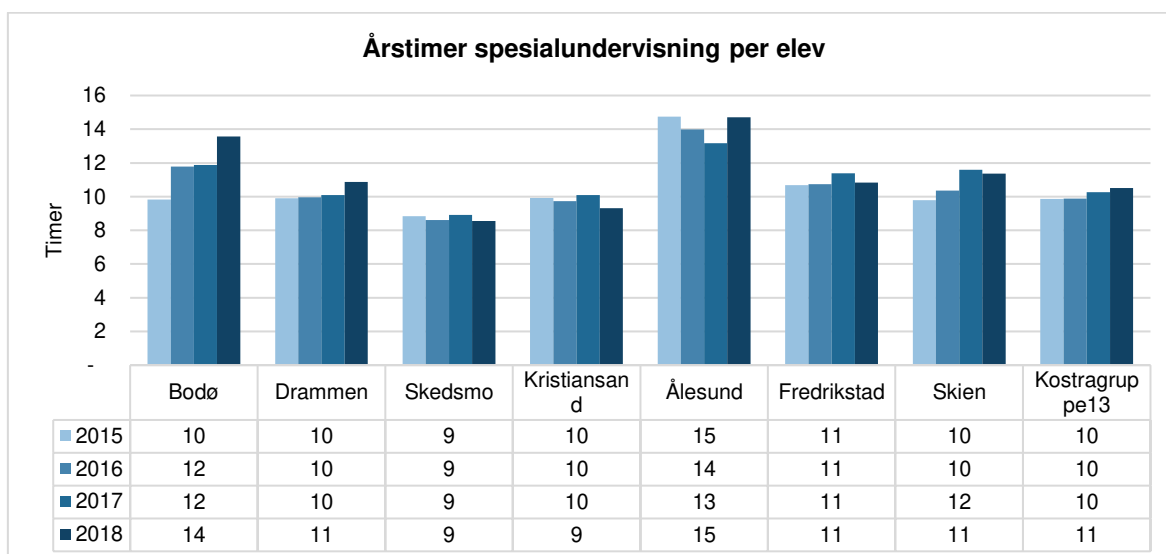

Figur 26 Andel elever med spesialundervisning i norske grunnskoler. Kilde: KOSTRA

7.8 Timer spesialundervisning per elev

Bodø brukte 14 årstimer spesialundervisning per elev i den kommunale grunnskolen. Det er tre timer mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Det stemmer godt med andelen spesialelever. Det vil si at timetallet per spesialelev i Bodø er omtrent like stort som i kommunegruppen.

Det er 6.000 elever i grunnskolen i Bodø. Tre timer ekstra undervisning per elev koster Bodø kommune omtrent 18 millioner kroner (timeprisen for en lærertime ligger rundt 1.000 kroner). Ålesund hadde mest spesialundervisning per elev i 2018, Skedsmo og Kristiansand hadde minst.

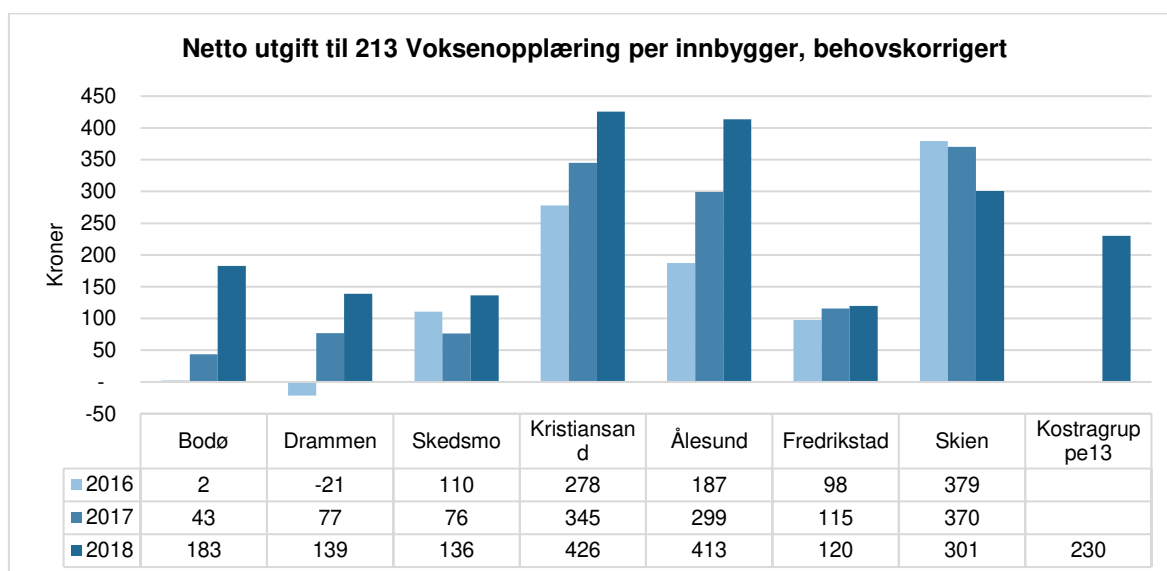
Figur 27 Årstimer spesialundervisning per elev. Kilde: KOSTRA

7.9 Netto utgift til voksenopplæring per innbygger

Voksenopplæringen har lite å gjøre med ordinær grunnskole. Kommunen er pålagt å gi grunnskole for voksne som ikke har fått tilstrekkelig undervisning i barndommen. Den viktigste oppgaven i de fleste kommuner er å undervise flyktninger og innvandrere i norsk.

Bodø hadde en netto utgift på denne tjenesten på 183 kroner per innbygger i 2018. Det er omtrent 50 kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 2 millioner kroner. Utgiften er økt med 180 kroner per innbygger de siste tre årene.

Årsaken til høye netto utgifter i voksenopplæring kan være feilført regnskap (integringstilskudd), høye behov, urasjonell drift eller en liberal tolkning av reglene om voksenopplæring. Loven tolkes forskjellig fra kommune til kommune. Når tjenesten går med overskudd (som i Bodø (nesten) og Drammen i 2016), kan det skyldes overskudd i regnskapet for flyktningeundervisningen.

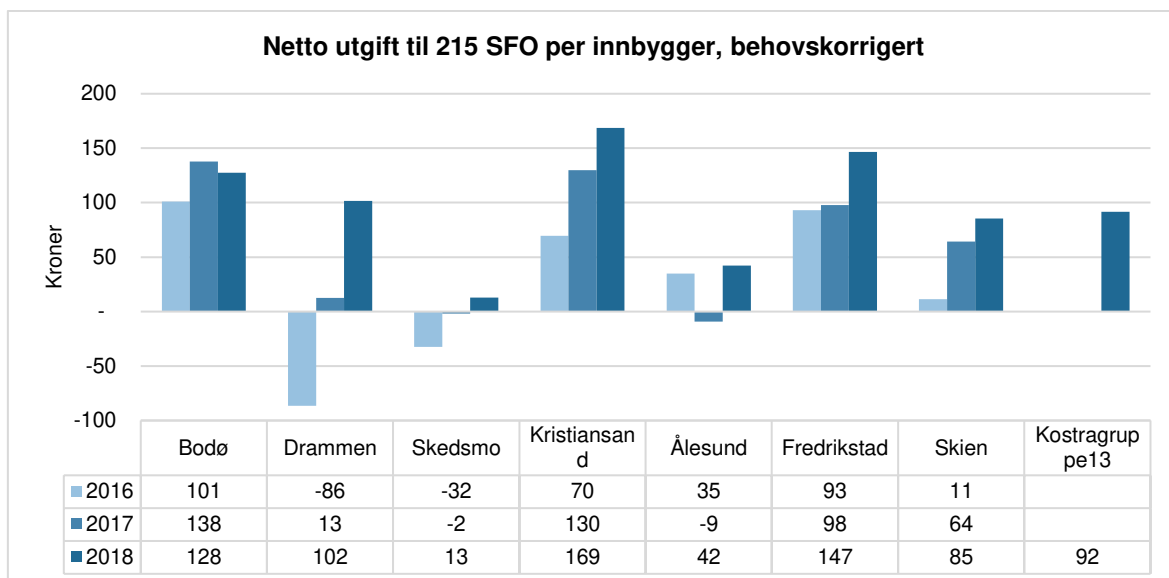

Figur 28 Netto utgift til funksjon 213 voksenopplæring per innbygger

7.10 Netto utgift per innbygger til 215 SFO

SFO kan etter opplæringsloven drives til selvkost (utenom ressurser til elever med spesielle behov). Netto utgift i Bodø i 2018 var 9,4 millioner kroner. Det er 128 kroner per innbygger, etter korleksjon for behov. Det er 30 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 2 millioner kroner. Utgiftene til SFO er økt med 27 kroner per innbygger de siste tre årene.

Skedsmo har lavest utgifter til SFO. Med Skedsmos kostnadsnivå ville utgiften bli omtrent null. Det vil si 6 millioner kroner lavere enn i dag.

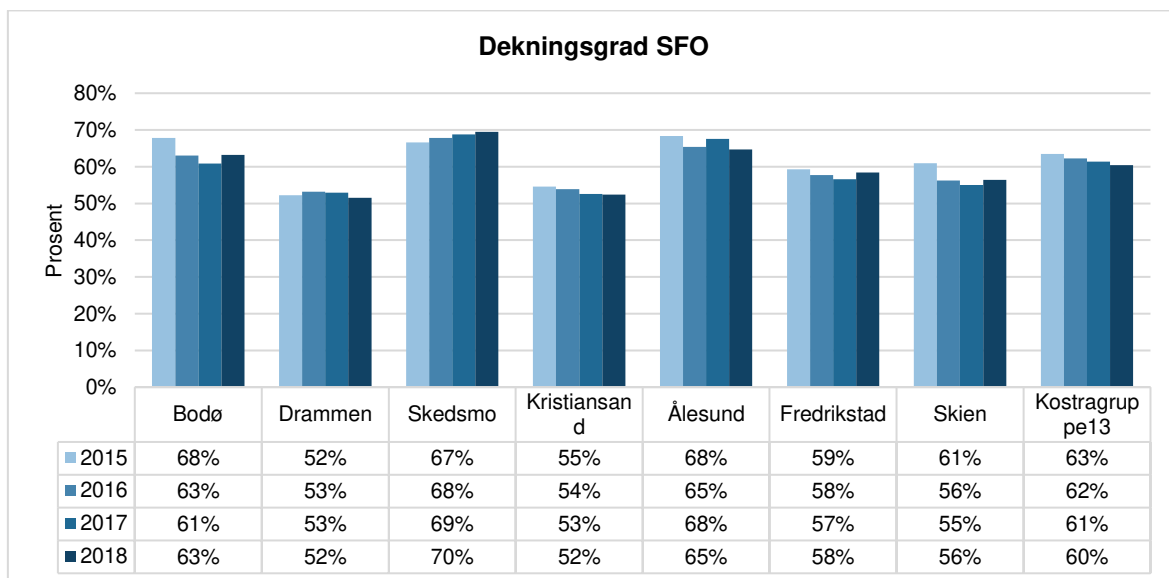

Figur 29 Netto utgift til funksjon 215 SFO per innbygger

7.11 Dekningsgrad SFO

Bodø har 2 millioner kroner høyere netto utgifter til SFO enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Høye behovskorrigerte netto utgifter til SFO kan komme av høy dekningsgrad, høye driftsutgifter per bruker eller lav egenbetaling.

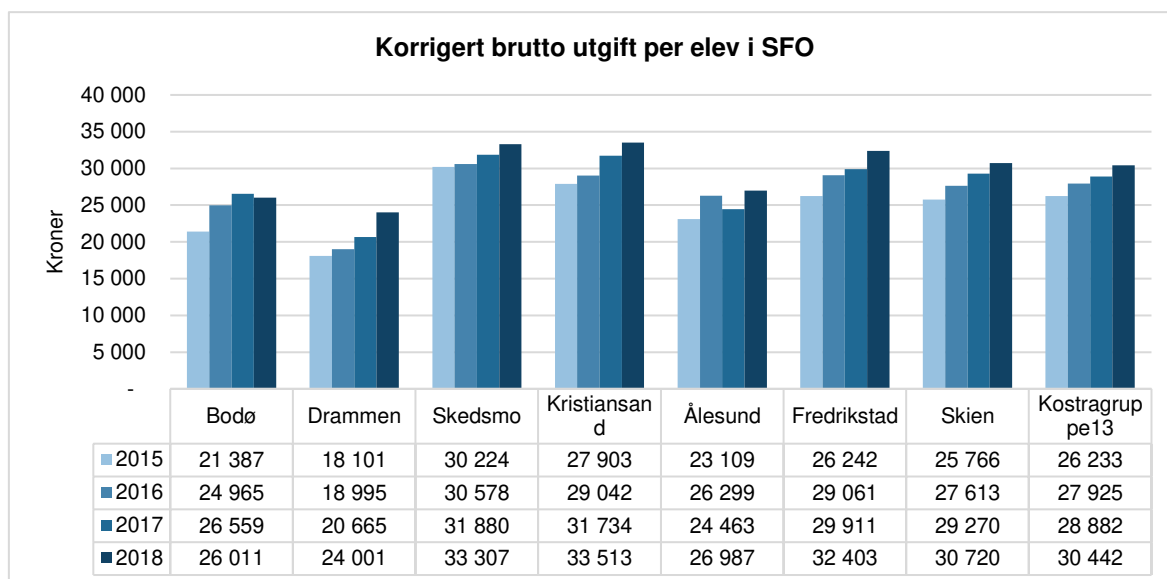
Dekningsgraden i Bodø (63 prosent) er litt høyere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13 (60 prosent).

Figur 30 Andel elever i SFO i forhold til antall elever 1–4.klasse. Kilde: KOSTRA

7.12 Brutto utgift per elev i SFO

Brutto driftsutgifter viser hva det koster å produsere en kommunal SFO-plass. Bodø brukte 26.000 kroner per elev i SFO i 2018. Det er 4.000 kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13.

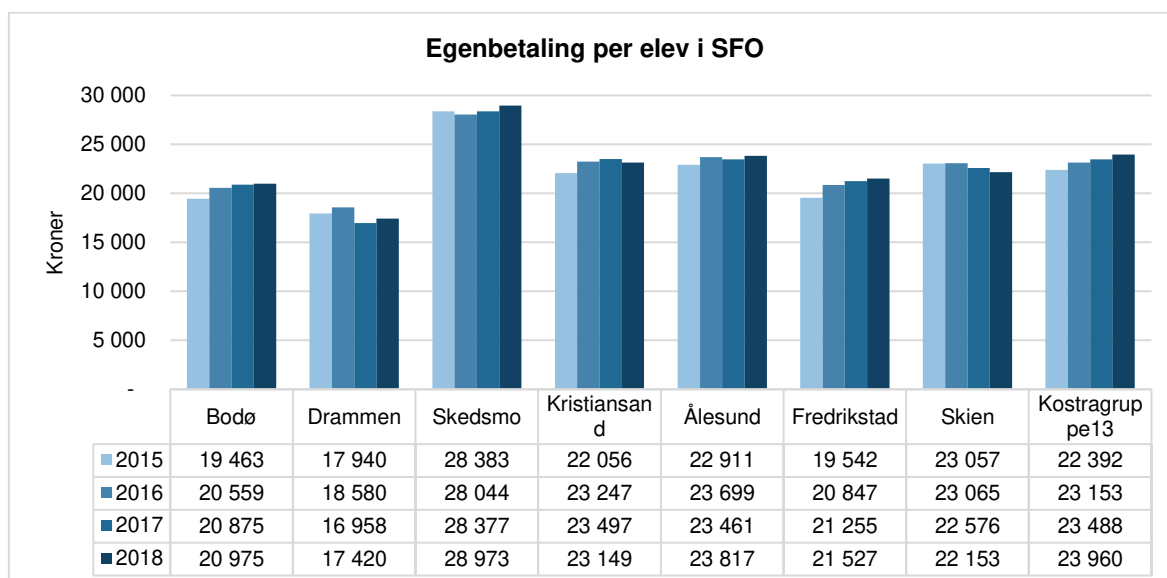

Figur 31 Korrigert brutto utgift per elev i SFO. Kilde: KOSTRA

7.13 Egenbetaling per elev i SFO

De høye netto utgiftene i SFO i Bodø kan også skyldes lav egenbetaling. Det er tilfelle. Egenbetalingen utgjør 21.000 kroner per deltaker i 2018. Det er 3.000 kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Dette kan komme av lavere satser eller høyere antall deltidsdeltakere.

Det er meget stor forskjell i inntekt per deltaker i de tre kommunene. Kommunene kan sette satsene så høyt de vil, innenfor reglene om selvkost.

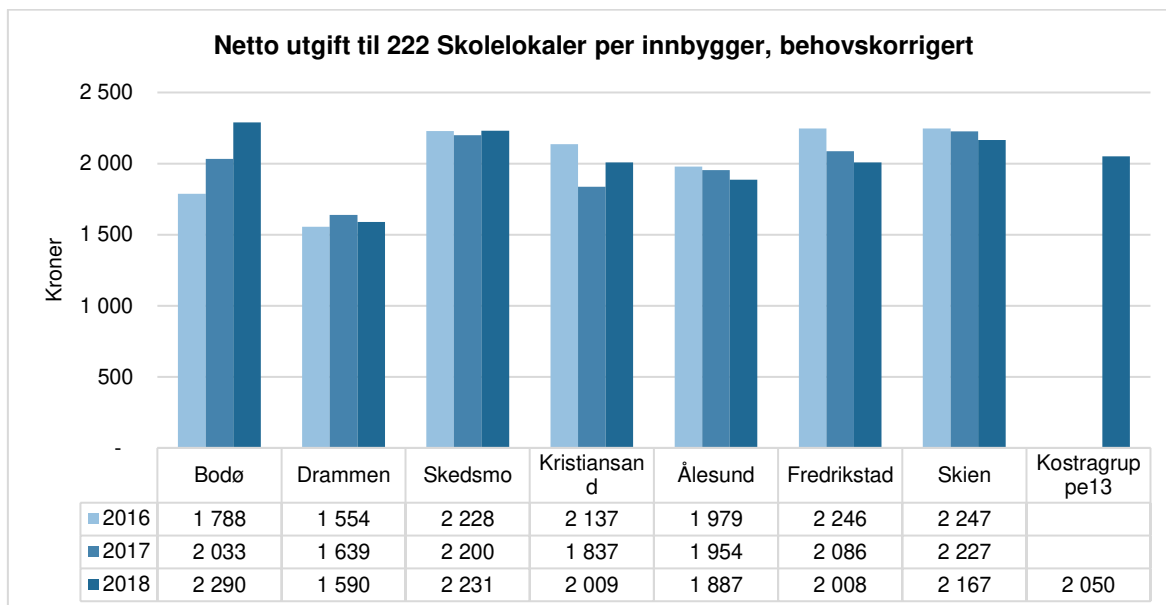

Figur 32 Egenbetaling per elev i SFO. Kilde: KOSTRA

Konklusjonen om SFO er at høye netto utgifter skyldes lav egenbetaling.

7.14 Netto utgift til 222 Skolelokaler

Netto utgifter til drift av skolelokaler var 2.300 kroner per innbygger i Bodø i fjor. Det er ca. 200 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 12 millioner kroner. Utgiften til skolelokaler er økt med 500 kroner per innbygger de siste tre årene. Drammen (1.600 kr) har de laveste utgiftene til skolelokaler. Forskjellen mellom Drammen og Bodø utgjør 40 millioner kroner.

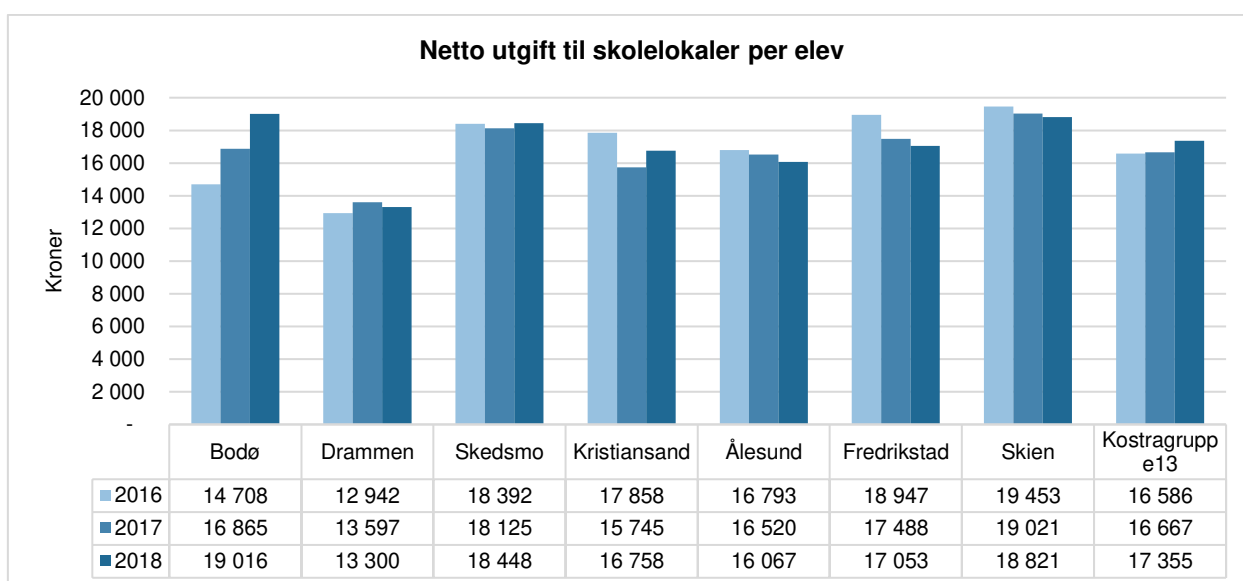

Figur 33 Netto utgift til 222 skolelokaler per innbygger, behovskorrigert

7.15 Netto utgift til skolelokaler per elev

Netto utgifter til skolelokaler per elev er et mål for effektivitet i forvaltningen av skolelokaler. Høye utgifter kan skyldes stor arealbruk eller høye utgifter per kvm til drift av lokalene.

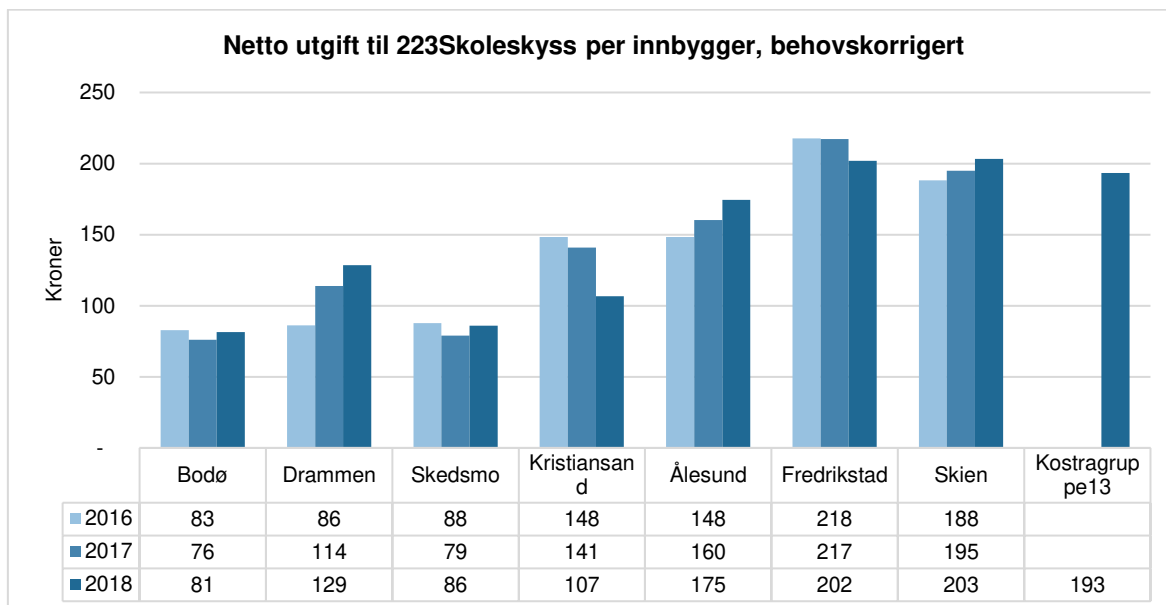
Bodø brukte 19.000 kroner per elev til lokaler i 2018. Det er 1.700 kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Forskjellen utgjør 12 millioner kroner.

Figur 34 Netto utgift til 222 skolelokaler per elev. Kilde: KOSTRA

7.16 Netto utgift til 223 Skoleskyss

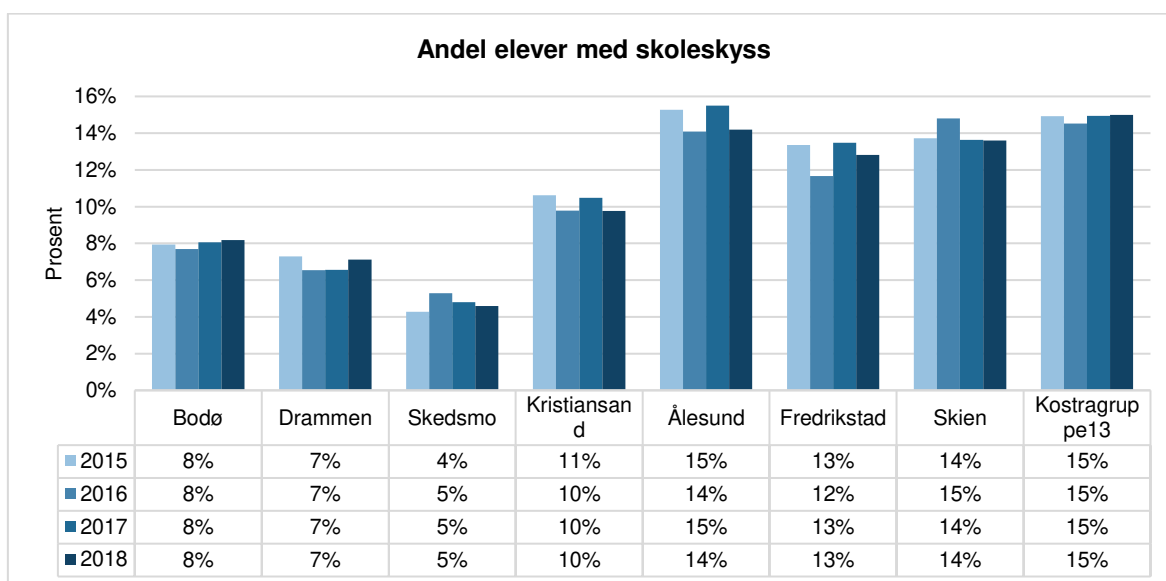
Behovskorrigert netto utgifter til skoleskyss var 81 kroner per innbygger i Bodø i fjor. Det er ca. 100 kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 6 millioner kroner. Utgiften til skoleskyss har vært stabil de siste tre årene. Alle sammenligningskommunene har høyere utgifter enn Bodø.

Figur 35 Netto utgift til 223 skoleskyss per innbygger, behovskorrigert

7.17 Andel elever med skoleskyss

Lave utgifter til skoleskyss kan skyldes få elever med skoleskyss eller lave utgifter per skysset elev. Det er få elever med skoleskyss i Bodø. 8 prosent av elevene hadde skoleskyss i 2018. Det er 7 poeng lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen.

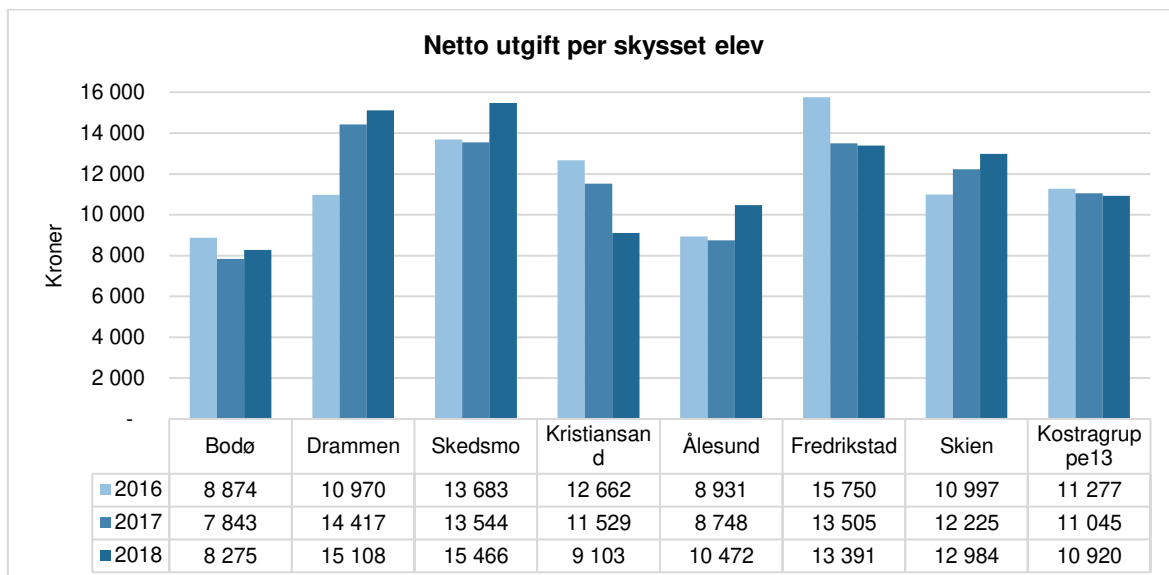

Figur 36 Andel elever med skoleskyss. Kilde: KOSTRA

7.18 Utgift per skysset elev

Hver skysset elev kostet 8.300 kroner i Bodø i 2018. Det er 2.700 kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13.

Lave utgifter til skoleskyss skyldes få elever med skyss og lave utgifter per skysset elev.

Figur 37 Netto utgift per elev med skoleskyss. Kilde: KOSTRA

8 Barnehage

Barnehage omfatter funksjonene 201 førskole, 211 styrkingstiltak og 221 førskolelokaler. Behovet for barnehage per innbygger er beregnet til 104 prosent av landsgjennomsnittet. Det er høyere andel barn i målgruppen, færre med kontantstøtte og høyt utdanningsnivå i kommunen. Netto utgift var omtrent 414 millioner kroner i 2018.

Bodø drev barnehagetjenesten 34 millioner kroner billigere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13 i 2018.

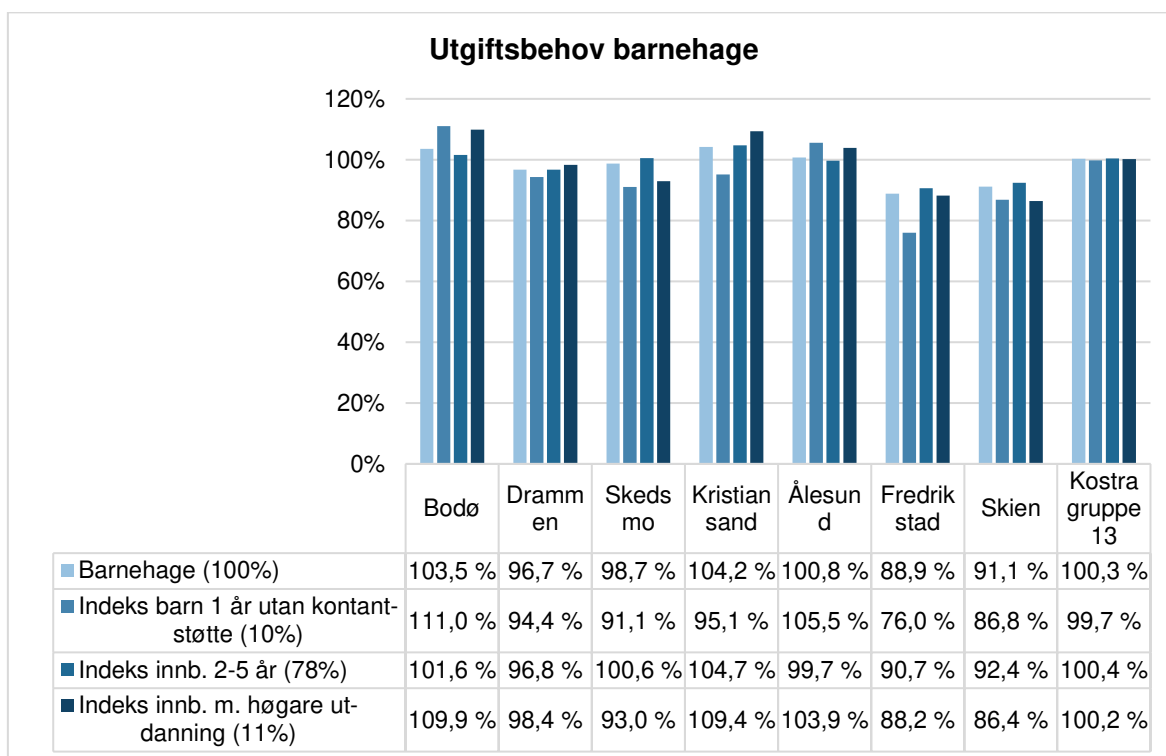
201 førskole var 28 millioner kroner billigere enn kommunegruppen. 211 Styrkingstiltak var 6 millioner kroner billigere. Utgiftene til 221 barnehagelokaler var på gjennomsnittet.

Bodø driver de kommunale barnehagene mer effektivt enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Dette gir lave tilskudd til private barnehager. Tre av fem barnehager i Bodø er private. Bodø har derfor lave utgifter per innbygger, selv om dekningsgraden er svært høy (94 prosent).

Lave utgifter til styrkingstiltak skyldes at det er få barn med styrkingstiltak. Utgiftene til lokaler er middels i forhold til Kommunegruppe 13.

8.1 Utgiftsbehovet

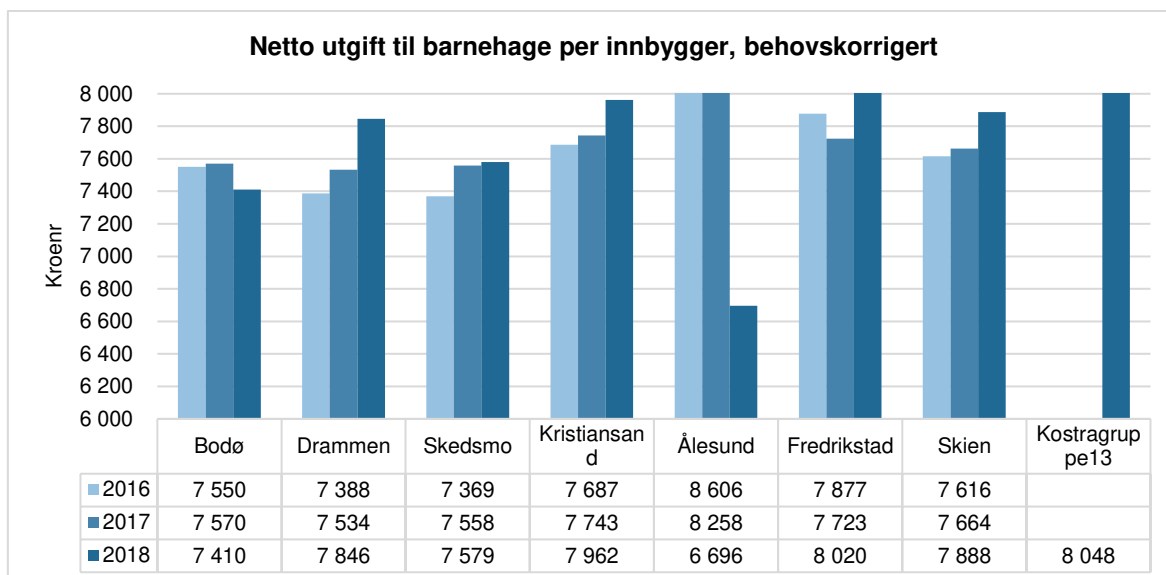
Behovet for barnehage er beregnet til 104 prosent av landsgjennomsnittet per innbygger. I forhold til landsgjennomsnittet har Bodø flere barn i målgruppen (102 prosent), mer utdanning (115 prosent) og mindre bruk av kontantstøtte. Kommunegruppen og fem av sammenligningskommunene har lavere tjenestebehov enn Bodø.

Figur 38 Utgiftsbehov barnehage 2019. Kilde: KMD

8.2 Netto utgift til barnehage per innbygger

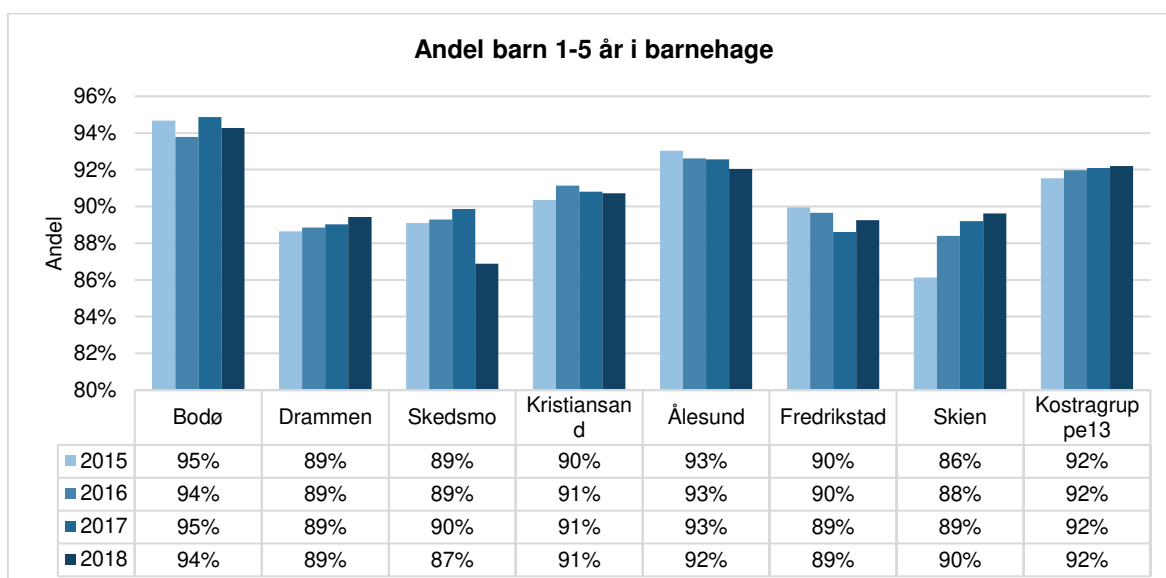
Behovskorrigerte netto driftsutgifter til barnehagetjenesten i Bodø i 2018 var 7.400 kroner per innbygger. Det er 600 kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 34 millioner kroner. Utgiftsnivået er sunket med 100 kroner per innbygger de siste tre årene. Bodø har lavest utgifter av sammenligningskommunene, utenom Ålesund. Det er antakelig noe galt med regnskapet for barnehage i Ålesund.

Figur 39 Netto utgift per innbygger til barnehage, behovskorrigert

8.3 Andel innbyggere 1–5 år med barnehageplass

Lave utgifter til barnehagetjenesten kan komme av lav dekningsgrad eller lave enhetskostnader (plasser). Bodø har høy dekningsgrad. Dekningsgraden for barn 1–5 år var 94 prosent i 2018. Det er 2 prosentpoeng over gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Dekningsgraden er redusert med ett poeng de siste fire årene. Kommunen bruker omtrent 9 millioner kroner ekstra på den høye dekningsgraden (60 barn a 150.000 kroner).

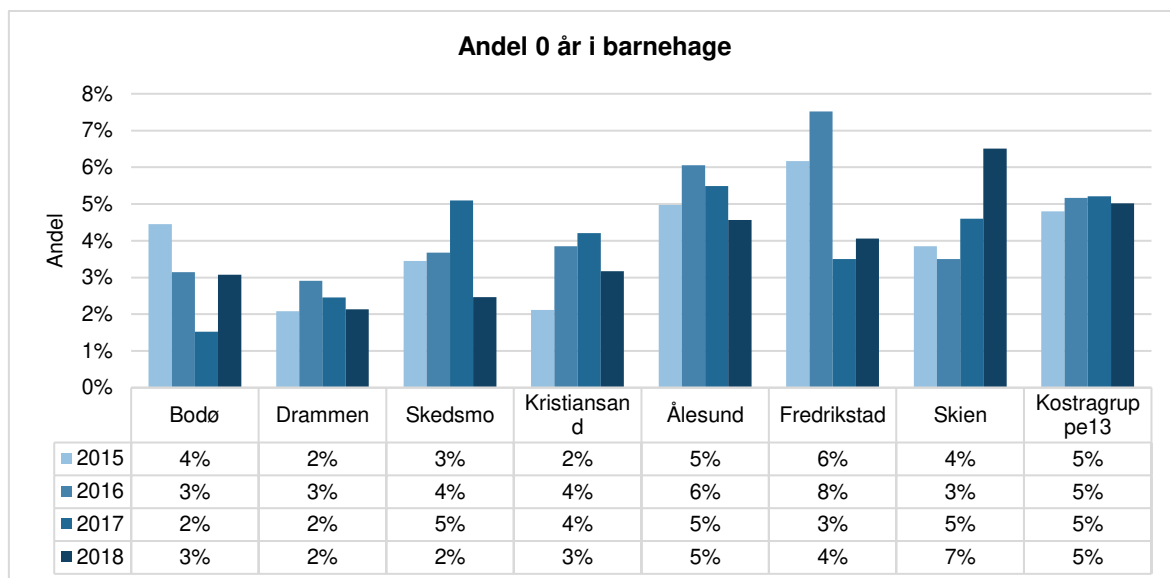

Figur 40 Andel barn 1–5 år i barnehage. Kilde: KOSTRA

8.4 Andel innbyggere 0 år med barnehageplass

Barn under 1 år har ikke rett til plass i barnehage. Kommunene får ikke rammetilskudd for å gi tilbud til disse barna. Kommunen kan nekte dem opptak, men kan ikke nekte å gi tilskudd for slike barn i private barnehager. Dette er svært dyre barn i barnehage. De koster opp mot 200.000 kroner per stk.

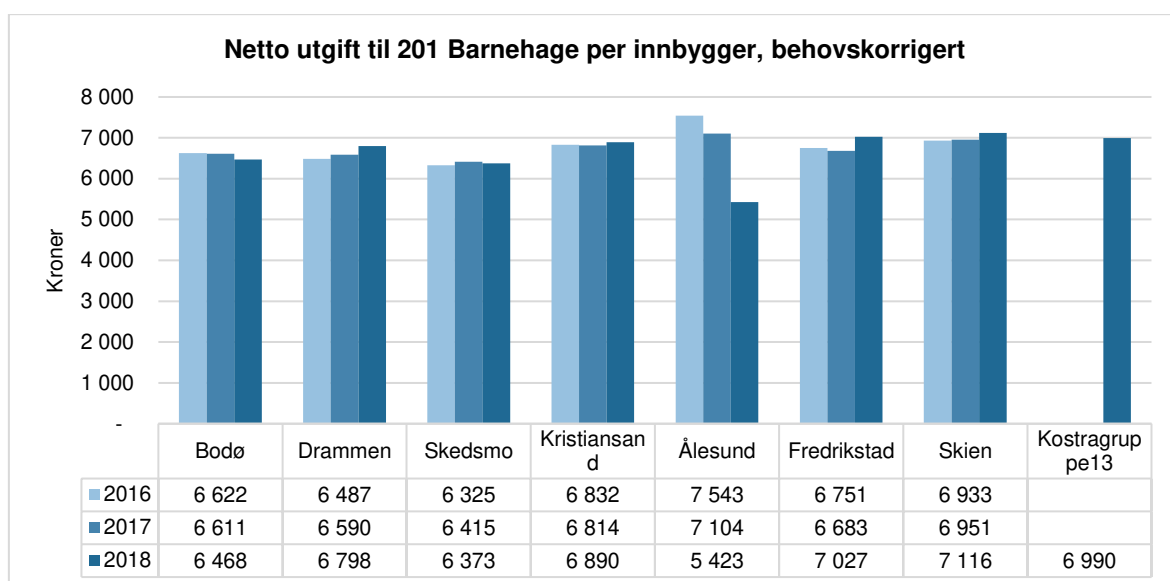
3 prosent av 0-åringene hadde plass i barnehage i Bodø. Det er under gjennomsnittet i Kommune-gruppe 13.

Figur 41 Andel barn 0 år i barnehage. Kilde: KOSTRA

8.5 Netto utgift til 201 Barnehage per innbygger

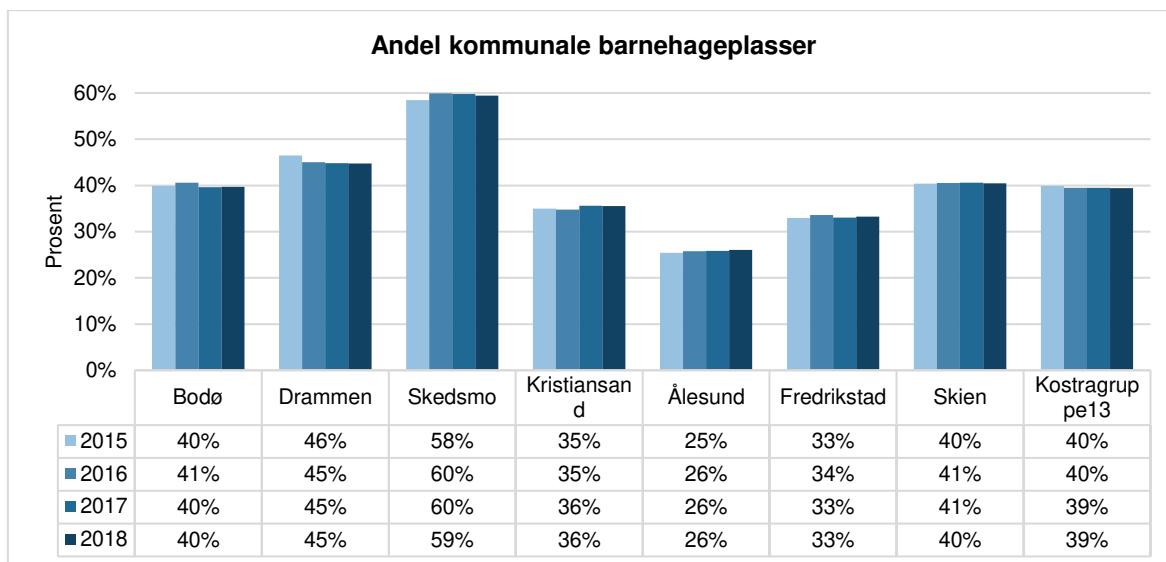
Behovskorrigerte netto driftsutgifter til 201 barnehage i Bodø i 2018 var 6.500 kroner per innbygger. Det er 400 kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommune-gruppe 13. Forskjellen utgjør 28 millioner kroner. Utgiftsnivået er sunket med 100 kroner per innbygger de siste fire årene. Bodø har nest lavest utgifter av sammenligningskommunene (vi ser bort fra Ålesund).

Figur 42 Netto utgift per innbygger til 201 førskole, behovskorrigert

8.6 Andel kommunale barnehageplasser

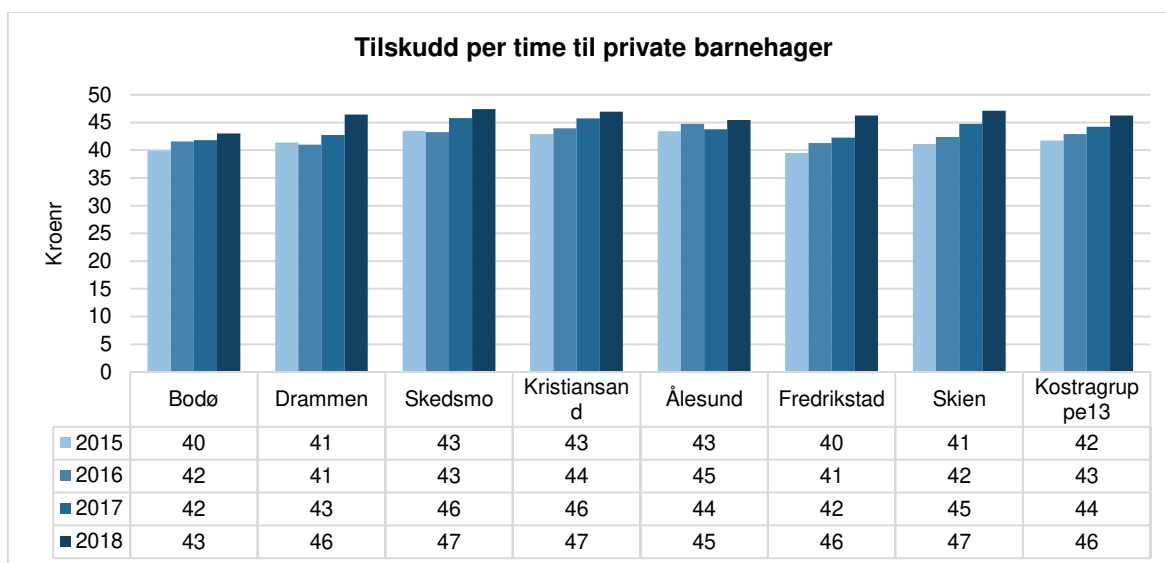
40 prosent av barnehagebarna i Bodø går i kommunale barnehager. Det er 1 prosentpoeng høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Gjennomsnittet i landet er rundt 50 prosent. Det er vanskelig å si om Bodø tjener eller taper på den høye andelen kommunale barnehager. Det kommer an på alderen til de private barnehagene. På landsbasis er det beregnet at kommunesektoren sparer 2 milliarder kroner i året på bruken av private barnehager (Agenda Kaupang 2018). Ålesund skiller seg ut med lavest andel kommunale barnehager. Det er høyest andel kommunale barnehager i Skedsmo.

Figur 43 Andel kommunale plasser i barnehage. Kilde: KOSTRA

8.7 Tilskudd per time til private barnehager

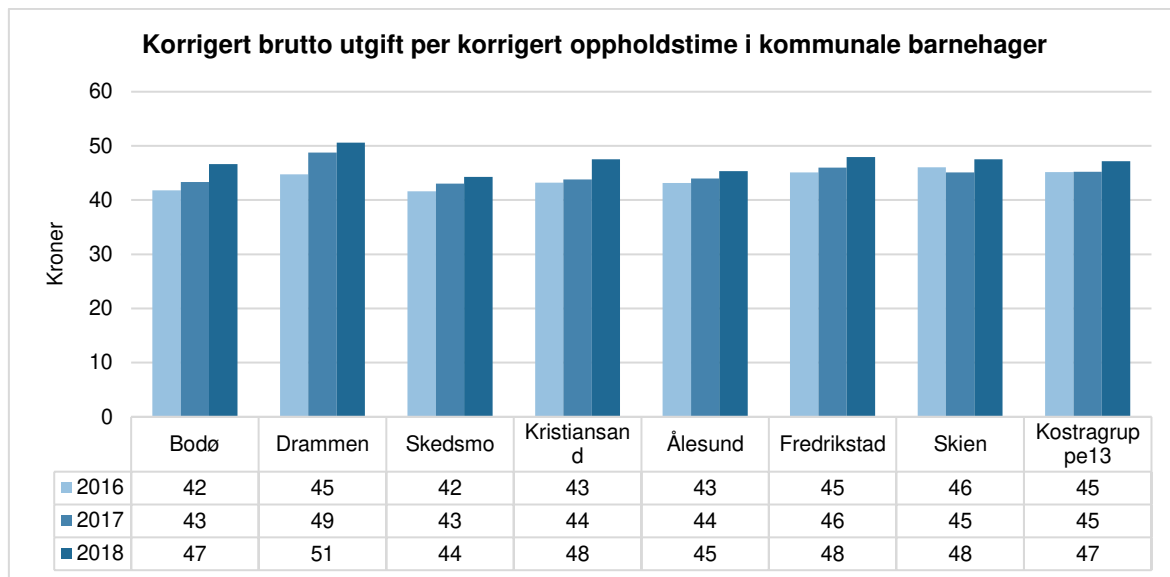
Det er store overføringer til private barnehager i Bodø. Tre av fem plasser er private. Satsene for tilskudd til private barnehager er derfor viktige. I 2018 fikk de private barnehagene overført 43 kroner per korrigerte oppholdstimer. Det er 3 kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen i forhold til Kommunegruppe 13 utgjør 16 millioner kroner (5.300.000 timer). Timesatsen er økt med 3 kroner i Bodø de siste fire årene. I kommunegruppen har utgiften økt med 4 kroner. Bodø har de laveste satsene for tilskudd til private barnehager.

Figur 44 Kroner per time i tilskudd til private barnehager. Kilde: KOSTRA

8.8 Korrigerede brutto driftsutgifter per korrigerede oppholdstimer i kommunale barnehager

Produktiviteten i kommunale barnehager styrer tilskuddssatsene til de private barnehagene. Produktiviteten kan måles med korrigerede brutto driftsutgifter i kroner per korrigerede oppholdstimer. Bodø brukte 47 kroner per time til det pedagogiske tilbudet (funksjon 201). Det er det samme som gjennomsnittet i kommunegruppen og nest lavest blant sammenligningskommunene. Timeprisen i Bodø har steget med 5 kroner på tre år.

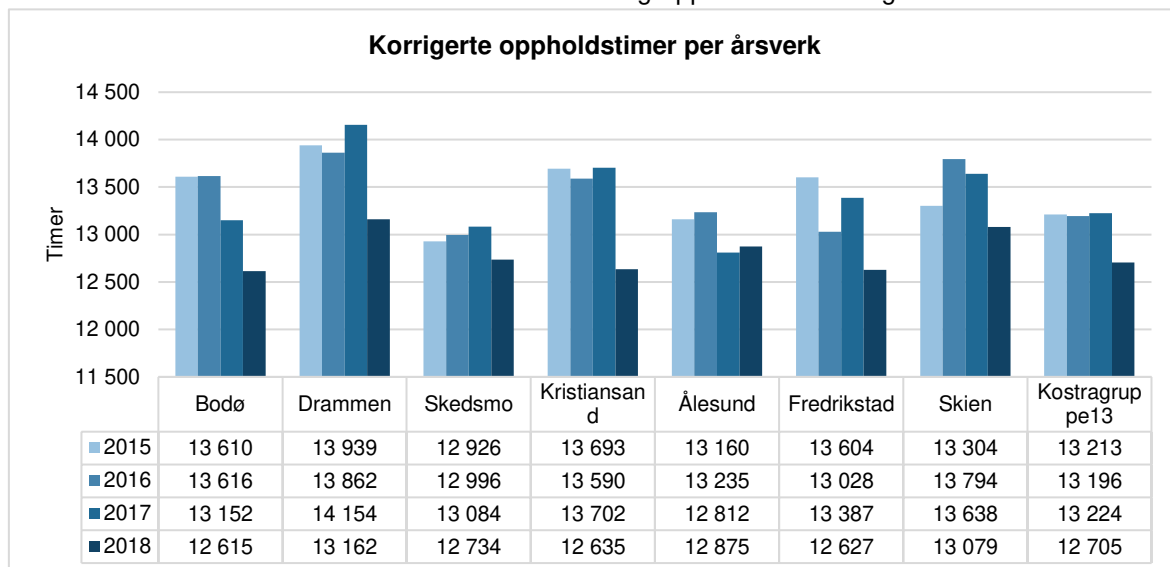

Figur 45 Utgift per time i kommunale barnehager, funksjon 201. Kilde: KOSTRA

8.9 Korrigerede oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager

Korrigerede oppholdstimer per ordinært årsverk i barnehagen er det mest brukte nøkkeltallet for produktivitet. Det uttrykker bemanningsfaktoren. «Norsk standard» er seks store barn per ansatt i avdelingen, det vil si 13.000 timer per årsverk. I kommunale barnehager i Bodø var det i snitt 12.600 timer per årsverk i 2018. Det er omtrent 100 timer mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13.

Produktiviteten er ikke økt de siste årene. I kommunegruppen har antallet gått ned med 700 timer.

Figur 46 Oppholdstimer per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager. Kilde: KOSTRA

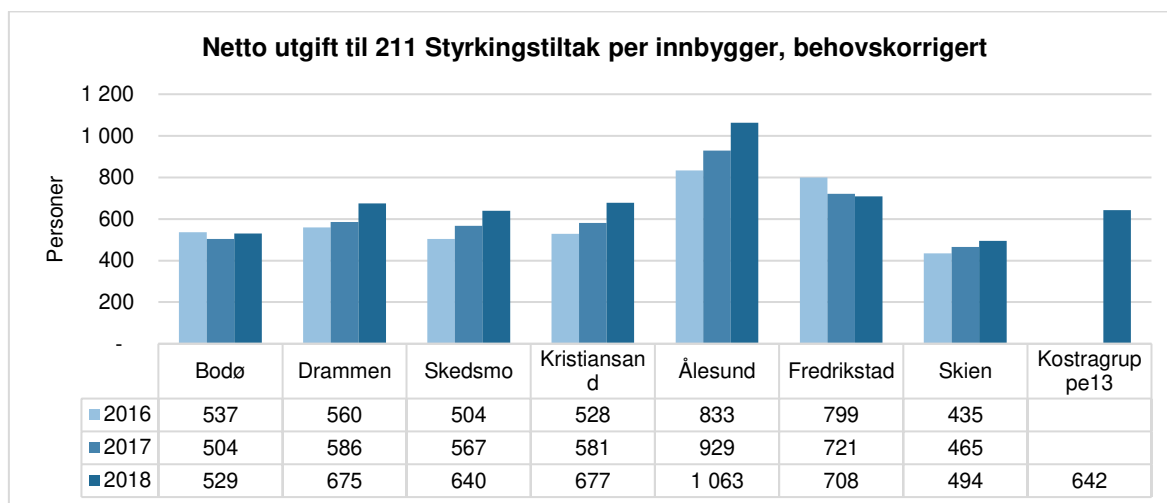
Bodø har 26 kommunale barnehager. Bemanningsfaktor på avdelingene var i gjennomsnitt 5,8 ved tellingen 15.12.2018. Landsgjennomsnittet i kommunale barnehager er 5,7. Bodø har 82 plasser per årsverk styrer. Gjennomsnittet i landet er 75. Tall for alle barnehagene er i figuren under.

INSTITUSJONENS NAVN	KOMMUNE	Plasser (3-åringer er store)	Årsverk ansatte	Årsverk på avdeling	Årsverk styrer	Plasser per årsverk avdeling	Plasser per styrer
Asphaugen barnehage	Bodø kommune	128	25,6	20,4	1,0	6,3	128
Barnas Hus barnehage	Bodø kommune	46	8,9	7,8	0,5	5,9	92
Bjerkenga Miljøbarnehage	Bodø kommune	74	14,2	12,0	1,0	6,2	74
Engmark barnehage	Bodø kommune	146	28,9	25,0	1,0	5,9	146
Gjæran barnehage Avd Messiosen	Bodø kommune	36	8,5	7,0	0,5	5,1	72
Gjæran barnehage Avd Osphaugen	Bodø kommune	34	7,6	6,1	0,5	5,6	68
Hunstad Øst barnehage	Bodø kommune	66	13,2	11,6	1,0	5,7	66
Jentofletsletta barnehage	Bodø kommune	94	19,5	16,5	1,0	5,7	94
Kjerringøy Oppvekstsenter Avd barnehage	Bodø kommune	16	5,0	4,0	0,5	4,0	32
Linken barnehage	Bodø kommune	27	6,9	6,0	0,8	4,5	34
Løding barnehage Avd Maurtua	Bodø kommune	34	7,7	6,0	0,5	5,7	68
Løding barnehage Avd Vestre Løding	Bodø kommune	39	7,9	7,0	0,5	5,6	78
Misvær barnehage	Bodø kommune	19	3,8	3,0	0,5	6,3	38
Mørkvedlia barnehage	Bodø kommune	48	9,5	8,0	1,0	6,0	48
Mørkvedmarka barnehage	Bodø kommune	83	15,5	13,5	1,0	6,1	83
Regnbuen barnehage	Bodø kommune	16	5,9	4,0	0,5	4,0	32
Rensåsen barnehage	Bodø kommune	105	22,0	17,4	1,0	6,0	105
Rønvik barnehage	Bodø kommune	103	22,2	19,0	1,0	5,4	103
Saltstraumen barnehage	Bodø kommune	43	9,5	7,5	1,0	5,7	43
Sentrum barnehage Avd Parkveien	Bodø kommune	40	9,2	7,4	0,5	5,4	80
Sentrum barnehage Avd Vestbyen	Bodø kommune	51	9,8	8,0	0,5	6,4	102
Skaug Oppvekstsenter Avd Barnehage	Bodø kommune	41	8,0	7,3	0,3	5,7	164
Skivik barnehage	Bodø kommune	105	19,3	16,5	1,0	6,4	105
Skjerstad Oppvekstsenter Avd Barnehage	Bodø kommune	22	5,0	4,3	0,1	5,2	281
Skolen i Væran Avd barnehage	Bodø kommune	9	3,0	2,6	0,1	3,5	113
Stokkvika barnehage	Bodø kommune	67	12,6	11,0	1,0	6,1	67
Bodø kommune		1 492	308,9	258,8	18,2	5,8	82

Figur 47 Nøkkeltall fra årsmeldingene til kommunale barnehager i Bodø 2018. Kilde: Udir

8.10 Netto utgift til 211 Styrkingstiltak per innbygger

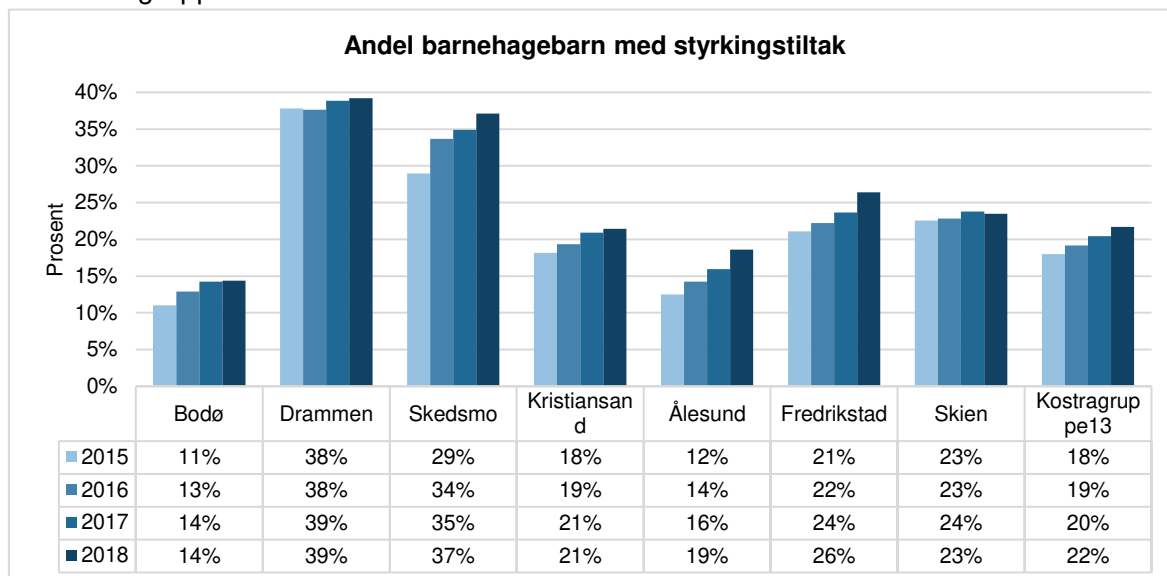
Behovskorrigerte netto driftsutgifter til 211 Styrkingstiltak i Bodø i 2018 var 529 kroner per innbygger. Det er 100 kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 6 millioner kroner. Utgiftsnivået er ikke økt de siste tre årene. Bodø har nest lavest utgifter av sammenligningskommunene.

Figur 48 Netto utgift til 211 styrkingstiltak per innbygger, behovskorrigert

8.11 Andel barnehagebarn med styrkingstiltak

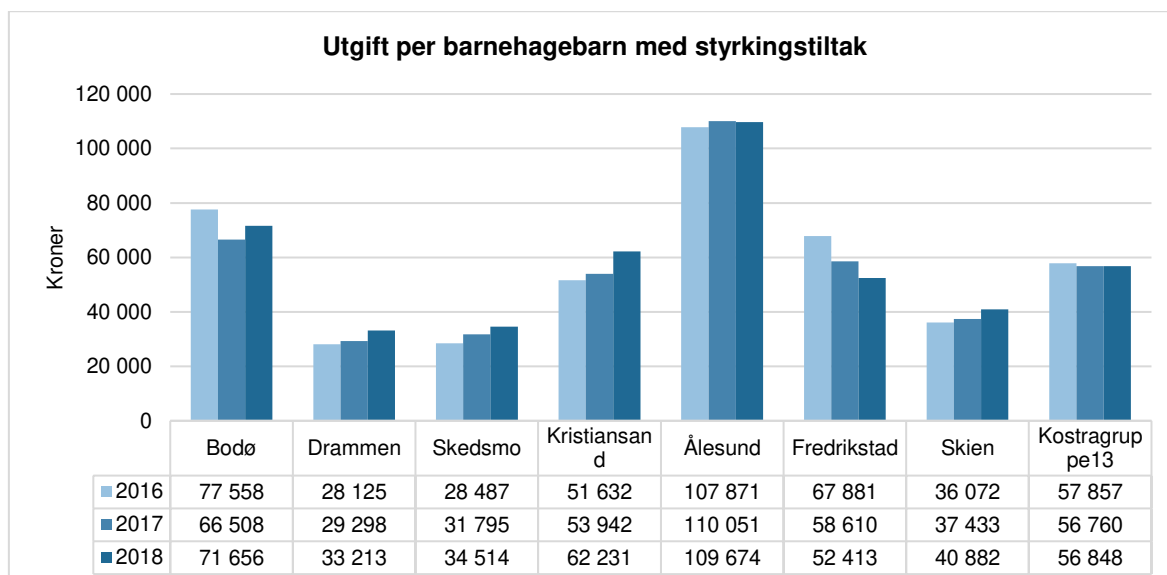
Vi har sett at Bodø bruker 6 millioner kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13 til styrkingstiltak i barnehage. Det kan komme av få vedtak eller små vedtak. I 2018 var det 398 barn med styrkingstiltak i barnehagene. Det er få barn med vedtak. 14 prosent av barn i barnehage får ekstra ressurser. Det er 8 prosentpoeng mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppen.

Figur 49 Andel barnehagebarn med styrkingstiltak. Kilde: KOSTRA

8.12 Netto utgift per barn med styrkingstiltak

Bodø bruker mye ressurser per barn med ekstra ressurser. Utgiften per barn er 71.000 kroner. Det er 15.000 kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen.

Figur 50 Netto utgift per barn med styrkingstiltak. Kilde: KOSTRA

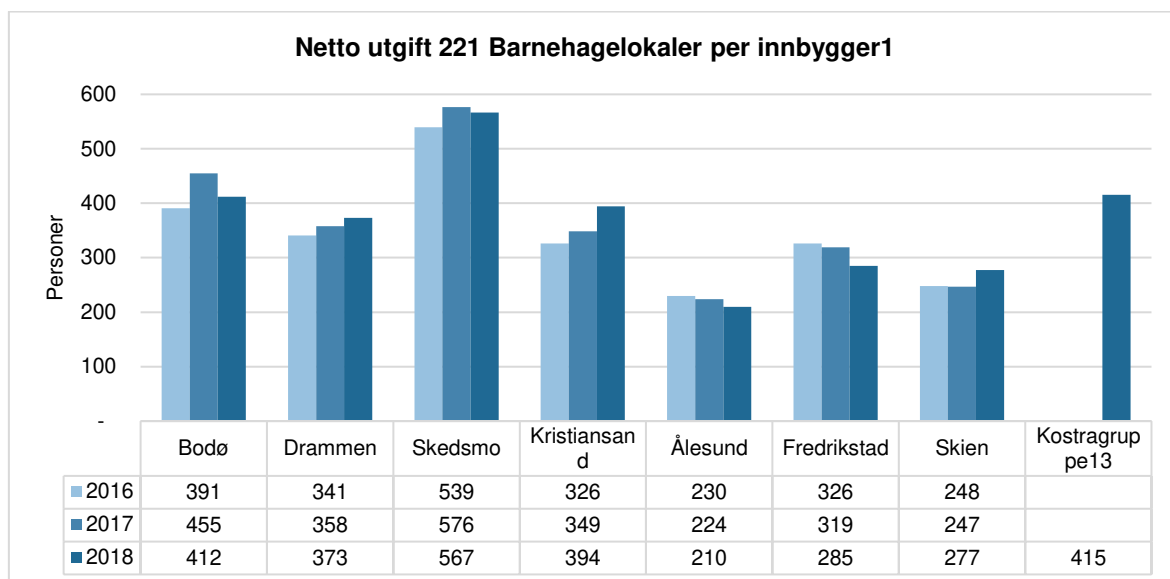
Årsaken til de lave utgiftene til styrkingstiltak er at få barn mottar styrkingstiltak.

8.13 Netto utgift til barnehagelokaler per innbygger

De behovskorrigerte nettoutgiftene til barnehagelokaler var 412 kroner per innbygger i 2018. Det er 3 kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen er ubetydelig.

Det er forventet at utgiftene til lokaler for kommunale barnehager er høy per innbygger når det er høy andel kommunale barnehager. Det er middels andel kommunale barnehager i Bodø. Dette forklarer utgiftsnivået.

Utgiften har steget med 23 kroner de siste tre årene. Bodø har nest høyest utgifter av sammenligningskommunene.

Figur 51 Netto utgift til barnehagelokale per innbygger, behovskorrigert

9 Barnevern

Barnevern omfatter funksjonene 244 barnevernstjeneste (saksbehandlingen), 251 hjelpetiltak og 252 plasseringer. Behovet for barnevern per innbygger er beregnet til 94 prosent av landsgjennomsnittet. Bodø har mange barn, mange enslige foreldre, men få innbyggere med lave inntekter.

Netto utgift var omtrent 115 millioner kroner i 2018. Bodø har høye utgifter til barnevern. Behovskorrigerede netto driftsutgifter i 2018 var 17 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i Kommune-gruppe 13.

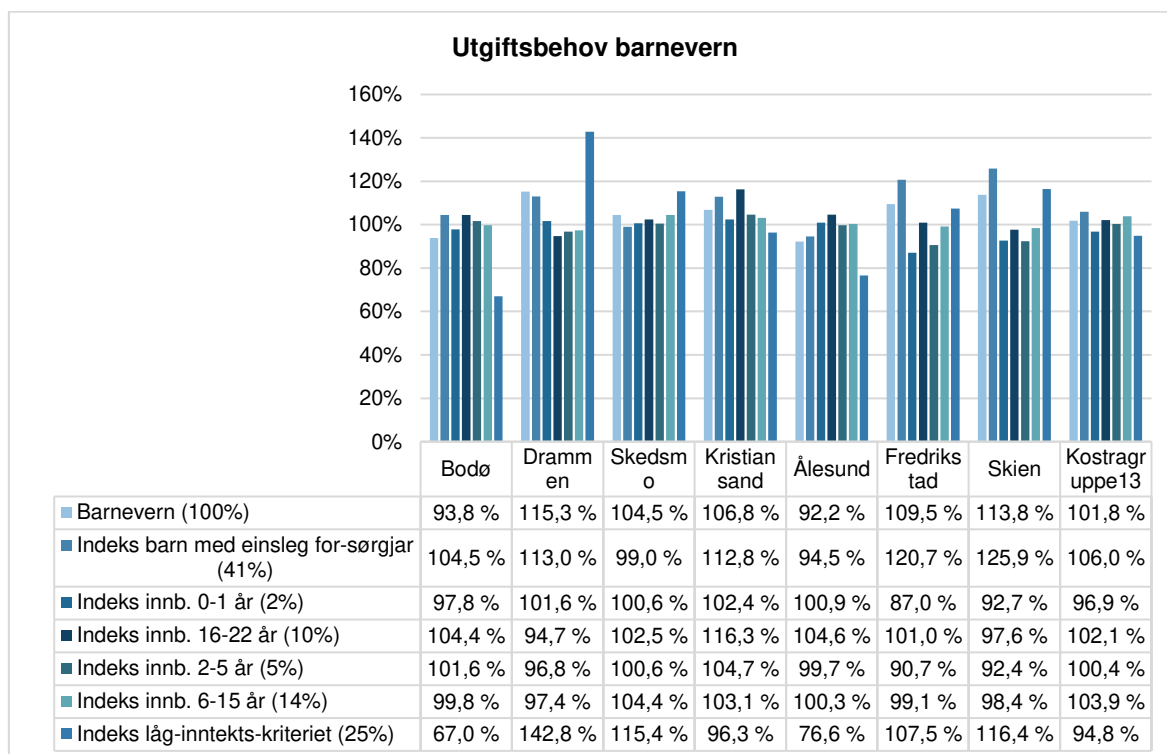
Utgiftene til plasseringer er 7 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Det er omfanget av disse dyre tiltakene som er viktigst for samlede kostnader. Utgiftene er høyere enn gjennomsnittet når det gjelder saksbehandling (11 mill. kroner) og lavere når det gjelder hjelpetiltak (1 mill.).

Det er plasseringene som koster penger i barnevernet. Det er flere barn under omsorg enn det er i gjennomsnittet i kommunegruppe 13. Prisen per plassering er som gjennomsnittet i gruppen.

Kristiansand drev barnevernet med 29 millioner kroner lavere kostnadsnivå enn Bodø. Årsaken er færre saker, ikke lavere enhetspris.

9.1 Utgiftsbehovet

Behovet for barnevern er beregnet til 94 prosent av landsgjennomsnittet per innbygger. I forhold til landsgjennomsnittet har Bodø flere barn, flere enslige forsørgere (105 prosent) og færre fattige (67 prosent). Kommunegruppen og fem av sammenligningskommunene har høyere tjenestebehov enn Bodø.

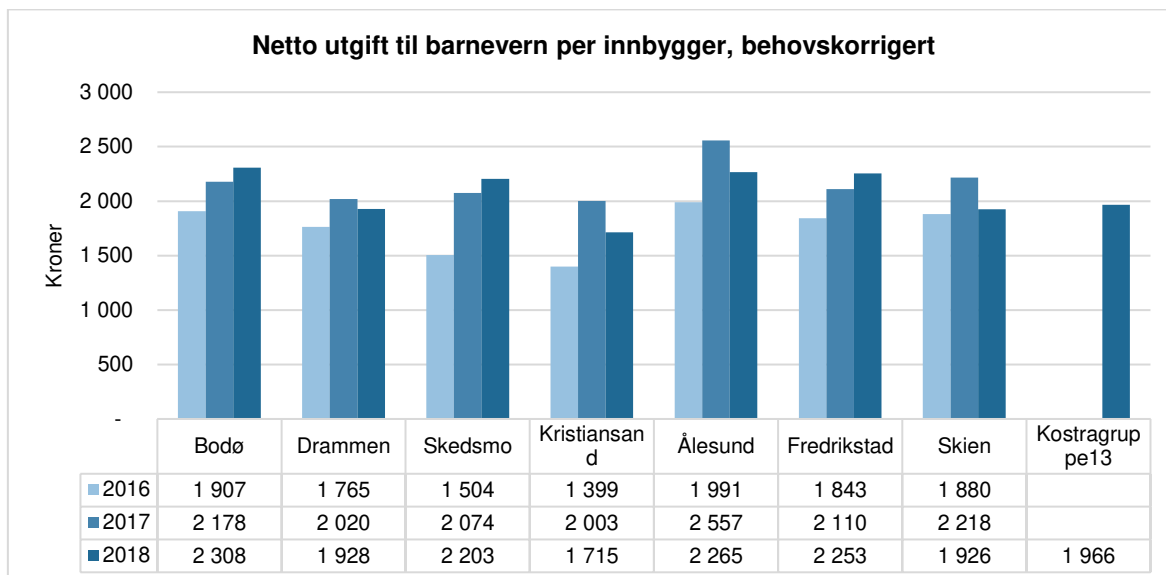

Figur 52 Utgiftsbehov barnevernstjenesten 2019. Kilde: KMD

9.2 Netto utgift til barnevern per innbygger

Bodø brukte 2.300 kroner per innbygger til barnevern i 2018, etter korleksjon for behov. Det er 350 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 17 millioner kroner.

Utgiftene til barnevern i Bodø har økt med rundt 400 kroner per innbygger de siste fire årene.

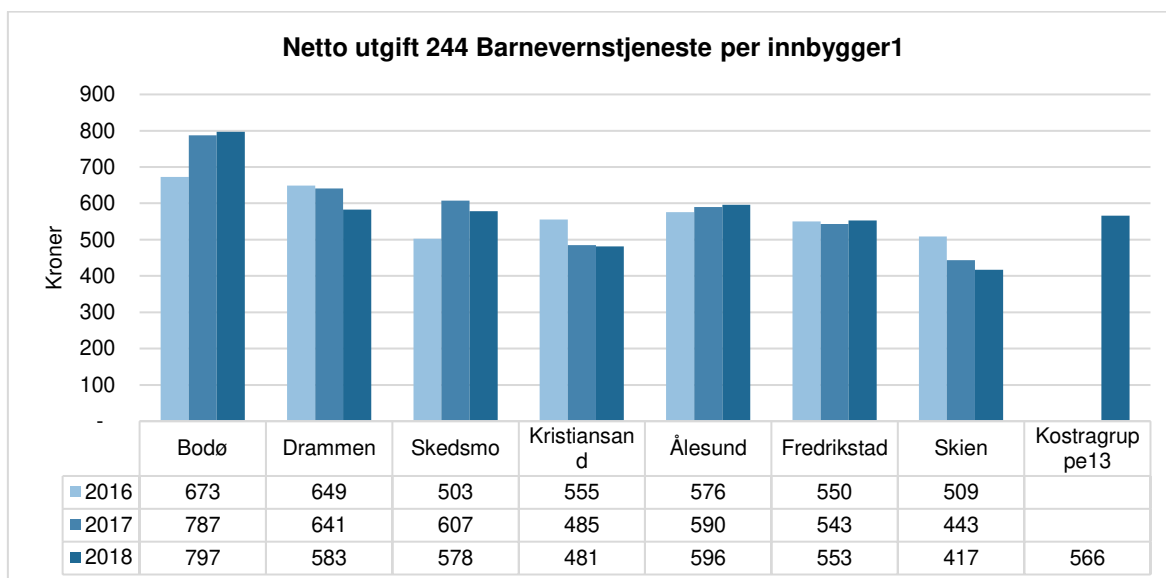

Figur 53 Netto utgift per innbygger til barnevern, behovskorrigert

9.3 Netto utgift til 244 barnevernstjeneste per innbygger

Funksjon 244 omfatter driften av barnevernkontoret, ikke tiltakene. Utgiftene per innbygger i Bodø var 800 kroner i 2018. Det er mer enn 200 kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Forskjellen utgjør 11 millioner kroner. Utgiftene har økt med 130 kroner per innbygger de siste tre årene.

Skien bruker 380 kroner mindre. Forskjellen utgjør 20 millioner kroner.

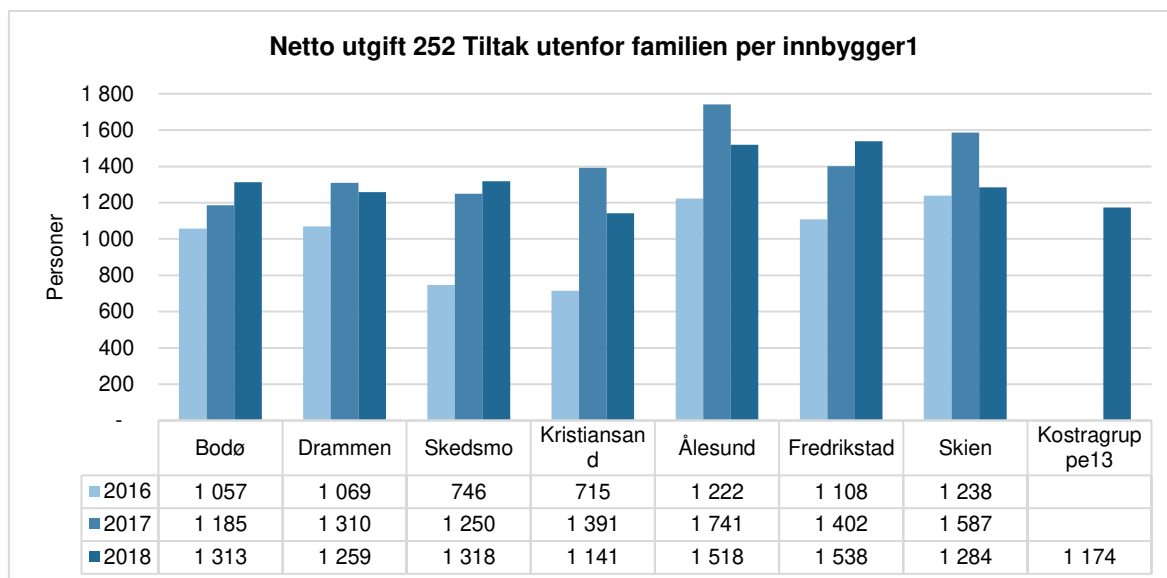

Figur 54 Netto utgift til 242 barnevernstjeneste per innbygger, behovskorrigert

9.4 Netto utgift til 252 Tiltak utenfor hjemmet per innbygger

Det er 252 Tiltak utenfor hjemmet som avgjør kostnadsnivået i barnevernet. Dette er de tunge tiltakene. Det gjelder plassering i institusjon og fosterhjem.

Utgiftene i Bodø var 1.300 kroner per innbygger i 2018. Det er 140 kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Forskjellen utgjør 7 millioner kroner. Utgiftene har økt med 300 kroner per innbygger de siste fire årene.

Figur 55 Netto utgift til funksjon 252 plasseringer per innbygger, behovskorrigert

En stor del av utgiftene til funksjon 252 plasseringer i kommunene gjelder botilbud for enslige mindreårige flyktninger. Dette tiltaket er belastet barnevernet med 15 millioner kroner i Bodø. Bodø har mindre utgifter til enslige mindreårige enn det som er vanlig. Tilskuddet til slik bosetting var 400 kroner per innbygger i Bodø i 2017 (siste tilgjengelige tall). Gjennomsnittet i landet var 700 kroner. Forskjellen utgjør 15 millioner kroner.

Navn	Tilskuddstype: Totalt	Innbyggere	Tilskudd /innbygger	EM/innbygger
Fredrikstad	226 629 292	81772	2 771	690
Skedsmo	182 114 283	55652	3 272	660
Drammen	255 431 201	68933	3 705	736
Skien	154 685 353	54645	2 831	497
Kristiansand	346 661 518	92282	3 757	721
Ålesund	132 380 074	47998	2 758	648
Bodø	150 586 923	52024	2 895	402
Landet	17 563 359 456	4 642 066	3 784	697

Figur 56 Tilskudd fra IMDI til integrering 2018. Kilde: IMDI

9.5 Andel innbyggere 0–22 år med barnevernstiltak

Høye barnevernsutgifter kan komme av høy dekningsgrad. I Bodø var 2,3 prosent av innbyggerne 0–22 år med barnevernstiltak ved utgangen av 2018. Vi har ikke tall for annet enn 2017, og vi mangler tall for KOSTRA-gruppen. Bodø lå under landsgjennomsnittet. Gjennomsnittet i landet lå på 2,7 prosent i 2017. Høye utgifter skyldes altså ikke høy dekningsgrad, men høye enhetskostnader.

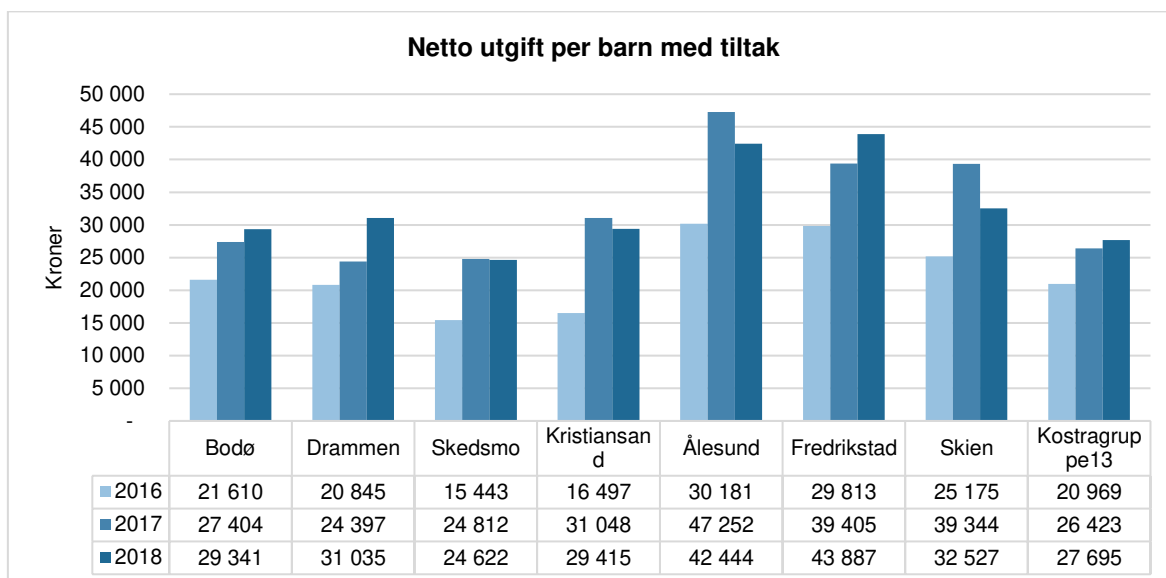
	Barn med barnevernstiltak per 31.12. per 1 000 barn			
	2017			
	Tiltak i alt	Omsorgstiltak	Hjelpetiltak	Barn
0106 Fredrikstad	27,0	5,9	21,1	21 778
0231 Skedsmo	22,5	3,7	18,8	15 333
0602 Drammen	28,2	7,8	20,5	18 440
0806 Skien	35,0	9,1	25,9	14 514
1001 Kristiansand	23,5	5,2	18,3	27 447
1504 Ålesund	27,2	6,6	20,6	13 309
1804 Bodø	23,3	6,3	17,0	14 464
Landet	27	6	20	1 465 807

Figur 57 Andel barn 0–22 år med tiltak i barnevernet 2017. Kilde: KOSTRA

Det er plasseringene som koster penger i barnevernet. Tabellen over viser at antall plasseringer i Bodø (6 promille) var på nivå med landsgjennomsnittet (6 promille). Korrigert for behov (94 prosent) ligger Bodø over landsgjennomsnittet.

9.6 Netto utgift per tiltak

Høye utgifter i barnevernet i Bodø skyldes også høye utgifter per klient/vedtak. Netto utgift per klient var 29.000 kroner i 2018. Det er 1.600 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 0,5 millioner kroner (337 brukere i 2017).

Figur 58 Netto utgift til barn med tiltak i barnevernet. Kilde: KOSTRA

10 Pleie og omsorg

Pleie og omsorg (PLO) omfatter 234 aktivisering (dagsenter, støttekontakt m.m.), 253 pleie i institusjon, 254 pleie i hjemmet (hjemmehjelp, miljøarbeid PU, hjemmesykepleie, omsorgslønn, BPA, privat avlastning), 256 døgnopphold og 261 institusjonslokaler.

Det er svært viktig å korrigere PLO-utgiftene for behov. Utgiftsbehovet i PLO i Bodø er anslått til 91 prosent av landsgjennomsnittet per innbygger. Bodø har færre eldre og færre aleneboende eldre.

Netto utgift var omtrent 932 millioner kroner i 2018. Bodø har svært høye utgifter til PLO. Behovskorrigerede netto utgifter var ifølge det avlagte regnskapet 118 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13 i 2018.

De funksjonene innen PLO som drives med høyere kostnader enn kommunegruppen er pleie i institusjon (89 mill. kroner), pleie i hjemmet (19 mill.), aktivisering (11 mill.) og lokaler (5 mill.). De funksjonene som har lavere kostnader er døgnopphold (6 mill.).

Regnskapet for Kommunegruppe 13 er ikke nøyaktig i denne analysen. Det er muligens 500 kroner for lavt, fordi en av kommunene (Stjørdal) har statsfinansiert PLO. Det vil si at forskjellen mellom Bodø og Kommunegruppe 13 kan være opptil 30 millioner kroner mindre. Det forandrer ingen konklusjoner i analysen.

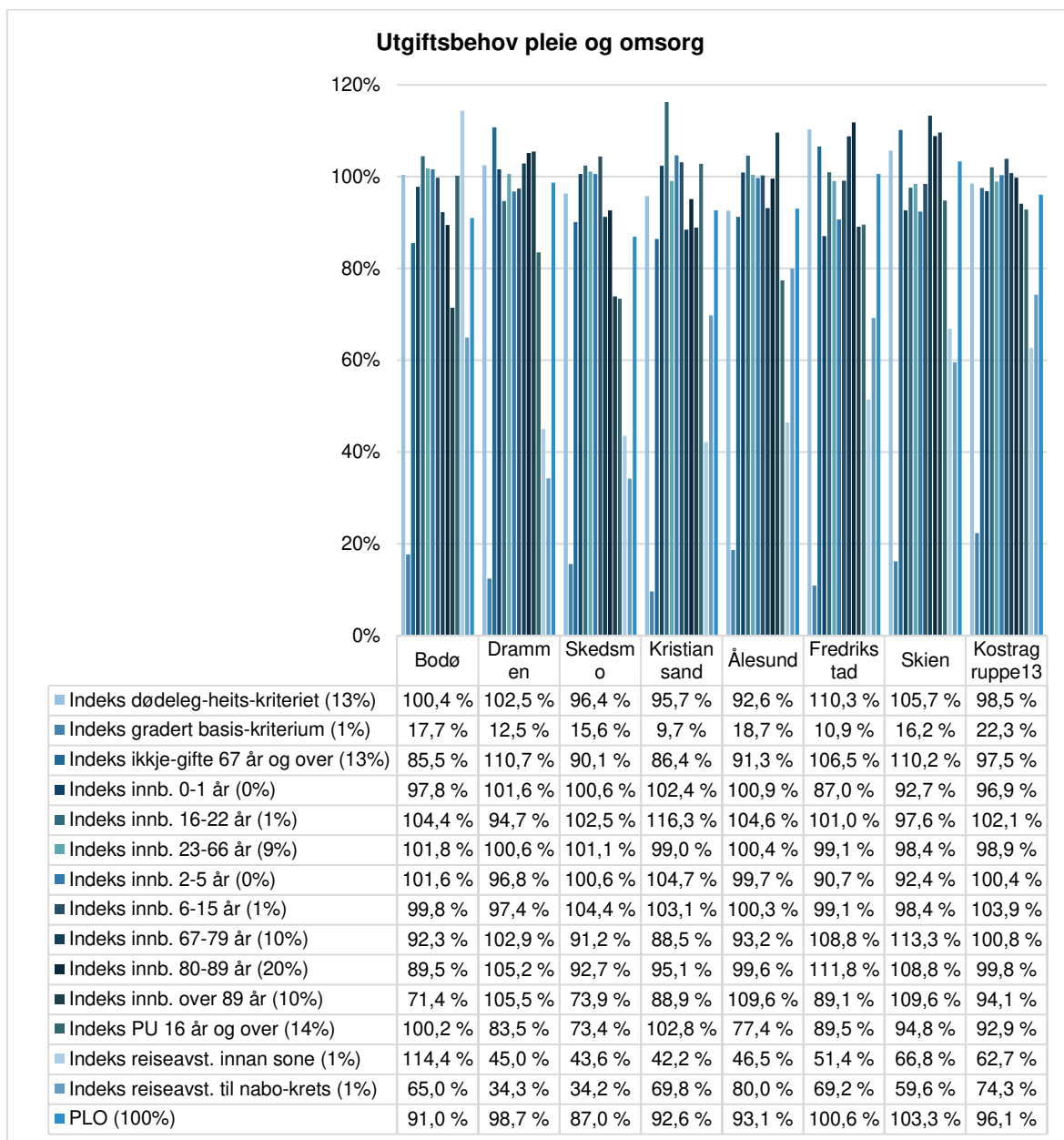
Drammens kostnadsnivå på PLO var 210 millioner kroner lavere enn i Bodø i 2018.

Pleietjenesten er ikke spesielt hjemmebasert. 47 prosent av utgiftene går til institusjonsdelen. Det er 5 poeng mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Det er litt høyere dekning på sykehjem og høye utgifter per plass. Det er lav dekningsgrad og middels enhetskostnader i hjemmebaserte tjenester.

Bodø fikk 69 millioner kroner i tilskudd til ressurskrevende tjenester i PLO i 2018. Det ble utbetalt mindre per innbygger (1.300 kroner) enn landsgjennomsnittet (1.800 kroner).

10.1 Utgiftsbehovet

Behovet for pleie og omsorg er beregnet til 91 prosent av landsgjennomsnittet per innbygger. I forhold til landsgjennomsnittet har Bodø færre eldre (rundt 90 prosent) og færre ugifte eldre (86 prosent). Kommunegruppen og fem av sammenligningskommunene har høyere tjenestebehov enn Bodø.

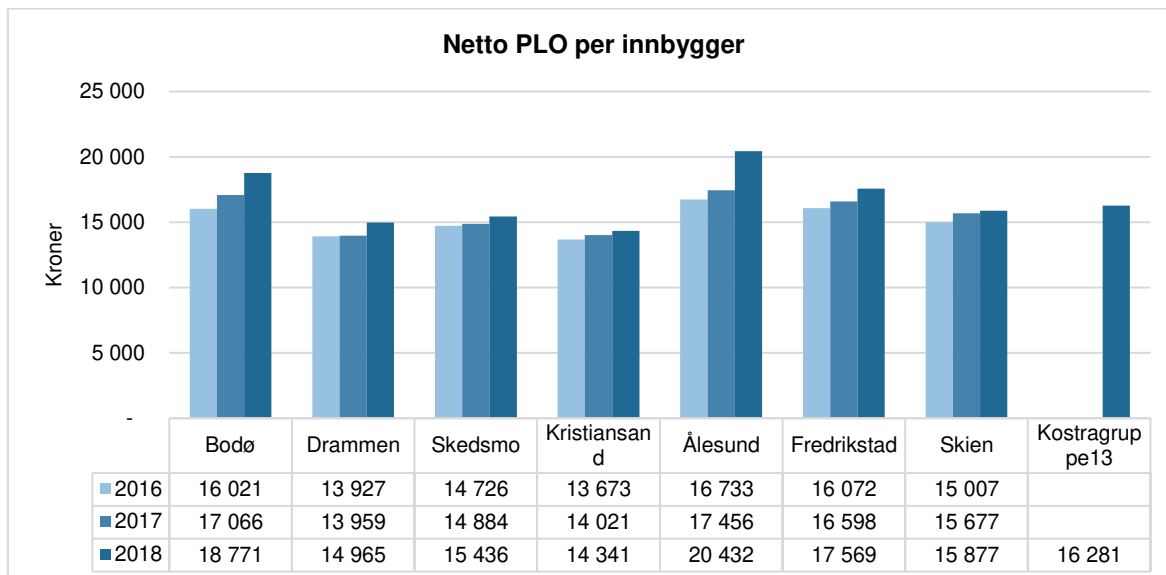

Figur 59 Utgiftsbehov i PLO i 2019. Kilde: KMD

10.2 Netto utgift til PLO per innbygger

Bodø brukte omtrent 18.800 kroner per innbygger til PLO i 2018, etter behovskorleksjon. Det er omtrent 2.500 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 118 millioner kroner. Utgiftene til PLO har økt med 2.700 kroner per innbygger de siste tre årene.

Utgiften er 4.400 kroner høyere enn i Kristiansand. Forskjellen utgjør 210 millioner kroner.

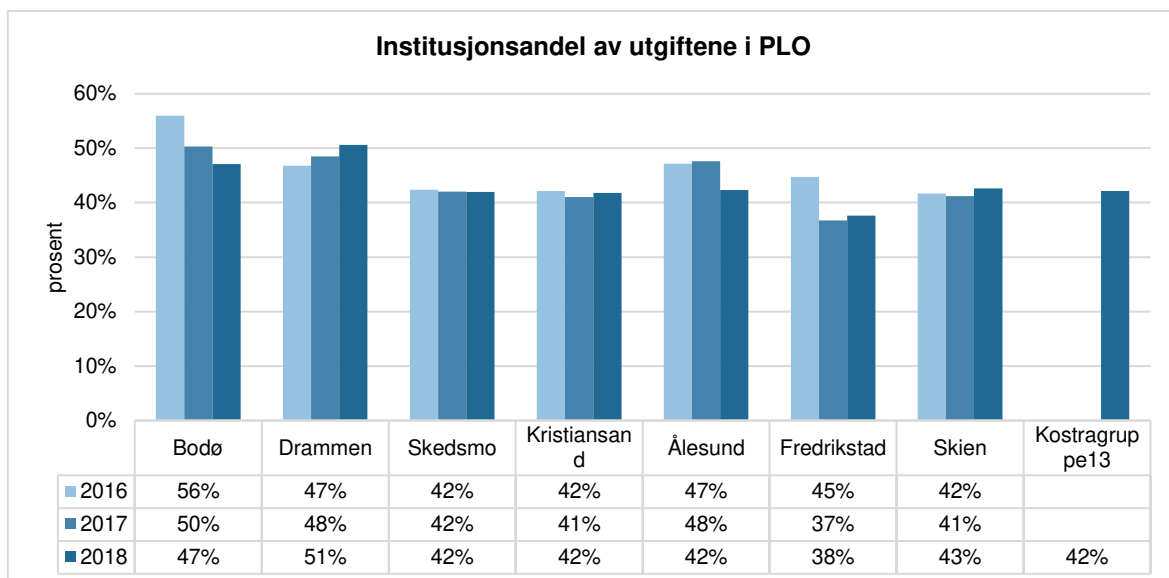
Figur 60 Netto utgift til PLO per innbygger, behovskorrigert

10.3 Andel av netto utgift som går til institusjonsdrift

Det er alminnelig antatt at PLO i kommunene bør jobbe etter LEON-prinsippet, med sterk vekt på hjemmebaserte tjenester og egenmestring. I noen kommuner går to tredeler av PLO-utgiftene til hjemmebaserte tjenester.

Bodø har en lite hjemmebasert tjeneste. 47 prosent av utgiftene i PLO går til institusjonsdelen (pleie og drift av lokaler). Det er 5 prosentpoeng mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Det er en tydelig utvikling i kostnadsstrukturen i retning av hjemmebasert omsorg. I Bodø har andelen institusjonsomsorg gått ned med 8 poeng de siste tre årene.

Strukturen i tjenesten er svært forskjellig i sammenligningskommunene. Fredrikstad bruker bare 38 prosent av utgiftene på institusjoner. Det er ingen automatisk sammenheng mellom hjemmebasert omsorg og lave kostnader. Drammen driver 160 millioner kroner billigere enn Bodø, men bruker en høyere andel av utgiftene på institusjoner.

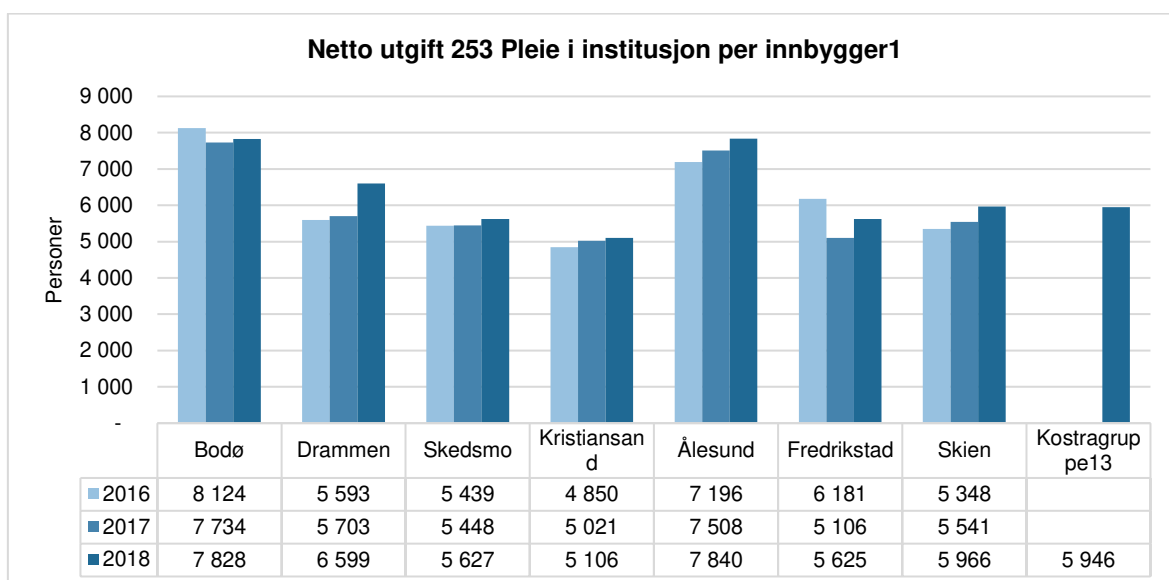
Figur 61 Netto utgifter til 253 pleie i institusjon og 261 institusjonslokaler i prosent av netto utgift til PLO. Kilde: KOSTRA

10.4 Netto utgift til 253 pleie i institusjon per innbygger

253 pleie i institusjon omfatter sykehjem og barneboliger/avlastningsboliger for barn og unge.

Bodø brukte omtrent 7.800 kroner per innbygger til pleie i institusjon i 2018, etter behovskorleksjon. Det er omtrent 2.000 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 89 millioner kroner. Utgiftene til pleie i institusjon har steget med 700 kroner per innbygger de siste tre årene.

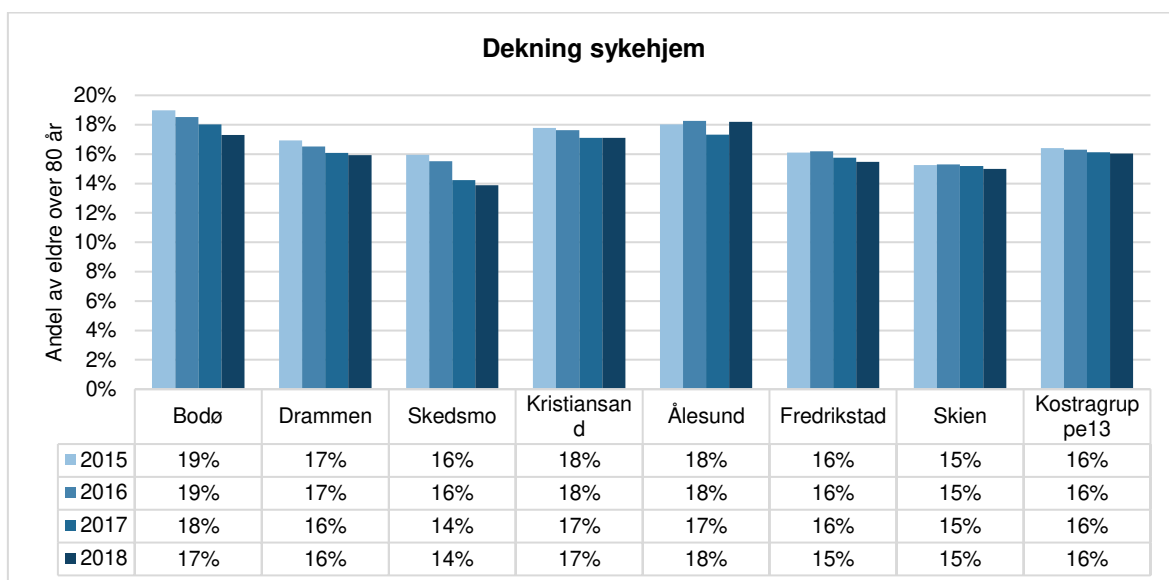
Kristiansand bruker bare 5.100 kroner per innbygger til pleie i institusjon. Forskjellen utgjør 130 millioner kroner.

Figur 62 Netto utgift 261 institusjonslokaler per innbygger, behovskorrigert

10.5 Plasser i sykehjem per innbygger over 80 år

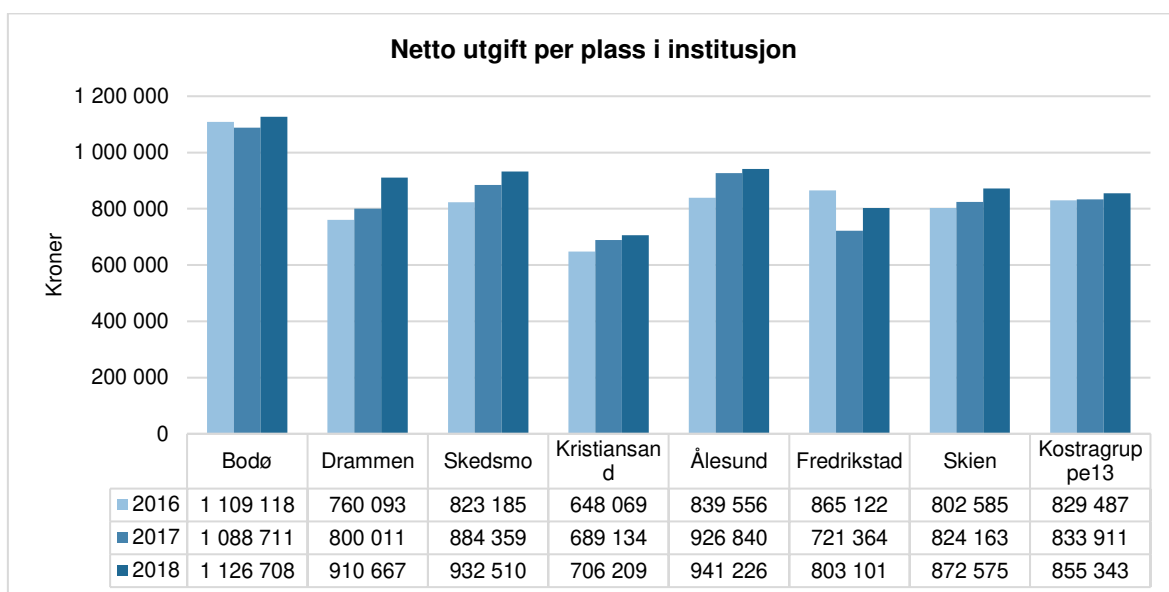
Vi har sett at netto utgifter til drift av institusjon (pleie og lokaler) er 89 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Høye utgifter til institusjon kan komme av høy sykehjemsdekning (og barneboliger) eller høye utgifter per plass. Bodø har litt høyere sykehjemsdekning enn Kommunegruppen. Antall plasser i sykehjem tilsvarer 17 prosent av innbyggere over 80 år. Det er 1 prosentpoeng mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør omtrent 18 millioner kroner (18 plasser). Bodø har nest høyest sykehjemsdekning av sammenligningskommunene. Dekningen har gått ned med to prosentpoeng de siste tre årene.

Figur 63 Antall plasser på sykehjem per innbygger 80 år og over. Kilde: KOSTRA

10.6 Netto utgift per plass på institusjon

Netto driftsutgift per plass er 1,1 millioner kroner når både barnebolig og sykehjems plasser ses sammen. Det er 0,27 millioner kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Forskjellen i enhetspris mellom Bodø og kommunegruppen utgjør 89 millioner kroner (329 sykehjems plasser).

Figur 64 Netto utgift til 253 pleie i institusjon per plass i institusjon. Kilde: KOSTRA

Vi ser at de nøkkeltallene vi har funnet fram kan forklare de høye kostnadene til institusjon i Bodø. Det er først og fremst den høye enhetsprisen som gir høye kostnader til institusjonsdrift i Bodø.

10.7 Netto utgift til 254 hjemmebaserte tjenester per innbygger

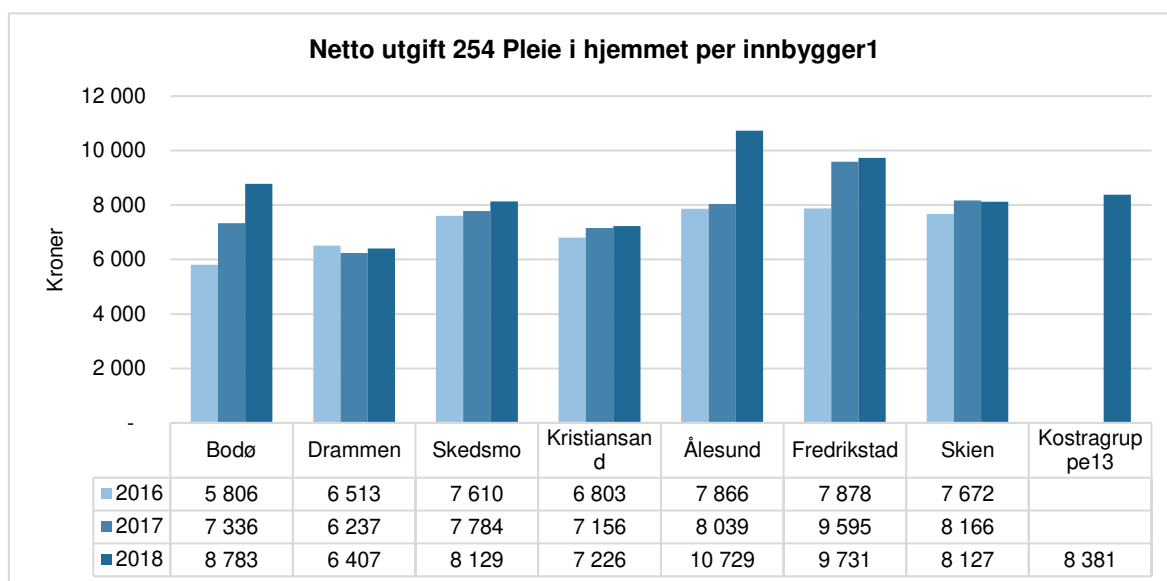
254 Hjemmebaserte tjenester omfatter seks svært ulike tjenester til hjemmeboende: hjemmehjelp (mot betaling), miljøarbeid i PU-bolig, brukerstyrt personlig assistent (BPA), hjemmesykepleie, omsorgslønn og privat avlastning (for eksempel helgeopphold hos slektninger). Disse tjenestene gjelder både eldre, funksjonshemmede (inkl. PU) og psykisk helse.

Det betyr at regnskapet for denne funksjonen er vanskelig å tolke. Vi vet ikke om utgiftene gjelder eldre eller yngre brukere, eller hvilken type unge brukere det gjelder. Brukerne er alt fra eldre damer med hjemmehjelp én time per uke til utagerende PU-klienter med dobbel bemanning.

Utgiftene til hjemmebaserte tjenester i Bodø er middels høye. Behovskorrigerte netto utgifter er 8.800 kroner per innbygger. Det er 400 kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Forskjellen utgjør 19 millioner kroner.

Utgiften har økt med 3.000 kroner de siste tre årene. NB: Veksten er antakelig noe svakere. Regnskapet i 2018 er korrigert opp i denne analysen. Den samme korreksjonen kunne antakelig vært gjort i de to foregående årene.

Kristiansand bruker 1.500 kroner mindre per innbygger enn Bodø. Drammen bruker nesten 2.300 kroner mindre.

Figur 65 Netto utgift til 254 pleie i hjemmet per innbygger, behovskorrigert

Tilskuddet til ressurskrevende tjenester har stor betydning for netto utgift per innbygger i hjemmebaserte tjenester. Bodø fikk 1.400 kroner per innbygger utbetalt i 2018 (utgifter pådratt i 2017), se figuren under. Det er 400 kroner mindre enn landsgjennomsnittet. Ingen av sammenligningskommunene fikk mer enn landsgjennomsnittet.

Kommune	Antall tjenestemottakere	Netto utgift	Øremerket tilskudd (til utbetaling)	Utgift per mottaker	Innbyggere	Tilskudd per innbygger
Fredrikstad	171	390 177	143 194	2 282	80 121	1 787
Skedsmo	83	196 549	75 235	2 368	53 276	1 412
Drammen	67	138 249	44 403	2 063	68 363	650
Skien	101	251 730	101 596	2 492	54 316	1 870
Kristiansand	134	277 312	89 458	2 069	89 268	1 002
Ålesund	70	189 351	82 321	2 705	47 199	1 744
Bodø	61	161 906	69 257	2 654	51 022	1 357
Norge	7 922	21 445 484	9 325 606	2 707	5 156 035	1 809

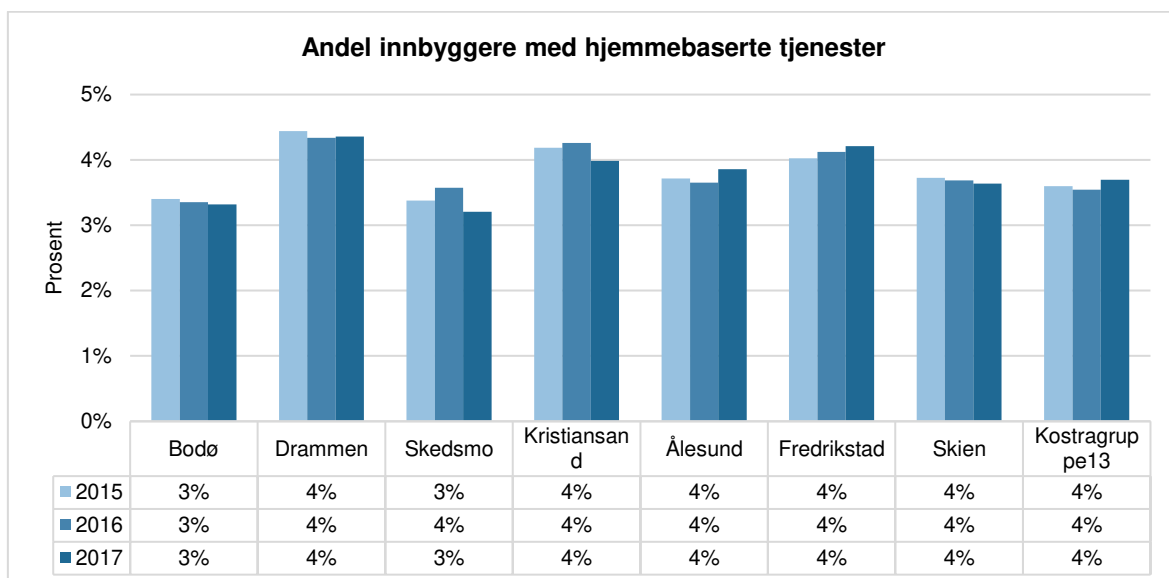
Figur 66 Tilskudd til ressurskrevende tjenester 2018. Kilde: Helsedirektoratet

10.8 Dekningsgrad i hjemmebaserte tjenester

De behovskorrigerte utgiftene til hjemmebaserte tjenester i Bodø er 19 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Høye utgifter kan komme av mange brukere eller høye utgifter per bruker.

Dekningsgraden for hjemmebaserte tjenester er lav. Bodø har en dekningsgrad på 3 prosent av befolkningen. Dekningsgraden i kommunegruppen er 4 prosent. Bodø er lavest av sammenligningskommunene.

Dette er en overfladisk sammenligning. Hjemmetjenesten omfatter mange tjenester og flere typer brukere, både eldre, funksjonshemmede (mest PU-brukere) og folk med psykiske lidelser. KOSTRA-tallene kan skjule store forskjeller mellom eldreomsorgen og omsorgen for PU-brukere. Hvis utgiftene innen PU er høye per bruker, kan det forklare høye samlede kostnader i hjemmebaserte tjenester.

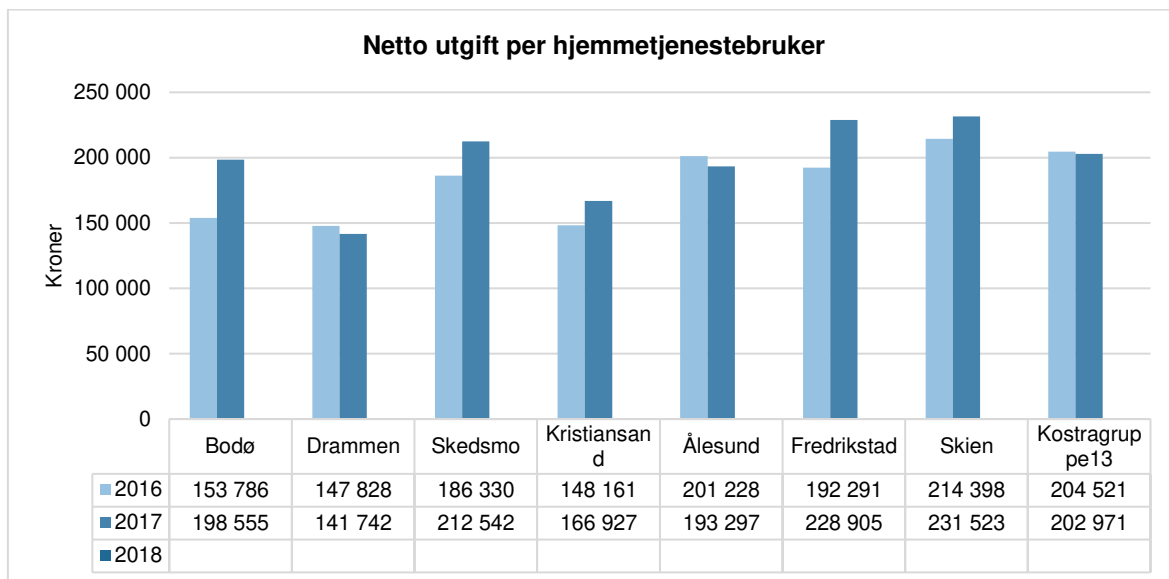

Figur 67 Brukere av hjemmebaserte tjenester per 100 innbygger, prosent. Kilde: KOSTRA

10.9 Netto utgift funksjon 254 per hjemmetjenestebruker

Netto utgift til hjemmebaserte tjenester per bruker var 198.000 kroner i Bodø i 2017. Tall mangler i figuren for 2018 da det ikke finnes tall fra Kommunalt pasient- og brukerregister for 2018. Utgiftene er

betydelig høyere i 2018. Vi må anta at høy enhetspris er årsaken til høye kostnader i hjemmebaserte tjenester i Bodø i 2018.

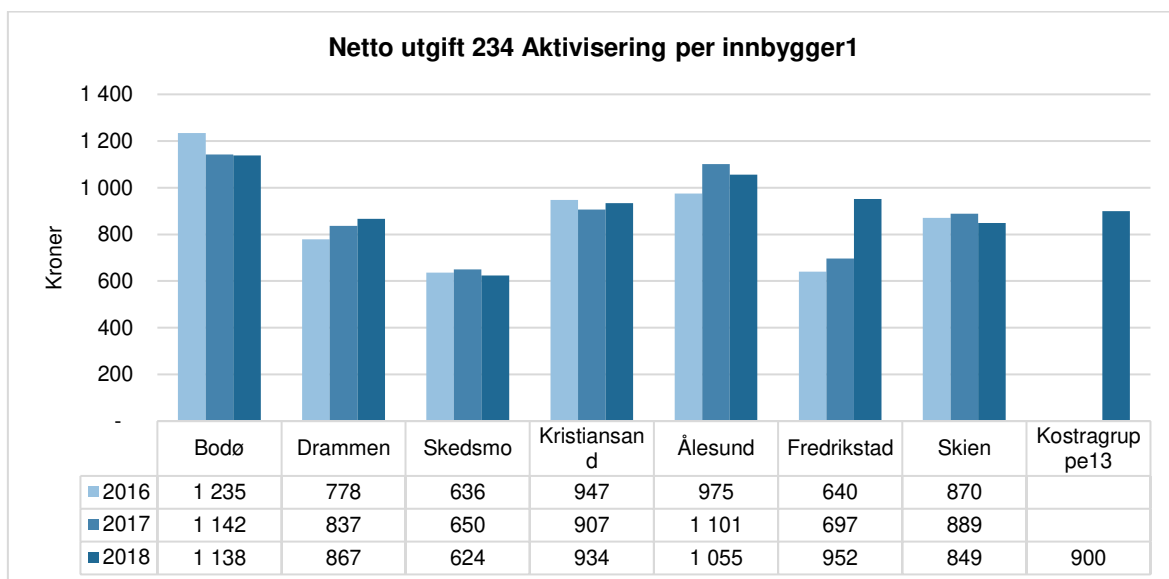

Figur 68 Netto utgift per bruker av hjemmebaserte tjenester. Kilde: KOSTRA

10.10 Netto utgift til 234 aktivisering per innbygger

234 Aktivisering omfatter dagsenter, støttekontakt, matombringing og trygghetsalarm. Dette er støtte-tjenester for å få hjemmebaserte tjenester til å fungere. Kommunene legger stadig mer vekt på disse tjenestene langt nede i omsorgstrappen.

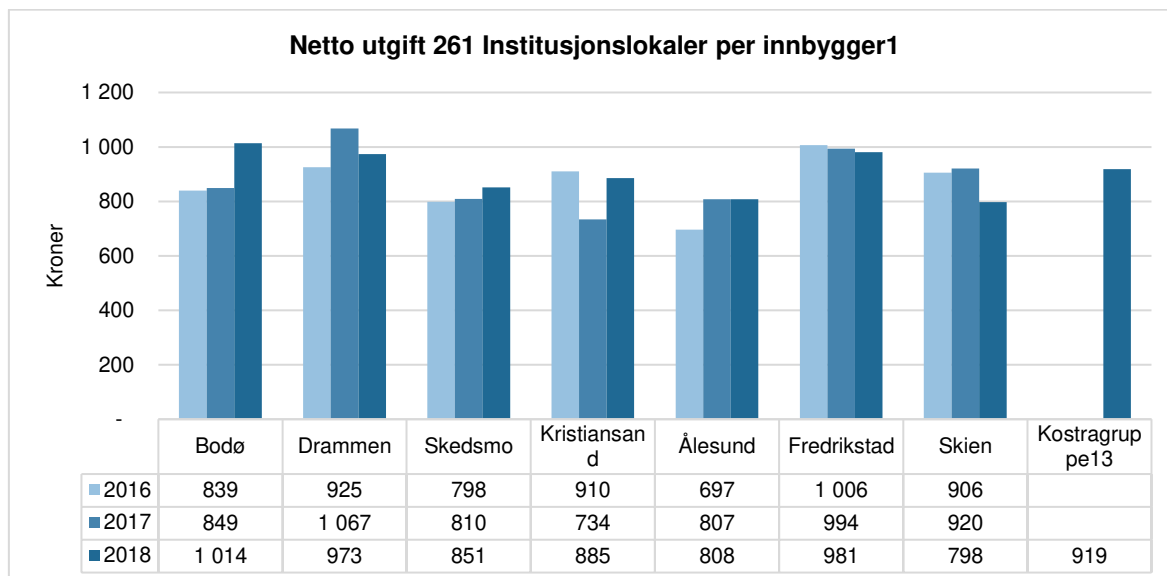
Utgiftene til aktivisering i Bodø er høye. Behovskorrigerte netto utgifter er 1.100 kroner per innbygger. Det er 200 kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Forskjellen utgjør 11 millioner kroner. Utgiften har sunket med 100 kroner de siste fire årene. Kristiansand og Drammen ligger 200 kroner lavere enn Bodø.

Figur 69 Netto utgift per innbygger til funksjon 234 aktivisering, behovskorrigert

10.11 Netto utgift til 261 Lokaler institusjon per innbygger

Utgiftene til institusjonslokaler i Bodø er høye. Behovskorrigerede netto utgifter er 1.000 kroner per innbygger. Det er 100 kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Forskjellen utgjør 5 millioner kroner. Utgiften har økt med 200 kroner de siste fire årene. Bodø er høyest av sammenligningskommunene.

Figur 70 Netto utgift til funksjon 261 institusjonslokaler per innbygger, behovskorrigert

11 Dypdykk pleie og omsorg

11.1 Innledning

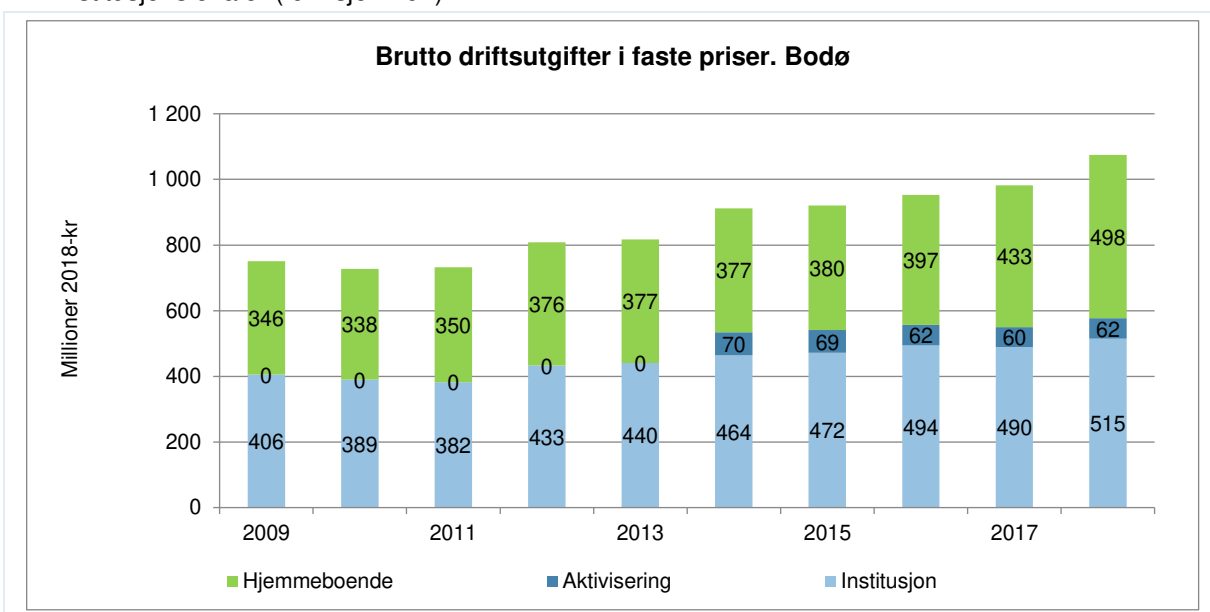
I dette kapitlet blir det lagt frem mer detaljerte analyser av pleie- og omsorgstjenestene. Formålet med analysene er å legge grunnlaget for mer treffsikre tiltak enn man kan basere på KOSTRA-regnskapet alene. Følgende analyser er gjennomført:

- ▶ **Fordelingen mellom institusjon og hjemmebaserte tjenester (avsnitt 11.2).** Vi belyser utviklingen i Bodø med data fra KOSTRA og egne analyser
- ▶ **Fordeling av utgifter mellom brukergrupper (avsnitt 11.3):** Vi har fordelt utgiftene i regnskapet for 2018 mellom eldre, funksjonshemmede/PU og psykisk helse. Disse tre brukergruppene betjenes ganske uavhengig i de fleste større kommuner. De har hver sin omsorgstrapp.
- ▶ **Enhetskostnader institusjon 2018 (avsnitt 11.4):** Vi har brukt regnskapet for 2018 å beregne enhetskostnader for alle institusjoner som har heldøgntilbud (sykehjem langtid, sykehjem korttid, barnebolig og boliger med døgnomsorg).
- ▶ **Boligtrapp Bodø (avsnitt 11.5-11.7).** Vi har kartlagt bruken av alle kommunale boliger, og foretatt en fordeling av leietakerne på brukergruppe og alder. Resultatene er brukt som grunnlag for en fremskrivning av tilbudet for ulike brukergrupper.

11.2 Fordelingen mellom institusjon og hjemmebaserte tjenester

Vi har brukt data fra KOSTRA til å beskrive utviklingen de siste 15 årene for utgiftene til pleie og omsorg. KOSTRA har følgende inndeling av tjenester:

- ▶ Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og personer med funksjonsnedsettelse (funksjon 234)
- ▶ Helse- og omsorgstjenester i institusjon (funksjon 253)
- ▶ Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende (funksjon 254)
- ▶ Institusjonslokaler (funksjon 261)

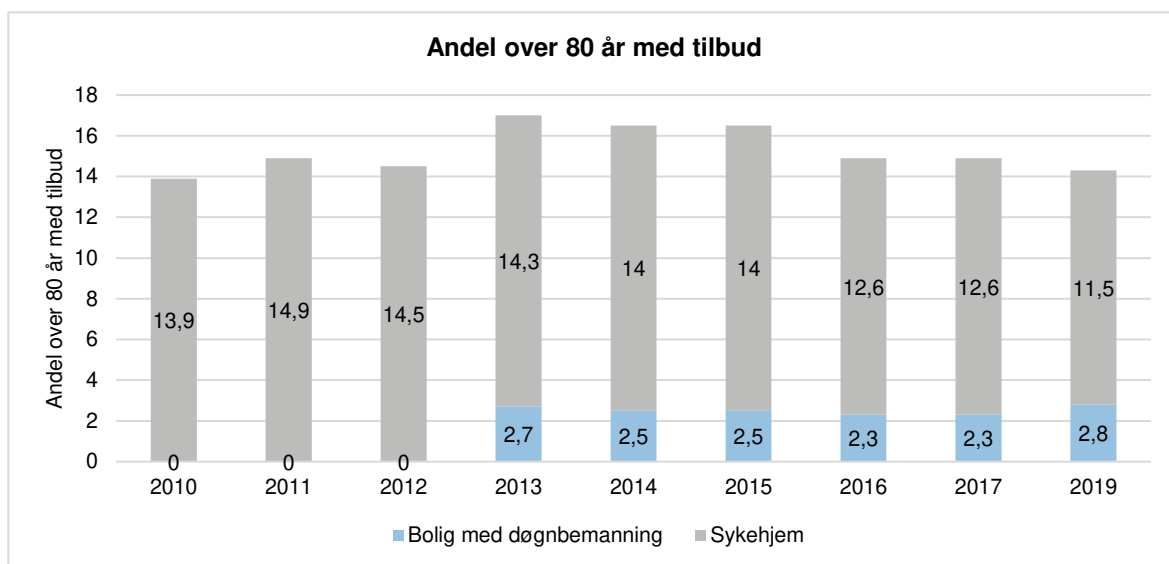
Figur 71 Bruttoutgifter 2009 til 2018 i faste 2018-priser for pleie og omsorg fordelt på hjemmeboende (254), aktivisering (234) og institusjon (253 og 261). Kilde: KOSTRA og egne beregninger

I perioden fra 2011 til 2018 har de samlede utgiftene økt med rundt 340 millioner kroner, noe som tilsvarer en økning på nesten 50 prosent. Utgiftene til aktivisering ble rapportert til KOSTRA først i 2014. Andelen av utgiftene brukt på institusjon har blitt redusert fra 54 prosent i 2009 til 48 prosent i 2018. Reduksjonen i andelen brukt på institusjon har skjedd siden 2013. Også i denne perioden har utgiftene til institusjon økt. Det har imidlertid vært en vesentlig sterkere økning i utgiftene til hjemmebasert omsorg.

Pleie- og omsorgstjenestene blir gitt til eldre, mennesker med nedsatt funksjonsevne og til mennesker med psykisk helse- og rusproblemer. Disse årene har kommunen altså vridd tjenestene fra institusjonsbasert omsorg til mer hjemmebasert omsorg i tråd med samhandlingsreformens intensjoner og BEON-prinsippet (Beste effektive omsorgsnivå). Det er foretatt en fordeling av utgiftene på de tre brukergruppene (jf. avsnitt 11.3).

Dekningsgrader døgntilbud siste ti år

Som neste steg i analysen har vi sett på utviklingen de siste ti år for dekkningen for heldøgntilbudet for gruppen over 80 år, jf. figuren under.

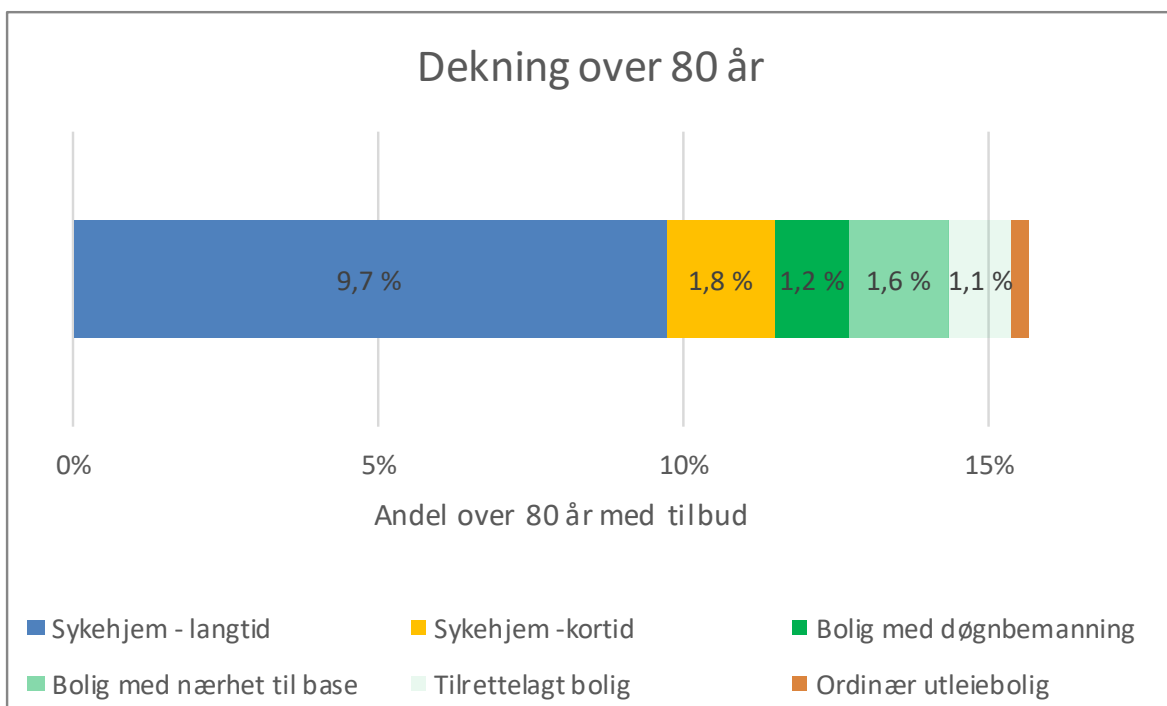

Figur 72 Andelen av personer over 80 år med tilbud på institusjon eller i bolig med heldøgns bemanning. Kilde: KOSTRA 2010-2017 og egen kartlegging 2019

Dekningen for institusjon for gruppen over 80 år lå på omtrent samme nivå fra 2010 til 2015. Fra 2015 til 2019 har nivået blitt redusert fra 16,0 til 11,5 prosent (jf. figuren over). For landet som helhet var dekkningen i 2017 på 12,9 prosent. Dekningen i Bodø er altså 1,4 prosentpoeng under landsgjennomsnittet.

Godt utbygde hjemmetjenester er en viktig forutsetning for å redusere behovet for sykehjemsplasser. Tilbudet på boliger med og uten døgnbemanning inngår som en del av tilbudet som blir kategorisert som hjemmetjenester. I 2019 har 2,8 prosent over 80 år i Bodø et tilbud om bolig med heldøgns bemanning. Tilsvarende andel for landet som helhet var på 3,7 prosent. Det samlede omfanget av tilbud med døgnbemanning er altså på et lavere nivå i Bodø enn i landet som helhet.

Begrepet «boliger med døgnbemanning» er imidlertid ikke et entydig begrep. I landets kommuner omfatter et slikt tilbud alt fra under 10 timer i uka til mer enn 40 timer i uka. Vi har foretatt en egen kartlegging av status i Bodø hvor det er skilt mellom boliger med bemanningsbase i samme bygg og boliger med base i nærheten. Resultatet av kartleggingen er vist i figuren på neste side.

Figur 73 Andelen med ulike tilbud i Bodø kommune

I Bodø er det altså flere eldre som bor i boliger med base i nærheten enn som bor i boliger med base i samme bygg (jf. figuren over). Foreløpig har vi ikke oversikt over nivået på bistanden i de ulike byggene. Det er også en liten andel eldre som bor i ordinære utleieboliger.

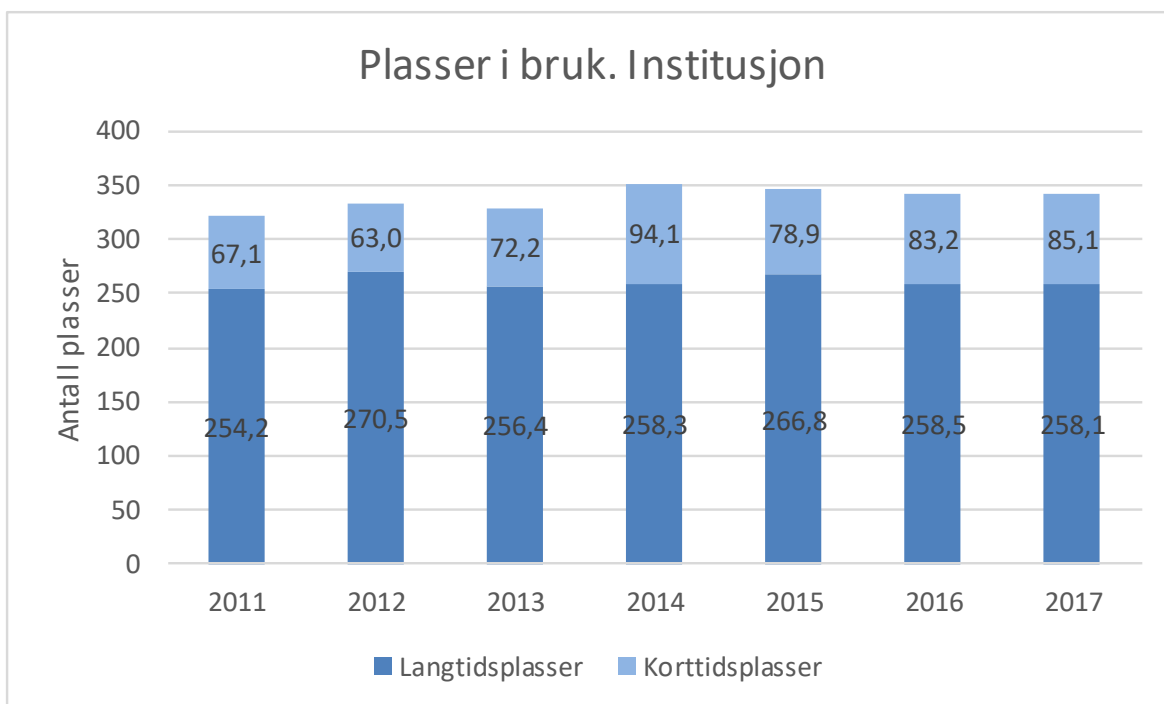
Til sammen er det 15,7 prosent som bor på sykehjem eller i en bolig som kommunen disponerer. Tilsvarende andel for landet er på 20,5 prosent. Det er altså en relativt høy andel eldre over 80 år i Bodø som tar ansvar for egen bolig.

Færre langtidsplasser og flere korttidsplasser

Redusert dekning på sykehjem for gruppen over 80 år (jf. Figur 72) henger sammen med at antall sykehjemsplasser har blitt noe redusert samtidig som antall eldre har økt.

Fra 2011 til 2014 økte antall plasser, mens det i årene etterpå har vært en beskjeden reduksjon (jf. figuren på neste side).

Korttidsplassene økte fra 2011 til 2014, og har deretter blitt noe redusert.

Figur 74 Plasser i bruk på institusjon i Bodø 2011-2017. Kilde: KOSTRA og egne beregninger

Korttidsplass i sykehjem er for personer som i en overgangsperiode har omfattende pleiebehov som følge av akutt svikt eller sykdom, eller som i en overgangsperiode trenger trening/gjenopptrening eller avlastning. Et slikt tilbud har mye å bety for pasientflyten innenfor pleie- og omsorgstjenesten, og er en viktig del av en tiltakskjede for å dempe behovet for sykehjems plasser og gi brukerne mulighet til å bo lenger i eget hjem. Det er derfor viktig at kommunen har nok slike plasser, og at det blir fulgt opp at plassene fungerer som forventet.

11.3 Fordeling av utgifter mellom brukergrupper

Fordeling av utgifter på tre brukergrupper

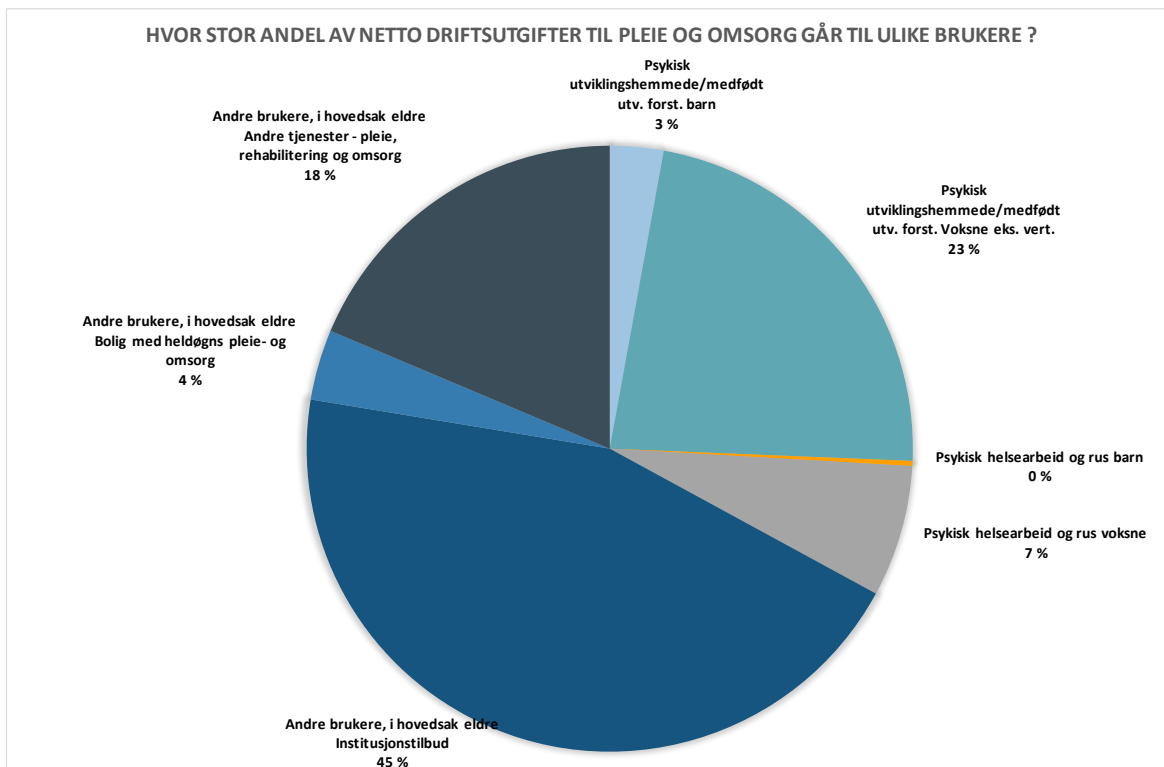
Utgiftene i regnskapet for 2018 har blitt delt mellom de tre brukergrupper ut ifra følgende kategorisering:

- ▶ **Personer med nedsatt funksjonsevne:** Begrepet er brukt om personer med enten fysiske eller psykiske funksjonsnedsettelse. Gruppen omfatter blant annet psykisk utviklingshemmede, autister, mennesker med Asperger syndrom, multipsykisk utviklingshemming/ utviklingsforstyrrelse og mennesker med lignende behov for langvarige og koordinerte tjenester. Medregnes skal også brukere med ervervet funksjonshemming som har behov for langvarige og koordinerte tjenester. Brukerne skal være mellom 0 og 67 år. Et unntak er brukere over 67 år som bor i et bofellesskap med tilsvarende tjenester som brukere under 67 år. Brukere på sykehjem er registrert under kategorien eldre mv.
- ▶ **Personer med psykiske problemer og rusproblemer:** Denne gruppen omfatter brukere som har behov for langvarige og koordinerte tjenester innen psykisk helse/rus. Det vil ofte være stilt en diagnose, men ikke alltid. De fleste brukere i gruppen har sammensatte problemstillinger, med det kjennetegn at psykiske problemstillinger og rus er primærutfordringen.
- ▶ **Eldre mv:** Den siste kategorien omfatter personer som ikke faller inn under de to andre kategoriene. De fleste vil være eldre. Brukerne kan imidlertid være i alle aldre.

Fordelingen er gjort skjønnsmessig av økonomer og fagfolk i Bodø, under veiledning av Agenda Kaupang. Fordelingen omfatter fire KOSTRA- funksjoner (234, 253, 254 og 261).

Hovedvekten av utgiftene innen pleie og omsorg benyttes til brukergruppen «eldre»

I 2018 ble rundt 67 prosent av kommunens netto driftsutgifter innen pleie og omsorg brukt til brukergruppen *Andre brukere, hovedsakelig eldre* (jf. figuren under). 26 prosent av kommunens netto driftsutgifter innen pleie og omsorg ble brukt på brukergruppen utviklingshemmede og rundt 7 prosent ble benyttet overfor brukergruppen psykisk helse og rus.

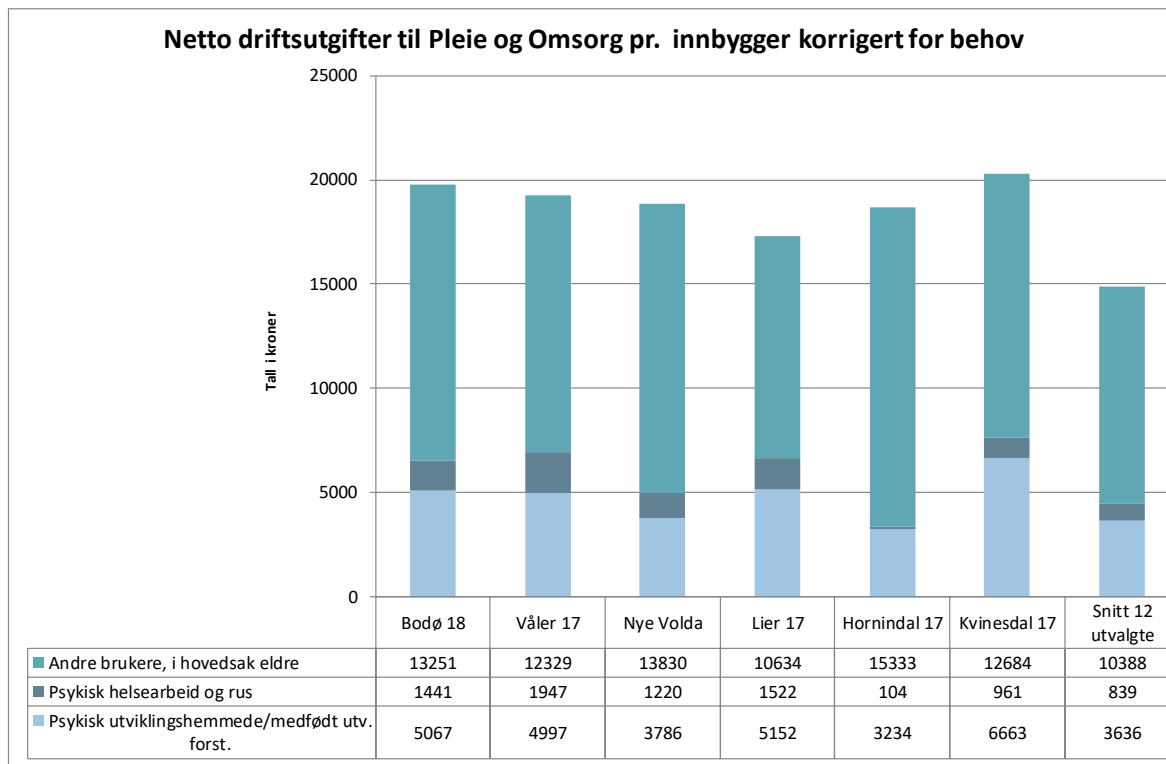

Figur 75 Netto driftsutgifter i 2018 til pleie- og omsorgstjenester fordelt på ulike brukergrupper

Av utgifter til brukergruppen omtalt som *eldre* ble 45 prosent av utgiftene i 2018 benyttet til tjenester i institusjon. 4 prosent av utgiftene var knyttet til tjenester i boliger med heldøgns tjenester. 18 prosent av utgiftene ble benyttet til andre helse- og omsorgstjenester i hjemmet.

Bodø har relativt høye utgifter til alle de tre brukergruppene

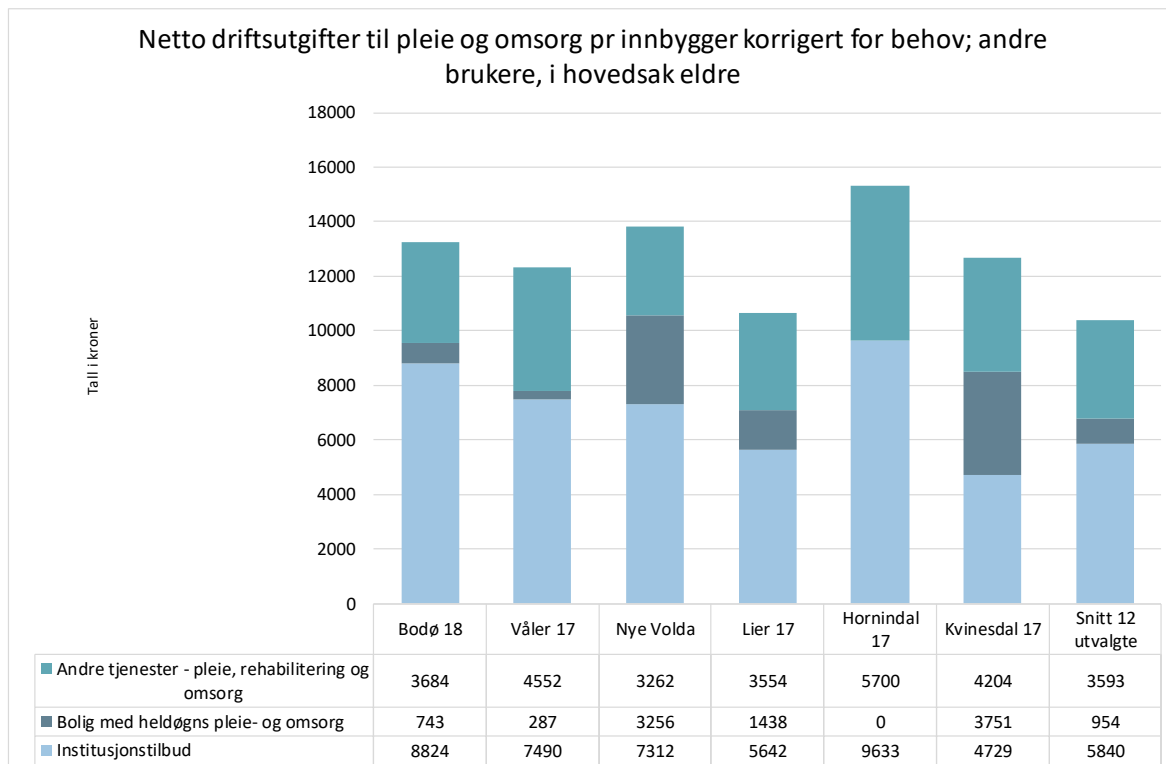
Vi har sammenliknet nivået for utgiftene i Bodø med 12 utvalgte kommuner i databasen til Agenda Kaupang (jf. figuren under). Utgiftene i alle kommunene er korrigert for forskjeller i behov. Utgiftene i Bodø i 2018 var høyere enn gjennomsnittet for de 12 kommunene for alle de tre brukergruppene. Kvinesdal er den eneste av de utvalgte kommunene som hadde høyere utgifter enn Bodø.

Figur 76 Netto driftsutgifter 2018 korrigert for behov fordelt på ulike brukergrupper

Bodø prioriterer institusjonstjeneste for eldre høyt

Vi har tidligere vist at utgiftene til brukergruppen *Andre brukere, hovedsakelig eldre* er høyere enn i gjennomsnittet for referansegruppen. Ser vi nærmere på hva utgiftene til denne brukergruppen ble brukt til i 2018 ser vi at dette hovedsakelig skyldes kommunens utgifter til institusjon, som var rundt 50 prosent høyere enn gjennomsnittet av de 12 kommunene (jf. figuren under).

Figur 77 Netto driftsutgifter til pleie og omsorg i 2018 pr. 1000 innbygger korrigeret for behov, andre brukere, hovedsakelig eldre

Bodøs utgifter til tjenester for hjemmeboende er omtrent som gjennomsnittet for referansegruppen. Det er stor variasjon mellom kommunene for utgifter til bolig med heldøgnsstilbud. Nivået for utgiftene til heldøgnsstilbudet lå på et lavt nivå både i Bodø og for gjennomsnittet for de 12 kommunene.

11.4 Enhetskostnader institusjon 2018

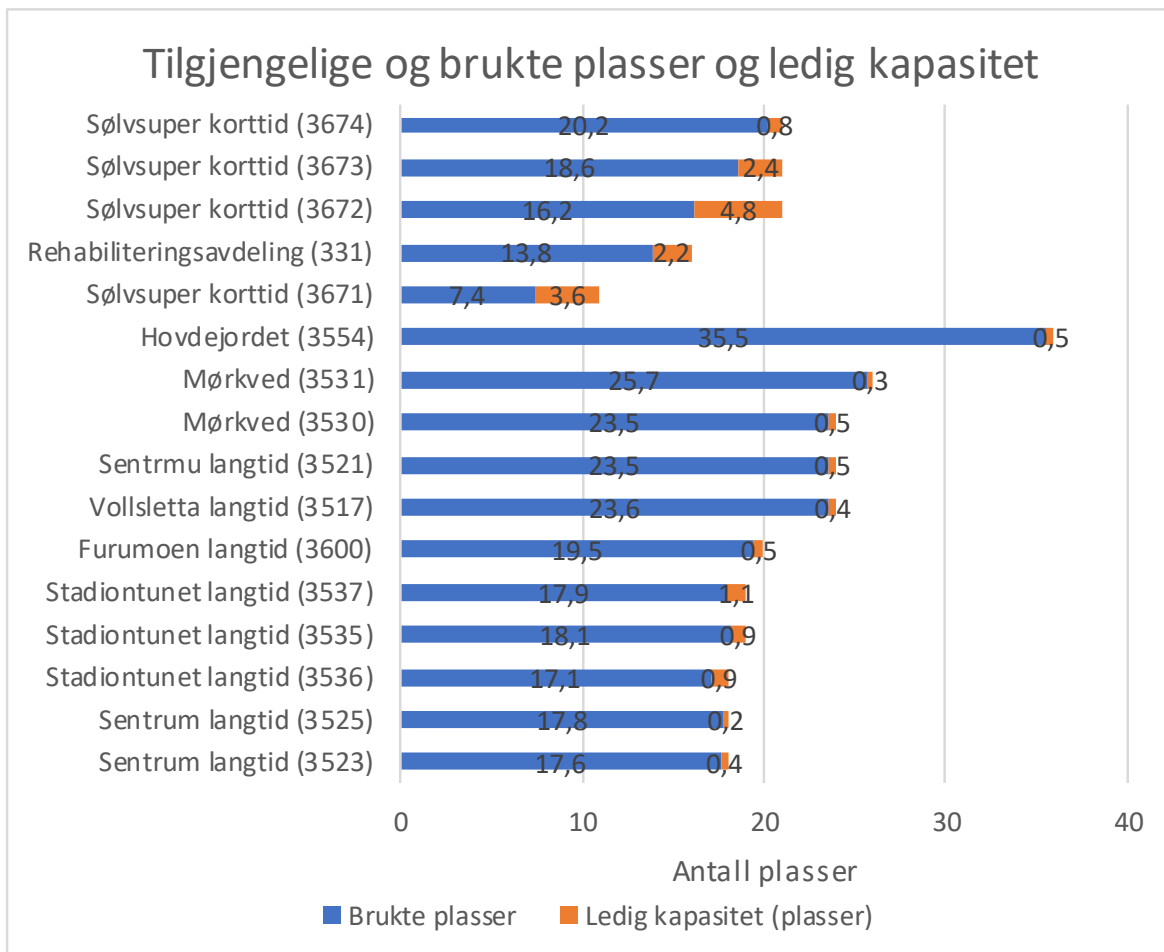
Tidligere har vi vist at nettoutgiftene per plass er vesentlig høyere enn sammenlikningskommunene og kommune 13 (jf. figur 63). Nå har vi beregnet enhetspriser for den enkelte enhet som er sammenliknbare med dataene for kommunen som helhet.

Vi har beregnet nettoutgifter per plass for korttids- og langtids plassene på de ulike avdelingene på sykehjemmene i Bodø kommune. Beregningene omfatter alle utgifter som i 2018 er ført på funksjon 253 og 261 i KOSTRA. Det betyr at vi også har tatt hensyn til utgifter (og inntekter) som er ført felles for sykehjemmet og felles for hele kommunen. Vi har brukt antall plasser på de ulike avdelingene som grunnlag for å lage fordelingsnøkler for disse utgiftene (og inntektene).

Foreløpig resultatet av beregningene er vist i figurene under. Beregningene er foretatt på grunnlag av data vi har fått fra Bodø kommune. Det er imidlertid nødvendig med ytterligere kvalitetssikring av datagrunnlaget.

Enhetskostnader fordelt på budsjettenheter

Enhetsutgiftene er beregnet ved å dividere nettoutgiftene for den enkelte avdeling (teller) med antall plasser (nevner). Antall plasser for avdelingene er vist i figuren under. Vi har også vist hvor mange av plassene som ikke var i bruk i 2018 som følge av ledig kapasitet. Den ledige kapasiteten er beregnet på grunnlag av antall registrerte oppholdsdøgn.

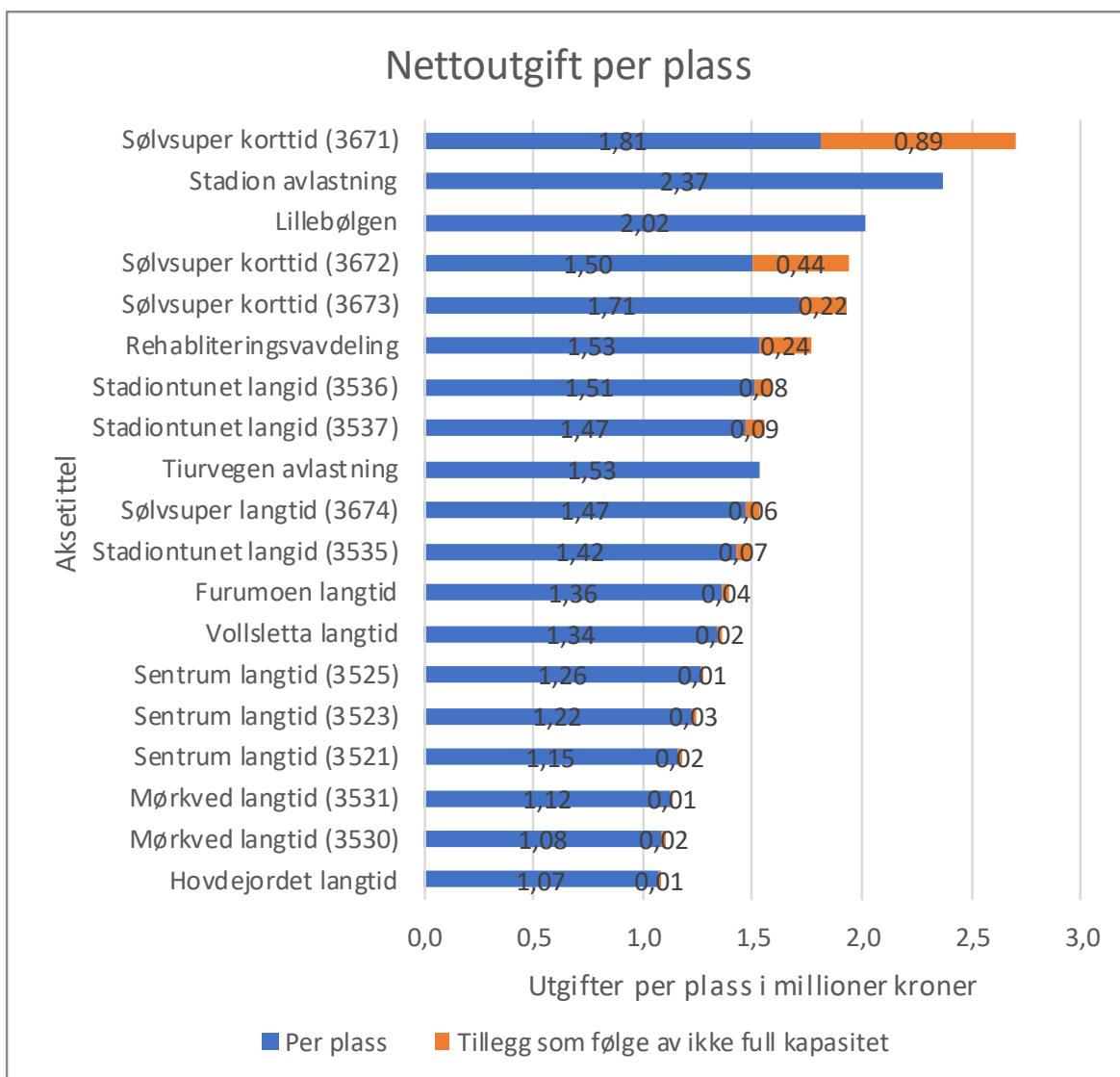

Figur 78 Tilgjengelige og brukte plasser og ledig kapasitet i april 2019

Alle avdelingene har hatt en viss ledig kapasitet i 2018. Ledige kapasitet er nødvendig både som følge av skifte av beboere og som følge av behovet for plasser varierer noe i løpet av året. For langtids-plassene utgjør den ledige kapasiteten 3 prosent av antall plasser. Tilsvarende nivå for korttids-plassene er på 17 prosent. Den ledige for langtids-plassene kan sies å være på et lavt nivå. Det er naturlig at den ledige kapasiteten er høyere for korttids-plassene enn for langtids-plassene. Likevel kan nivået for den ledige kapasiteten for korttids-plassene kanskje være en indikasjon på at kommunen har noe flere korttids-plasser enn behovet tilsier.

Høye enhetskostnader

Resultatet av beregning av enhetskostnader er vist i figuren under. Vi har beregnet enhetskostnadene både med utgangspunkt i antall tilgjengelige plasser (blå søyler) og hvor mye enhetskostnadene ville økt dersom vi tok utgangspunkt i plasser som faktisk har vært i bruk (røde søyler)

Figur 79 Utgifter per plass 2018 for ulike avdelinger på sykehjem beregnet ut fra antall plasser tilgjengelig og antall plasser i bruk

I 2018 lå enhetskostnadene fra rundt en million kroner til mer enn to millioner kroner (jf. figuren over). Nivået er jevnt over høyere enn det som er vanlig i norske kommuner. Langtidstilbudet har jevnt over lavere enhetskostnader enn tilbudet om avlastning, rehabilitering og korttid. Også i andre kommuner er det vanlig at langtidstilbudet har de laveste kostnadene. Det er nødvendig med mer grundige analyser for å finne årsaken til de høye enhetskostnadene.

Erfaringene viser at størrelsen på driftsenhetene er avgjørende for utgiftsnivået. I tillegg til antall beboere vil også bygningenes utforming og andre forhold ha betydning for hvor effektivt driften kan organiseres. Slike forhold har ikke vi sett på i vår analyse.

11.5 Boligtrapp – tilnærming

Omsorgstrapp og boligtrapp

Det er vanlig å sortere helse- og omsorgstjenestene i en omsorgstrapp. De laveste trinnene i omsorgstrappen er ulike former for forebyggende arbeid og de øverste trinnene er sykehjem eller tilsvarende tjenester med høy bemanning. Sorteringen danner grunnlaget for en tilpasset behandling og oppfølging etter det behovet brukerne har for bistand og omsorg.

Det har også blitt vanlig å bruke begrepet *boligtrapp*, som forteller hvor brukerne av tjenester bor. Utviklingen av en differensiert boligtrapp er altså kjernen i utviklingen av en helhetlig *boligpolitikk for eldre*. Et differensiert botilbud kan gi flere et godt alternativ til institusjon som kan bidra til at brukerne kan være aktive i eget liv og bo lengst mulig i eget hjem. Husbanken gir tilskudd til *omsorgsboliger med heldøgns omsorg*. Kommunen tilbyr også boliger til eldre uten døgnbemanning. Dessuten er det vanlig at eldre kjøper eller leier boliger med mange av de samme egenskapene som en omsorgsbolig.

Kartlegging og fremskrivning av boligtrappen

Vi har fått hjelp fra Bodø til å kartlegge hvordan dagens pasienter fra sykehjem er fordelt på ulike plasser på sykehjem. Brukerne er også fordelt på tre aldersgrupper: 0–67 år, 67–79 år og over 80 år.

Videre har vi kartlagt bruken av alle kommunale boliger, og foretatt en fordeling av leietakerne på brukergruppe og alder. Kartleggingen har også omfattet kjennetegn ved boligen som lokalisering, om boligen har tilknyttet en personalbase og om boligen er ledig ved telletidspunktet.

Resultatene er brukt som grunnlag for en fremskrivning av tilbudet for ulike brukergrupper, gitt at sammensetningen av tilbudet fortsetter på dagens nivå. Fremskrivningen vil være egnet til å illustrere effekten av demografiske endringer. En slik fremskrivning vil være godt egnet som en referanse for å vurdere mulige fremtidige endringer som kommunen bør gjennomføre. Foreløpig er det ikke utarbeidet en alternativ fremskrivning av tilbudet.

Dessuten bygger vår analyse på en fremskrivning av befolkningen. Vi har brukt mellomalternativet (MMMM) til SSB, hvor det er lagt til grunn middels utvikling i fruktbarhet, levealder, innenlandske flyttinger og innvandring.

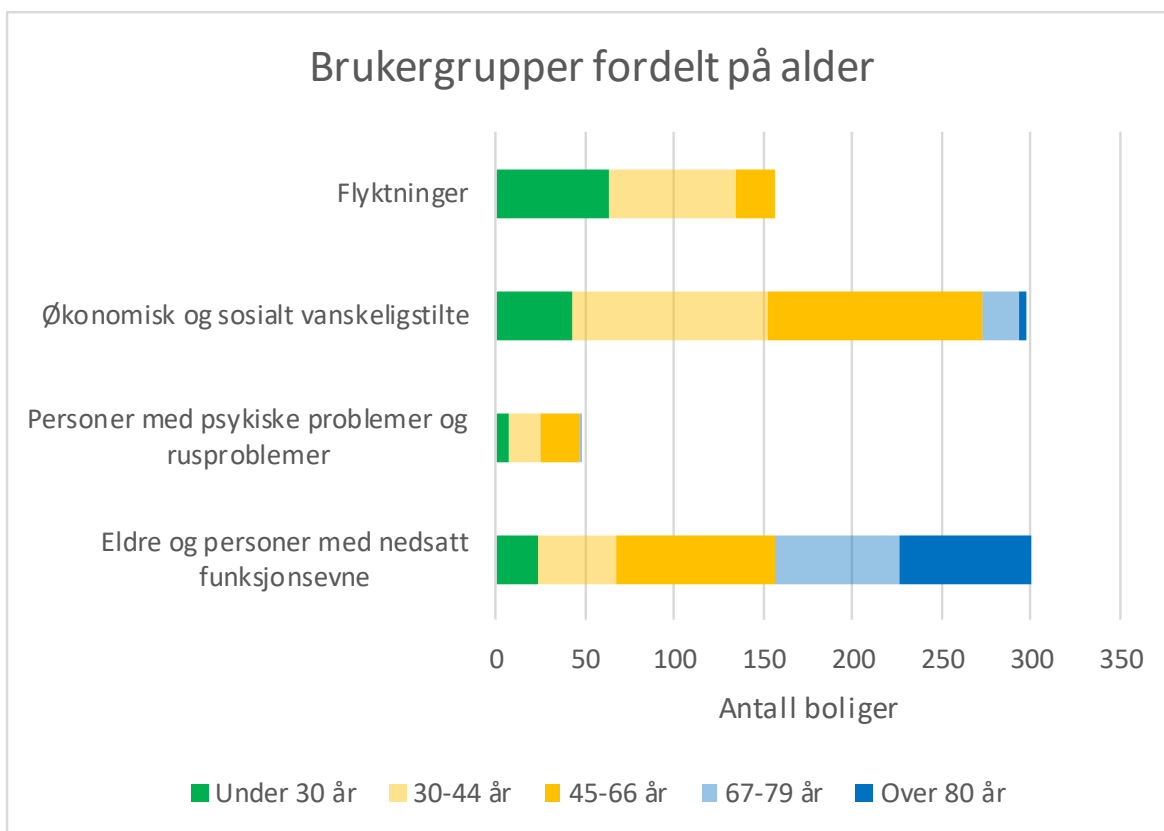
11.6 Boligtrapp – resultater av kartlegging

Fire brukergrupper

Bodø kommune har kategorisert beboerne i boliger som kommunen disponerer i 16 ulike kategorier. Vi har brukt disse kategoriene som grunnlag for fire brukergrupper på et mer aggregert nivå:

- ▶ Flyktninger
- ▶ Sosialt og økonomisk vanskeligstilte
- ▶ Psykisk helse og rus
- ▶ Eldre og personer med nedsatt funksjonsevne

De fire gruppene gir en inndeling som er godt egnet for analytiske formål. Ideelt sett kunne vi ønsket oss en noe finere inndeling. Spesielt den siste gruppen «eldre og personer med nedsatt funksjonsevne» skulle vi gjerne delt i to grupper. Det kunne kanskje også vært en fordel med en finere fordeling av de andre gruppene. Grunnen til at vi likevel ikke har gjort det er at vi ikke vurderer dataene av en tilstrekkelig god kvalitet til å foreta en slik oppdeling. En styrke ved den grove inndelingen som vi har brukt er at det blir færre uklare grenseflater mellom grupper, som kan gi grunnlag for feil. En annen styrke er at den grove inndelingen gjør det lettere å holde oversikt. Vi vurderer altså den grove inndelingen som godt egnet for vårt analytiske formål. Figuren under viser antall beboere i de ulike brukergruppene fordelt på alder.

Figur 80 Boliger disponert av Bodø kommune fordelt på brukergruppe og alder. Status per april 2019

Gruppene «økonomisk og sosialt vanskeligstilte» og «eldre og personer med nedsatt funksjonsevne» er de største gruppene med rundt 300 beboere i hver gruppe (jf. figuren over). Den første gruppen har imidlertid en yngre aldersprofil enn den siste gruppen. «Flyktninger» har den yngste aldersprofilen med relativt få beboere over 45 år. «Personer med psykiske problemer og rusproblemer» er den minste gruppen med knapt 50 beboere.

Seks boligtyper

Bodø kommune disponerer i alt 877 boliger. Boligene er delt inn i seks kategorier (jf. tabellen på neste side). Ordinære utleieboliger tildelt av boligkontoret er den største gruppen med knapt 500 boliger. Saksbehandling og tildeling av de øvrige boligene er det tildelingskontoret som står for. Det skilles mellom boliger som har en base (kategori D), nærhet til en base (kategori C) eller om boligene er tilrettelagt for eldre og personer med funksjonsnedsettelse (kategori B). De to siste kategoriene (kategori E og F) omfatter bare 8 boliger. For å gjøre den videre teksten mer oversiktlig har vi ikke tatt med de to siste kategoriene i den videre analysen.

Tabell 1 Boliger disponert av Bodø kommune etter instans som tildeler boligene

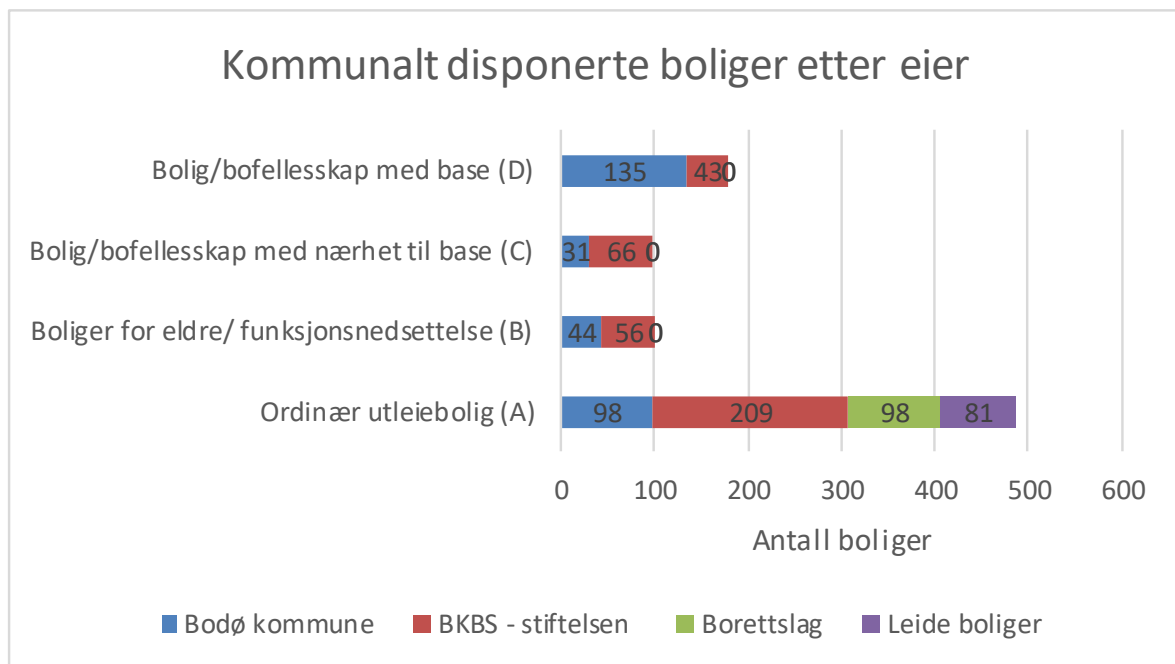
Type bolig	Antall boliger	Tildeler bolig
A-Ordinær utleiebolig	494	Boligkontoret
B-Tilrettelagt bolig for eldre og/eller personer med funksjonsnedsettelse	100	Tildelingskontoret
C-Utleie-/Omsorgsbolig/bofellesskap med nærhet til bemanning/bemannet base	97	Tildelingskontoret
D-Utleie-/Omsorgsbolig/bofellesskap med bemanning/bemannet base	178	Tildelingskontoret
E-Frittliggende småhus	2	Tildelingskontoret
F-Bolig til person fra institusjon/fengsel	6	Tildelingskontoret

Bodø kommune eier under halvparten av boligene

Boligene som kommunen disponerer har følgende eiere:

- ▶ Bodø kommune (316 boliger)
- ▶ BKBS-stiftelsen (374 boliger)
- ▶ Borettslag (98 boliger)
- ▶ Leide boliger (81 boliger)

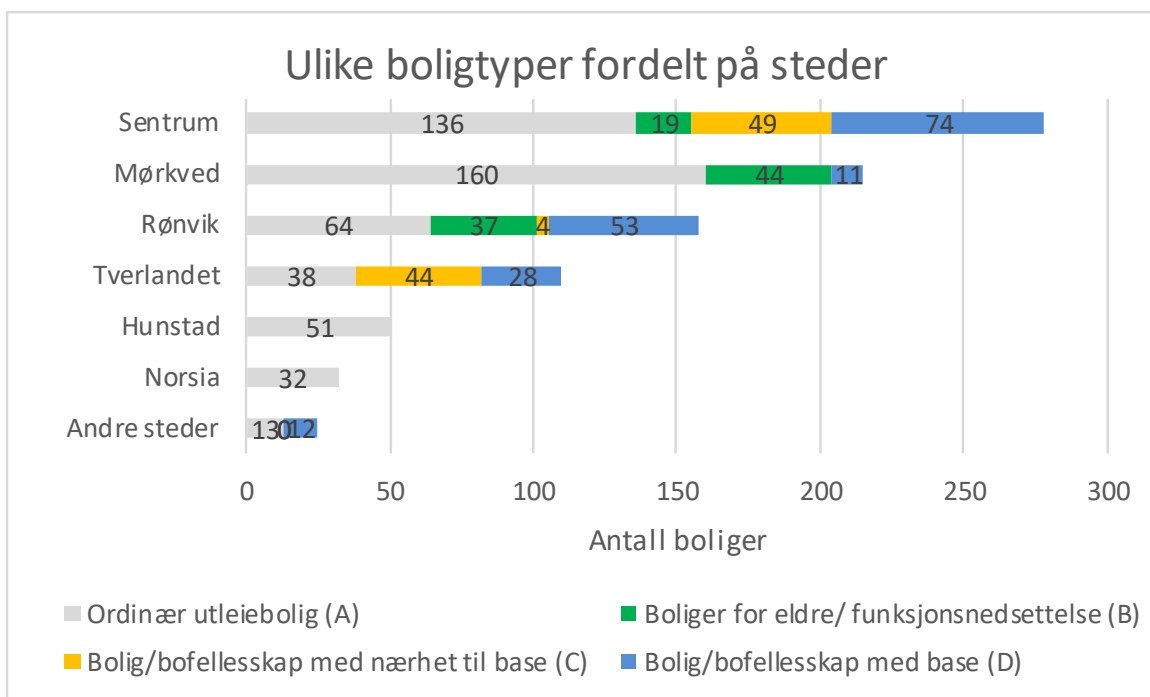
Det er boligene med base som kommunen i størst grad eier selv (jf. figur under). Alle boligene som er organisert som borettslag eller som er leide boliger finnes i kategorien «ordinære utleieboliger».

Figur 81 Boliger disponert av Bodø kommune fordelt etter eier av boligene. Status per april 2019

Ordinære utleieboliger i hele kommunen – andre boligtyper på utvalgte steder

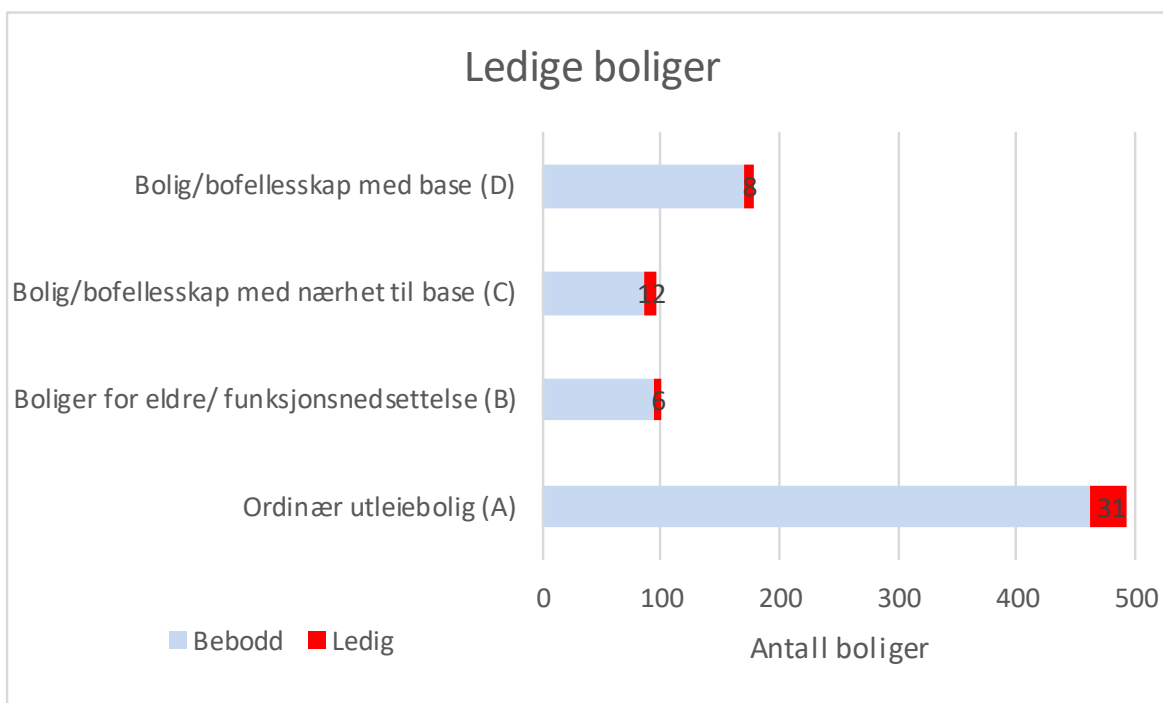
Rundt tre av ti boliger som kommunen disponerer er lokalisert i sentrum av Bodø (jf. figuren på neste side). I sentrum finnes det boliger i alle de fire kategoriene (A, B, C og D). Ordinære utleieboliger (D) er spredt på alle stedene som figuren viser. De andre boligtypene er i større grad konsentrert til deler av kommunen.

Figur 82 Boliger disponert av Bodø kommune fordelt etter sted for hvor boligene er lokalisert. Status per april 2019

Ledige boliger utgjør 7 prosent av alle boliger

I april 2019 var det 58 av de 877 boligene som var ledige, noe som tilsvarer rundt 7 prosent av boligene. Ved talletidspunktet var det altså noe ledig kapasitet. Den ledige kapasiteten var på 12 prosent for boliger med nærhet til base (jf. figuren under), noe som er den høyeste andelen.

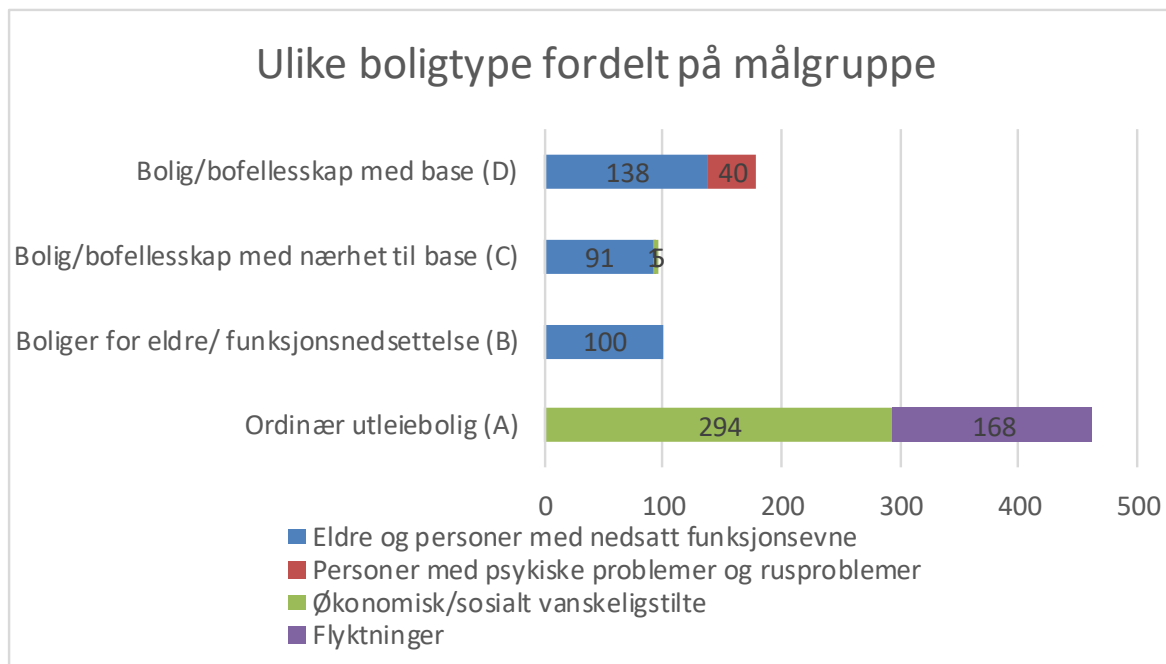

Figur 83 Boliger disponert av Bodø kommune fordelt etter type bolig og om boligen er ledig. Status per april 2019

Boligtypene er tilpasset målgruppen

De ulike boligtypene er i stor grad tilpasset de ulike målgruppene. «Økonomisk og sosialt vanskeligstilte» og «flyktninger» får bare tilbud om ordinære utleieboliger. «Personer med psykiske problemer og rusproblemer» får nesten bare tilbud om boliger eller bofellesskap med base.

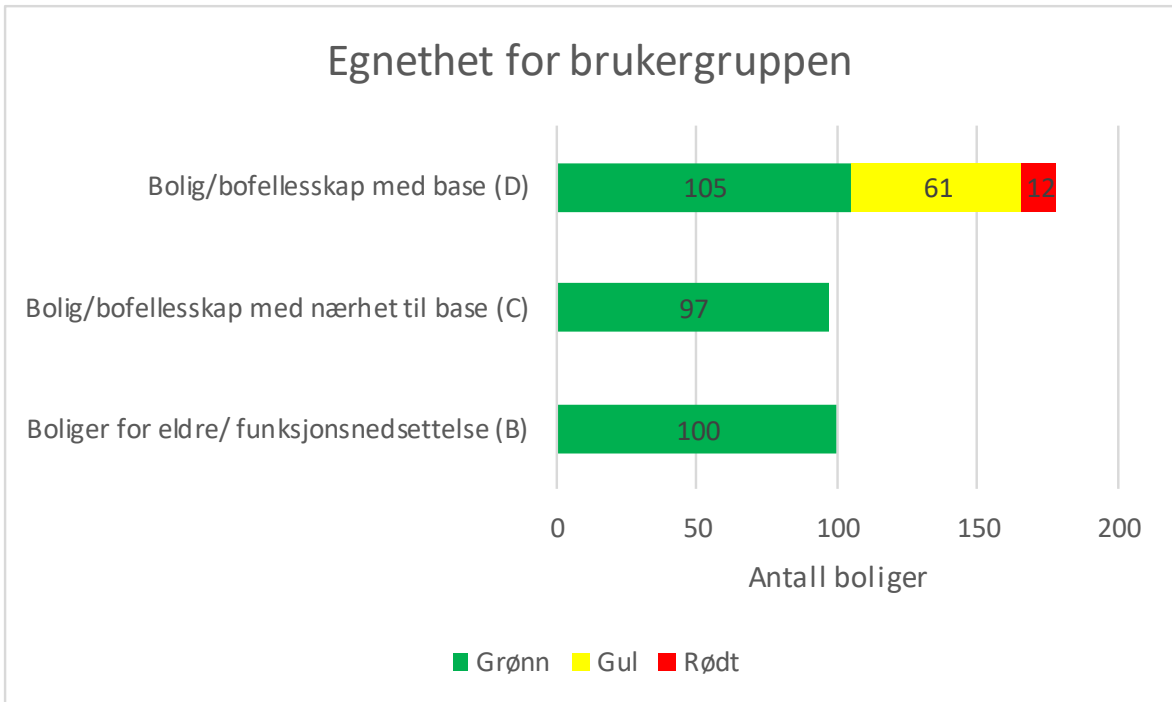
«Eldre og personer med nedsatt funksjonsevne» får tilbud om tre ulike typer boliger. For denne gruppen er utfordringen å finne en hensiktsmessig fordeling mellom de tre ulike kategoriene og nivået av bistand som blir gitt i de ulike boligene.

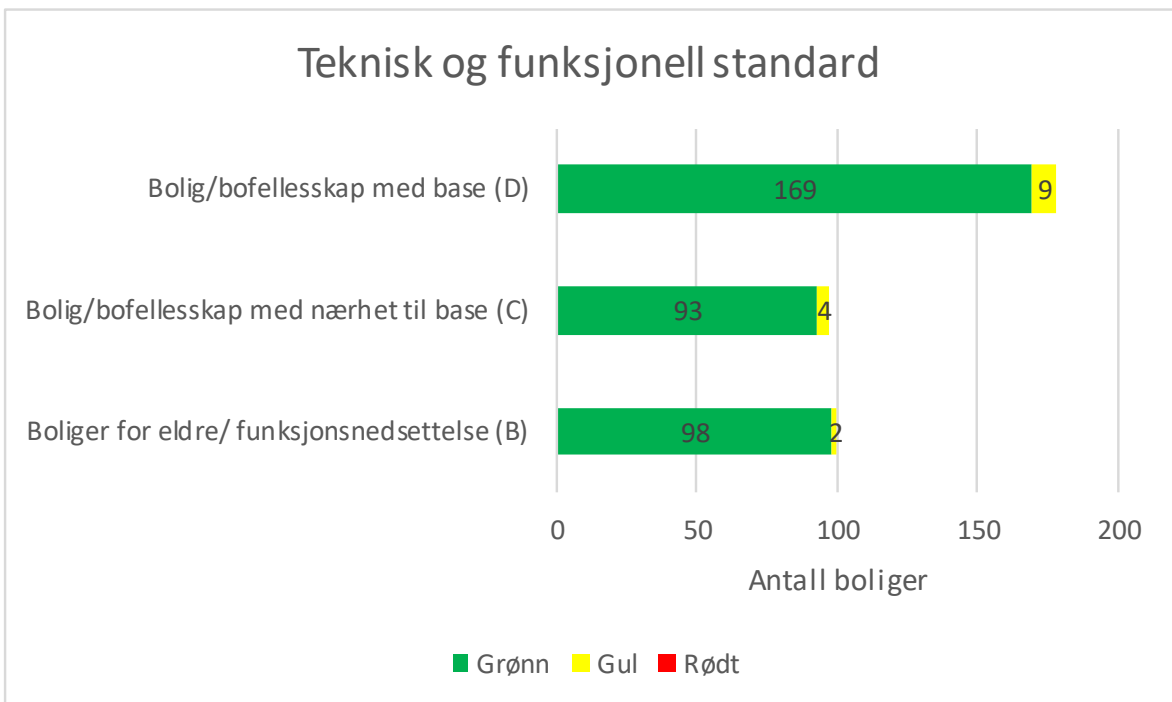
Figur 84 Boliger disponert av Bodø kommune fordelt etter målgruppe. Status per april 2019

Noen av boligene med base ikke så godt egnet for målgruppen

I kartleggingen av boligene ble informantene spurt om å vurdere boligens egnethet for brukergruppen. Svarene ble gitt etter en tredelt skala (grønn-gul-rød). Kartleggingen er gjort for boliger av type B, C og D. Den er altså ikke gjort for ordinære utleieboliger (type E). Resultatet av denne grove kartleggingen viser at alle boliger av type B og C får full skår (jf. Figur 85). For boligene med base er det rundt 4 av 10 boliger som skårer gult eller rødt. Vi vet ikke årsaken til at det er gitt svakere skår.

Figur 85 Boliger disponert av Bodø kommune fordelt etter type bolig og om boligen er egnet for målgruppen. Status per april 2019

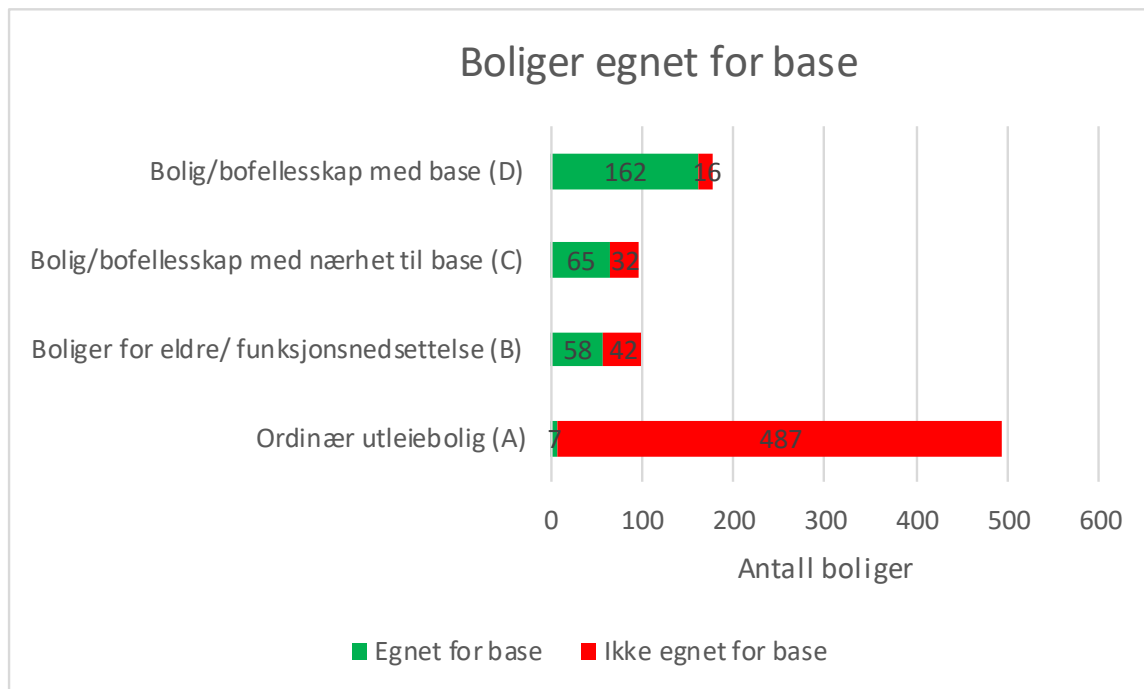

Figur 86 Boliger disponert av Bodø kommune fordelt etter type bolig og teknisk og funksjonell standard. Status per april 2019

Vi har også spurt om boligenes tekniske og funksjonelle standard. Her skårer tilnærmet alle boliger grønt (jf. Figur 86). Vi kjenner ikke begrunnelsen for skåren eller om alle nødvendigvis er enige i skåren.

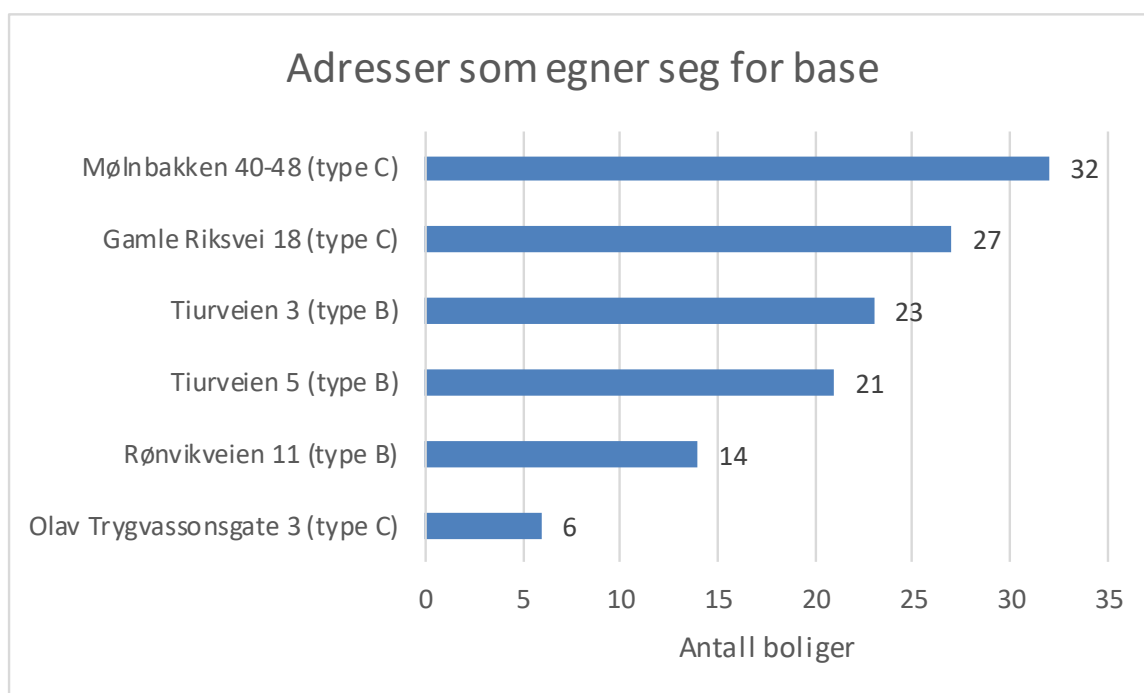
Noen av boligene uten base er egnet for base

Vi har spurt om boligene er egnet som en del av et bokollektiv/bolig med mulighet for fast døgnbemanning i samme bygg. Resultatet viser at 16 av boligene med base ikke er egnet for base (jf. Figur 87). Samtidig blir det vurdert som mulig å opprette base i tilknytning til 113 nye boliger i boliger av type B og C.

Figur 87 Boliger disponert av Bodø kommune fordelt etter type bolig og om boligene er egnet for en bemanningsbase. Status per april 2019

Figuren under viser på hvilke adresser det blir vurdert mulig å opprette en base. Det er nødvendig med mer grundige analyser for å finne ut om det faktisk er lurt å etablere døgn drift i disse boligene.

Figur 88 Adresser som ikke har personalbase i 2019 som er vurdert egnet for etablering av base

11.7 Fremskrivning av tilbudet

Fordeling på alder

Tilbudet til personer i ulike kommunale boligtilbud er i tabellen under fordelt på tre aldersgrupper.

Tabell 2 Antall personer på sykehjem eller i en kommunal bolig fordelt på tre aldersgrupper (under 67 år, 67–79 år og over 80 år) i Bodø kommune 2018. Kilde: Bodø kommune og SSB

Karlegging mars 2019	Personer	Dekning
<i>Under 67 år</i>		
Syke- og aldershjem - langtid	33	0,1 %
Sykehjem - korttid og rehabilitering	11	0,0 %
Boliger: Eldre og funksjonshemmede	156	0,3 %
Boliger: Psykisk helse og rus	47	0,1 %
Boliger: Økonomisk og sosialt vanskeligstilte	273	0,6 %
Boliger: Flyktninger	157	0,3 %
Boliger: Andre grupper	1	0,0 %
I alt	678	1,5 %
<i>67-79 år</i>		
Syke- og aldershjem - langtid	134	2,6 %
Sykehjem - korttid og rehabilitering	17	0,3 %
Boliger: Eldre og funksjonshemmede	70	1,3 %
Boliger: Psykisk helse og rus	1	0,0 %
Boliger: Økonomisk og sosialt vanskeligstilte	20	0,4 %
Boliger: Flyktninger	0	0,0 %
Boliger: Andre grupper	0	0,0 %
I alt	242	4,6 %
<i>Over 80 år</i>		
Syke- og aldershjem - langtid	185	9,7 %
Sykehjem - korttid og rehabilitering	34	1,8 %
Boliger: Eldre og funksjonshemmede	74	3,9 %
Boliger: Psykisk helse og rus	0	0,0 %
Boliger: Økonomisk og sosialt vanskeligstilte	5	0,3 %
Boliger: Flyktninger	0	0,0 %
Boliger: Andre grupper	0	0,0 %
I alt	298	15,7 %

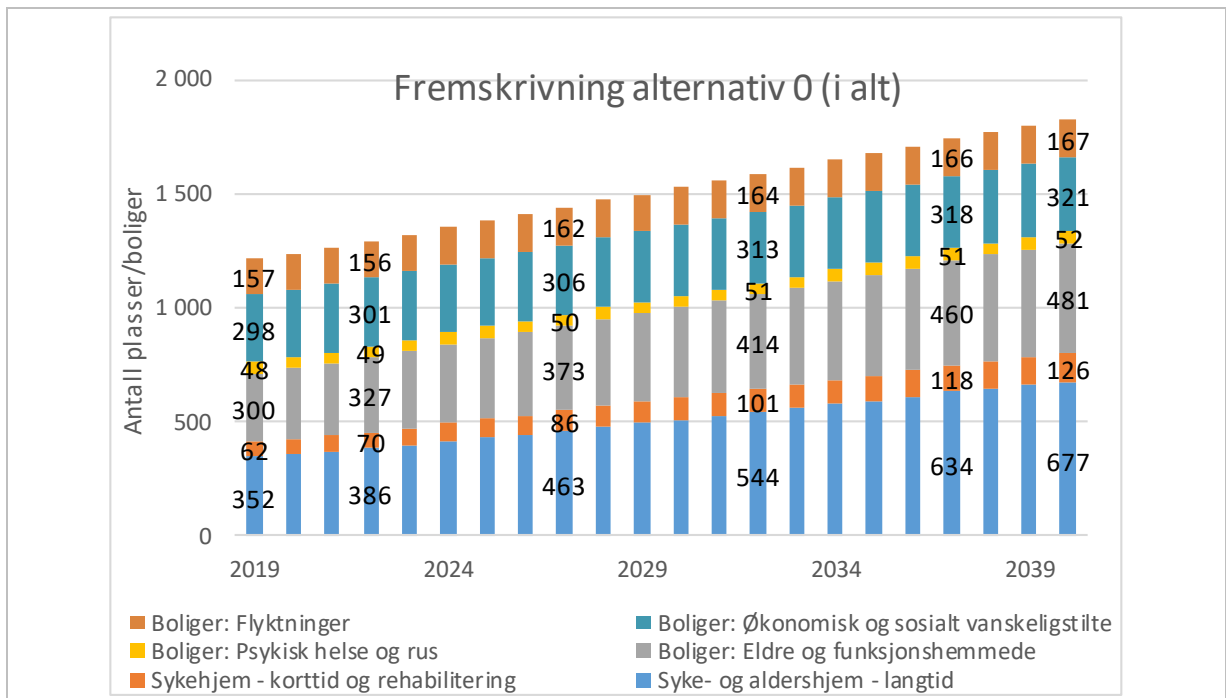
Andelen av befolkningen med et kommunalt botilbud øker med alder, jf. tabellen over. Andelen er høyest for eldre over 80 år hvor det er rundt en firedel med et tilbud.

Vi har foretatt en fremskrivning av tilbudet basert på dekningen i tabellen over. Resultatet av fremskrivningen er vist i neste avsnitt.

Videreføring av dagens praksis (alternativ 0)

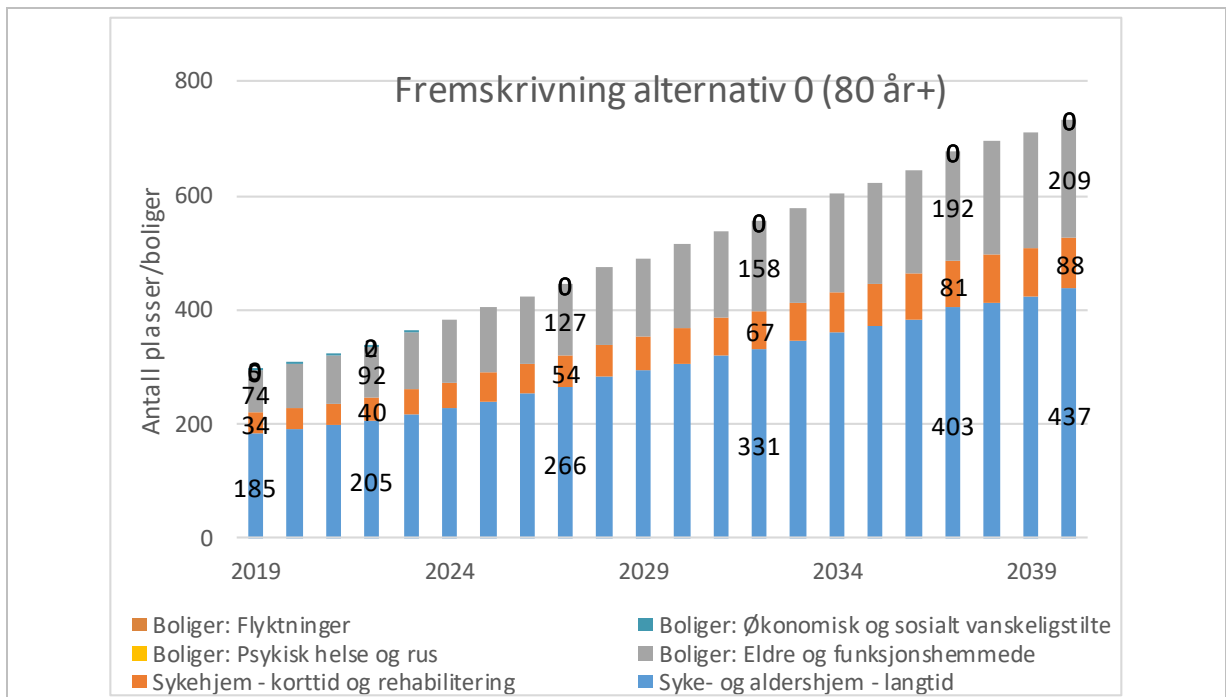
Vi har beregnet hvor mange plasser kommunen trenger dersom dagens dekning videreføres. Beregningene er ment som referanse for å vise effekten av demografiske endringer i årene som kommer. Fremskrivningen bygger på fremskrevet befolkning i kommunen for aldersgruppene under 67 år, 67–79 år og over 80 år. Antall plasser er beregnet ved å multiplisere dekningsgrader og antall personer i de tre aldersgruppene.

Resultatene av beregningene i et slikt «nullalternativ» er vist i figuren på neste side.

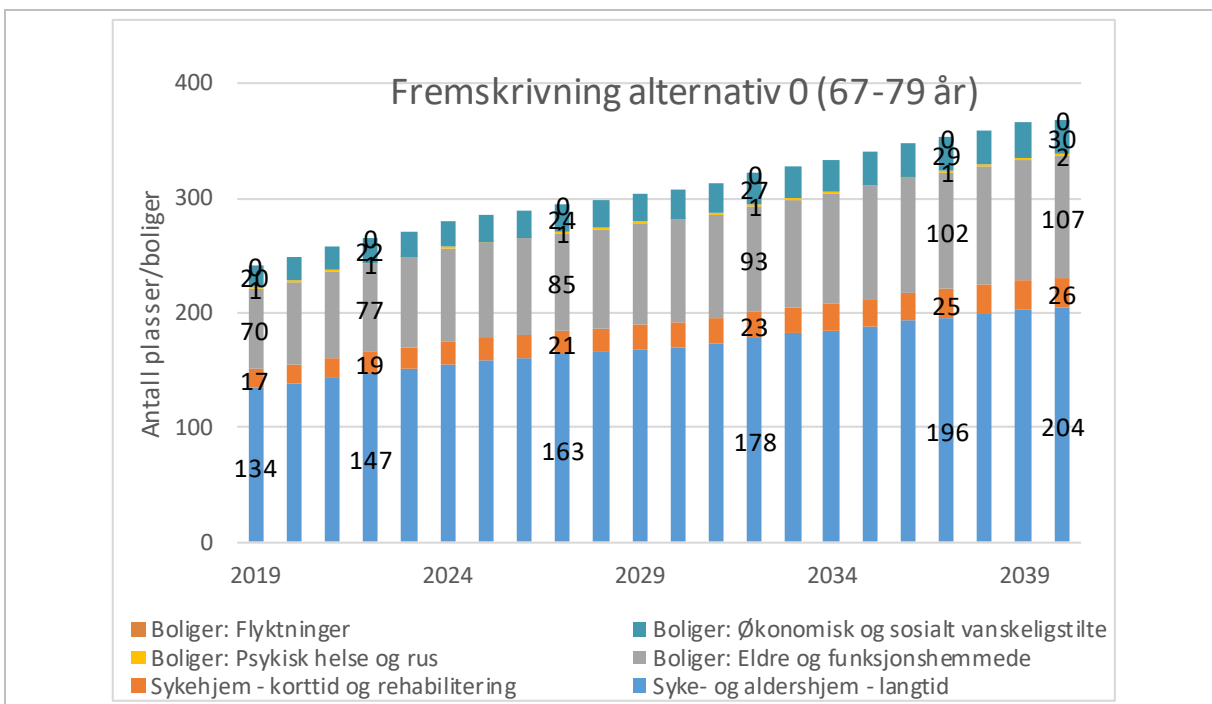
Figur 89 Beregnet behov for tilbud med heldøgns bemanning 2017–2040 med dagens dekningsgrader for tre aldersgrupper

I 2040 er det beregnet et behov for et botilbud til rundt 1.850 personer (jf. figuren over), noe som er omtrent 50 prosent høyere enn i dag. Økningen i det beregnede behovet skjer gjennom hele perioden. Behovet for langtidsplasser på sykehjem øker fra 352 i 2019 til 677 i 2040, noe som tilsvarer en vekst på hele 92 prosent. Den kraftige veksten henger sammen med vekst i de eldste aldersgruppene. Det er en vekst i behovet for alle typer boliger, noe som henger sammen med at fremskrivningen gir en vekst for alle aldersgrupper. De tre neste figurene under viser den beregnede økningen for de tre aldersgruppene. Figurene illustrerer den ulike sammensetningen av tilbudet for de tre aldersgruppene.

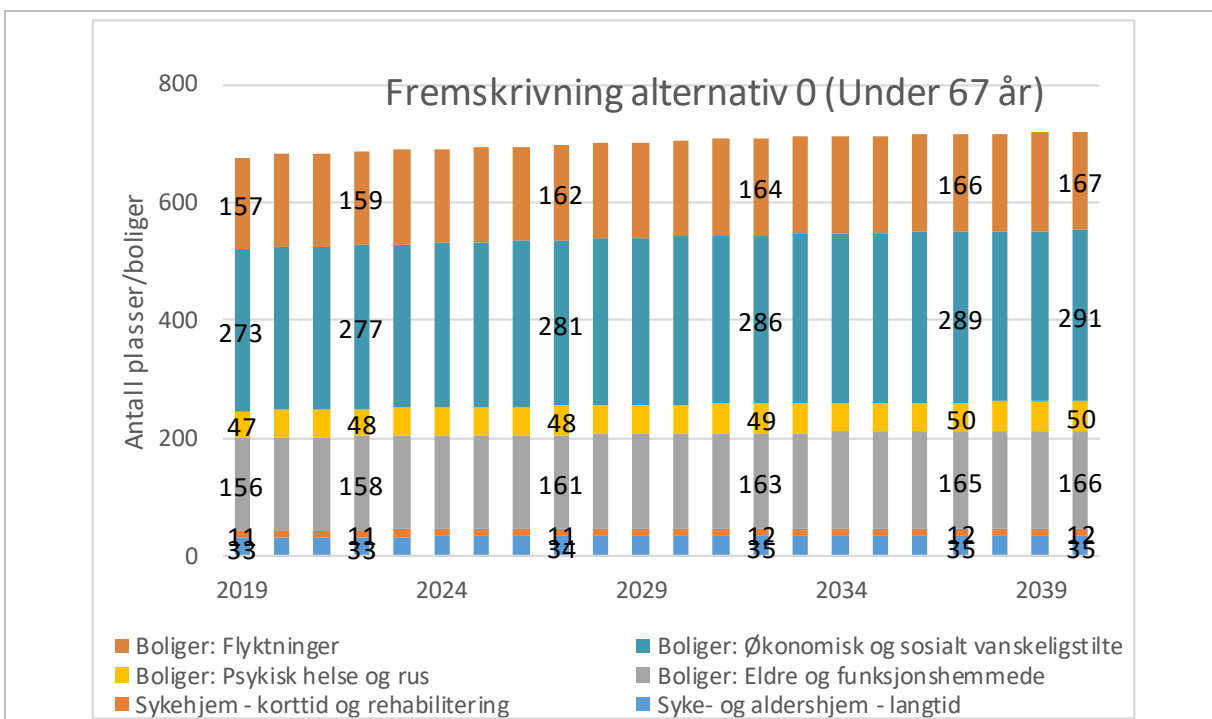
Figur 90 Beregnet behov for sykehjem og boliger for eldre over 80 år 2017–2040 med dagens dekningsgrad

Tre av fire eldre over 80 år får et tilbud på sykehjem og en av fire i boliger. Økningen i det beregnede behovet for denne gruppen er på rundt 150 prosent.

Figur 91 Beregnet behov for sykehjem og boliger for eldre 67–79 år 2017–2040 med dagens dekningsgrader

Også for gruppen mellom 67 og 79 år er det flere som får et tilbud på sykehjem enn i en bolig, jf. figuren over. Veksten i behovet er skjer gjennom hele perioden.

Figur 92 Beregnet behov for sykehjem og boliger for personer under 67 år 2017–2040 med dagens dekningsgrader

Tilbudet til personer under 67 år blir i hovedsak tildelt etter sosiale formål, jf. figuren over. En svært liten andel får tilbud på sykehjem. Det er beregnet en beskjeden økning i behovet gjennom hele perioden.

Vi vil understreke at beregningene kun illustrerer effekten av demografiske endringer. I praksis styres selvfølgelig av utviklingen også av en rekke andre forhold. Det har for eksempel blitt en økt andel av den yngre befolkningen som har fått behov for pleie- og omsorgstjenester. Fortsetter utviklingen vil behovet kunne øke mer enn fremskrivningen viser.

12 Helse

Helse omfatter funksjonene 232 helsestasjoner, 233 folkehelse og 241 behandling (fastlege, fysio og legevakt). Utgiftsbehovet per innbygger er beregnet til 93 prosent av landsgjennomsnittet. Bodø har stordriftsfordeler og små avstander.

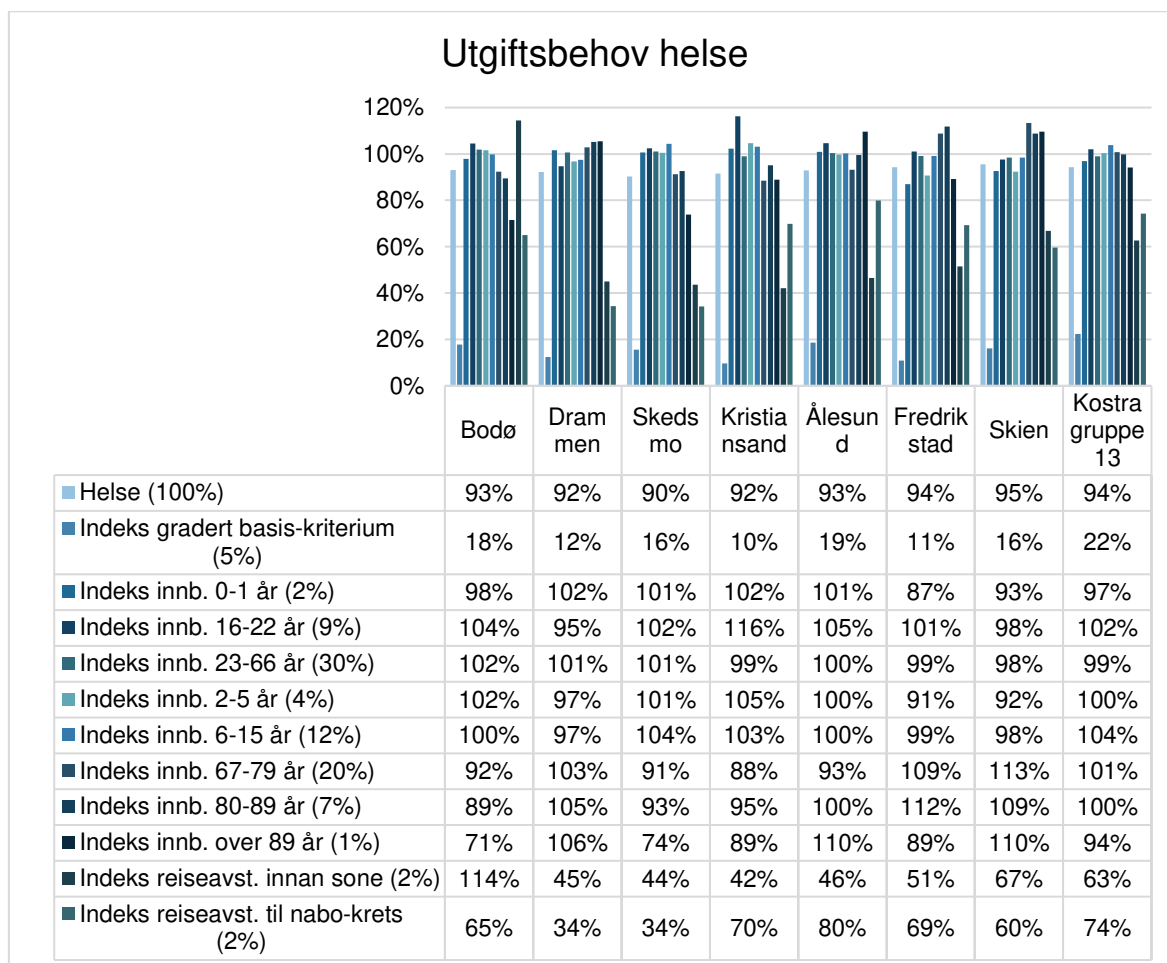
Netto utgift var omtrent 169 millioner kroner i 2018 og Bodø har ført utgifter til hverdagsrehabilitering på funksjon 241.

Bodø hadde høye utgifter til helsetjenesten i 2018. Samlede behovskorrigerede utgifter var 56 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Funksjon 241 behandling var 47 millioner kroner dyrere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. 233 folkehelse var 3 millioner kroner dyrere. 232 forebygging var 6 millioner kroner dyrere.

Sammenligningskommunene drev helsetjenesten rundt 60 millioner kroner billigere enn Bodø i 2018.

12.1 Utgiftsbehovet

Behovet for helsetjenester i Bodø er beregnet til 93 prosent av landsgjennomsnittet per innbygger. I forhold til landsgjennomsnittet har Bodø stordriftsfordeler og små avstander. Kommunegruppen og to av sammenligningskommunene har høyere tjenestebehov enn Bodø.

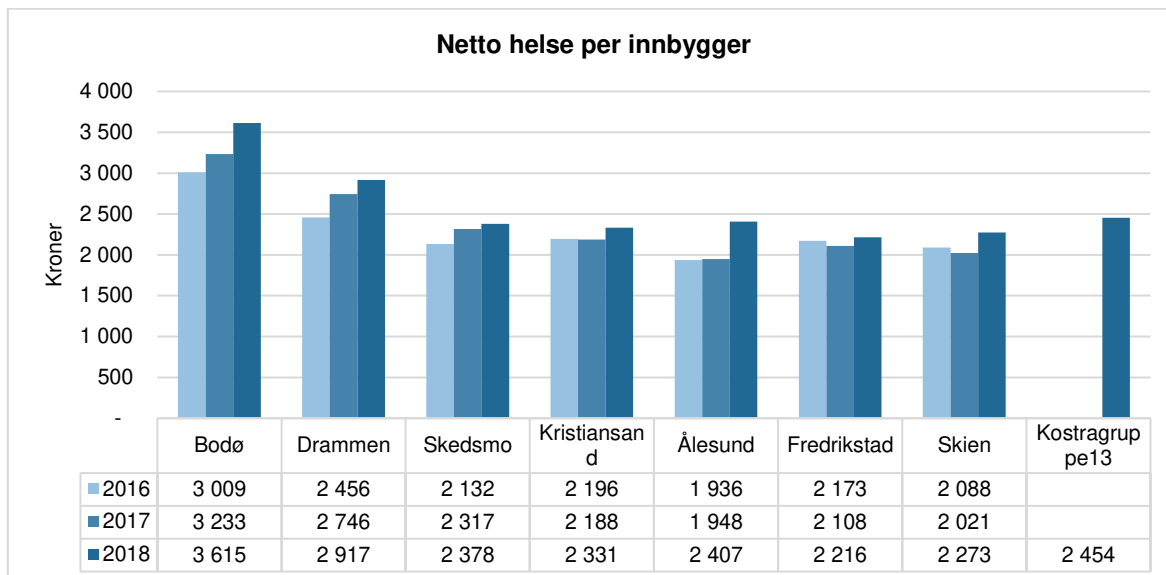

Figur 93 Utgiftsbehov til helse 2019. Kilde: KMD

12.2 Netto utgift til helsetjenesten per innbygger

Bodø brukte 3.600 kroner per innbygger til helsetjeneste i 2018. Det er 1.200 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 56 millioner kroner.

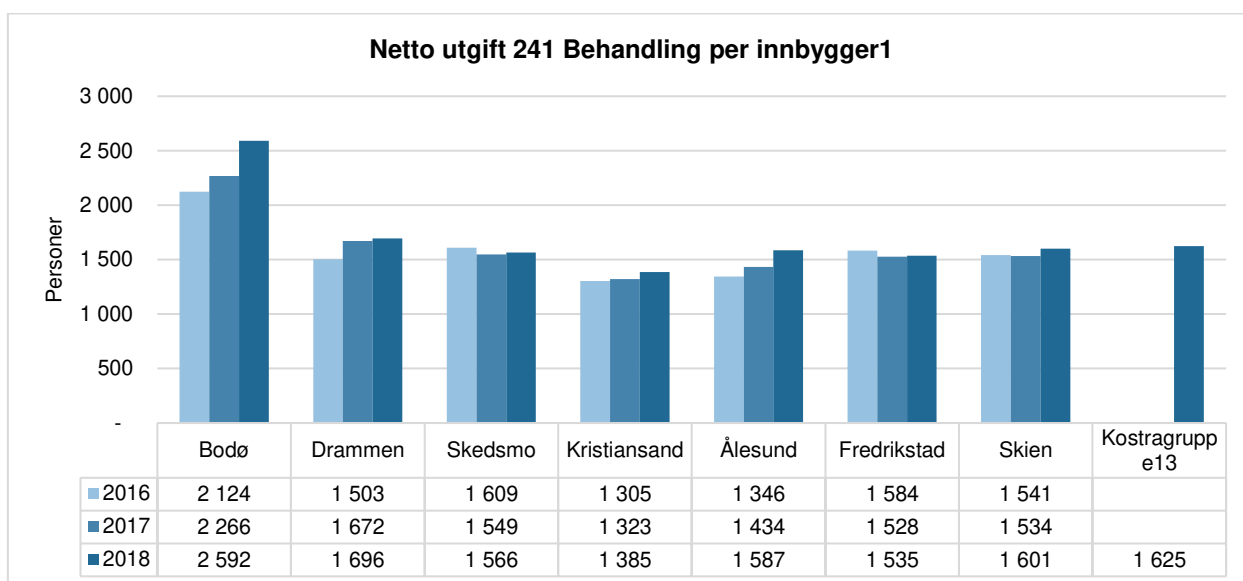
Utgiftene til helse har økt med 600 kroner siden 2016. Skien og Fredrikstad har 1.400 kroner lavere kostnader. Forskjellen utgjør ca. 65 millioner kroner.

Figur 94 Netto utgift per innbygger til kommunehelse, behovskorrigert

12.3 Netto utgift til 241 behandling per innbygger

Det er funksjon 241 behandling som er størst i helsetjenesten. Bodø brukte 2.600 kroner per innbygger på fastleger, fysioterapi og legevakt. Det er 1.000 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 47 millioner kroner. Utgiften per innbygger har økt med omtrent 500 kroner per innbygger de tre siste årene. Høye utgifter til behandling pleier å komme av dyr legevakt, kommunalt ansatte fastleger eller mye kommunal service for fastlegene. Bodø har imidlertid ført utgifter til hverdagsrehabilitering på denne funksjonen.

Figur 95 Netto utgift til funksjon 241 behandling, behovskorrigert

13 Sosial

Sosialtjenesten omfatter funksjonene 242 veiledning, 243 rusomsorg, 273 vernet arbeid, 275 introduksjonsordningen, 276 kvalifiseringsordningen og 281 sosialhjelp. 275 introduksjonsordningen er helt finansiert med statstilskudd (integreringstilskuddet) og holdes utenfor analysen. Utgiftsbehovet for sosialtjenester er beregnet til omtrent 85 prosent av landsgjennomsnittet. Bodø har lite storbyproblemer og få flyktninger.

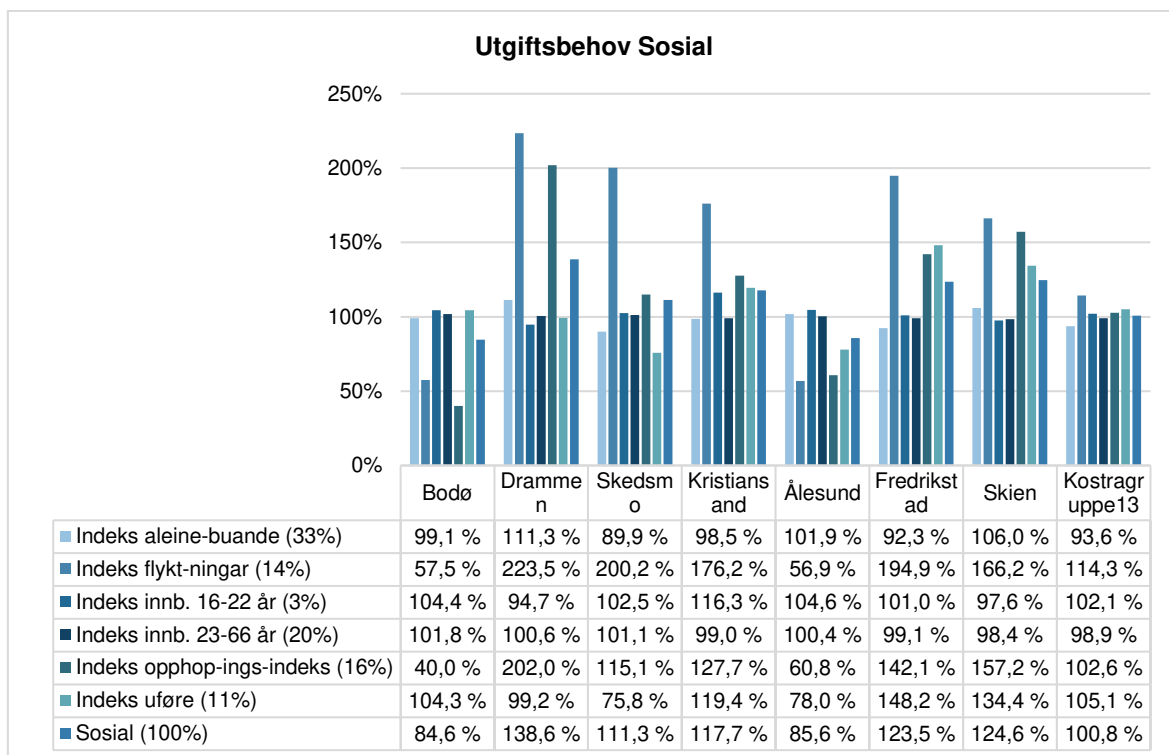
Netto utgift var omtrent 159 millioner kroner i 2018. Bodø har høye utgifter til sosialtjeneste. Samlede behovskorrigerte netto driftsutgifter er 10 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i Kommune-gruppe 13. De funksjonene som drives med høyere utgifter enn gjennomsnittet i kommunegruppen er: veiledning (12 mill. kroner), vernet arbeid (1 mill.) og kvalifiseringsordningen (5 mill.). Funksjoner som drives med lavere utgifter enn gjennomsnittet i gruppen er: rusomsorg (6 mill.) og sosialhjelp (2 mill.).

Fem av sammenligningskommunene har lavere utgifter til sosialtjeneste enn Bodø.

Store deler av sosialutgiftene i norske kommuner er knyttet til arbeidet med flyktninger. Antall flyktninger mottatt i kommunen har stor betydning for utgiftsnivået i denne tjenesten. Bodø har under middels utgifter til flyktninger, etter størrelsen på integreringstilskuddet å dømme.

13.1 Utgiftsbehovet

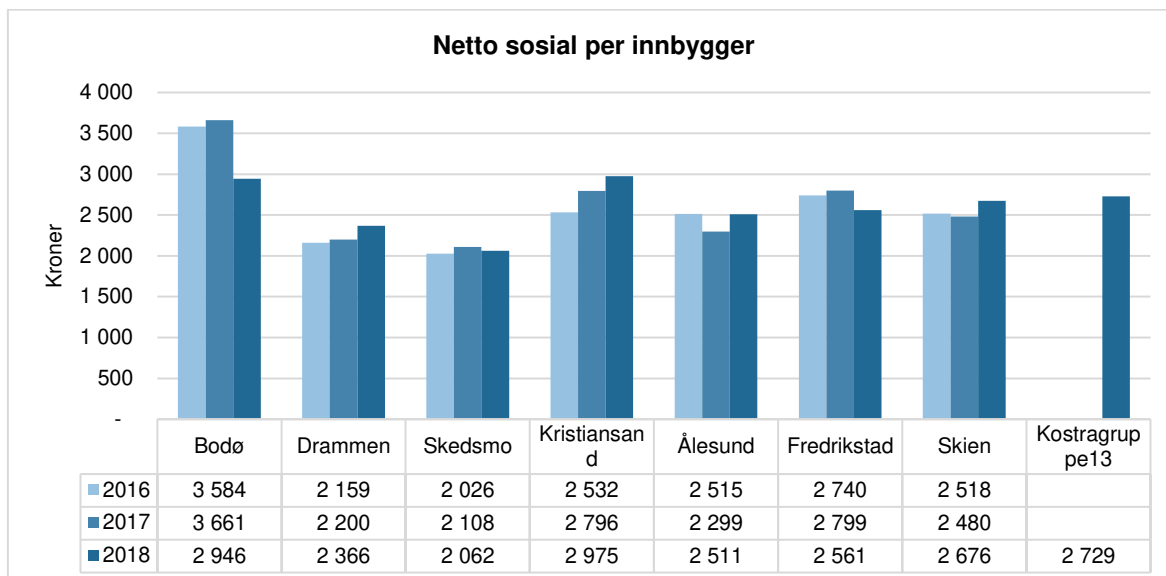
Behovet for sosiale tjenester er beregnet til 85 prosent av landsgjennomsnittet per innbygger. I forhold til landsgjennomsnittet har Bodø færre flere innbyggere i arbeidsdyktig alder (102 prosent) og flere uføre (104 prosent), men færre aleneboende (99 prosent), færre flyktninger (57 prosent) og mindre storbyproblemer (40 prosent). Kommunegruppen og alle sammenligningskommunene har høyere tjenestebehov enn Bodø.

Figur 96 Utgiftsbehov for sosialtjenesten 2019. Kilde: KMD

13.2 Netto utgift til sosialtjenesten per innbygger

Behovskorrigerte netto driftsutgifter til sosiale tjenester var 2.900 kroner per innbygger i Bodø i 2018. Det er omtrent 200 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør omtrent 10 millioner kroner. Utgiften har sunket med 600 kroner de siste tre årene. NB: Reduksjonen har vært svakere. Regnskapet for 2018 er justert ned i analysen. Regnskapet for 2017 og 2016 er ikke rettet.

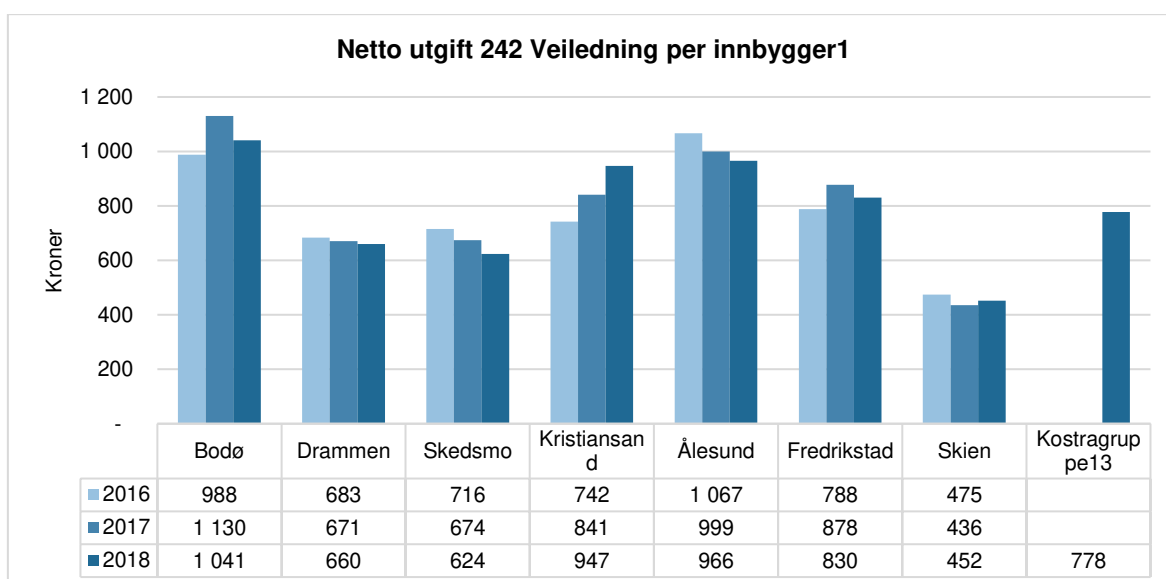

Figur 97 Netto utgift per innbygger for sosialtjeneste, behovskorrigert

13.3 Netto utgift til 242 Veiledning per innbygger

Veiledning er den nest største deltiltjenesten innenfor sosialtjenesten. Her føres bemanningen på sosialkontoret (kommunal NAV), inkludert flyktningkonsulenter. Bodø har høye utgifter til veiledning. Netto utgift per innbygger var 1.000 kroner i 2018. Det er omtrent 300 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 12 millioner kroner.

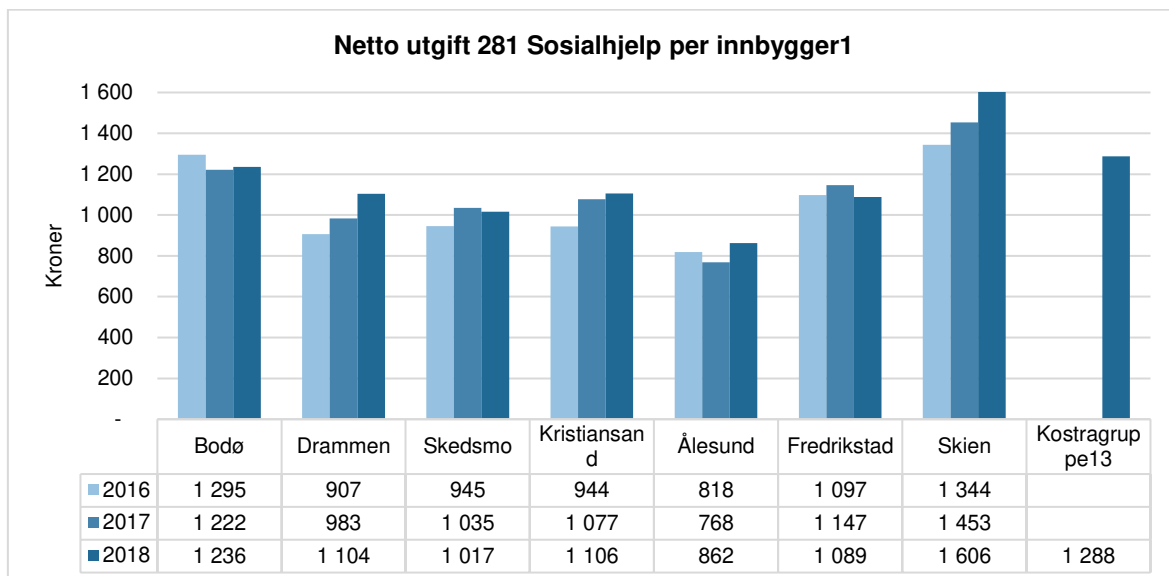
Utgiften er økt med 50 kroner de siste tre årene.

Figur 98 Netto utgift til funksjon 242 veiledning per innbygger, behovskorrigert

13.4 Netto utgift til 281 sosialhjelp per innbygger

Økonomisk sosialhjelp er vanligvis den største deltjenesten innenfor sosiale tjenester. Behovskorrigerede netto driftsutgifter i Bodø var 1.236 kroner per innbygger i 2018. Det er 50 kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 2 millioner kroner. Utgiften er redusert med 60 kroner de siste tre årene.

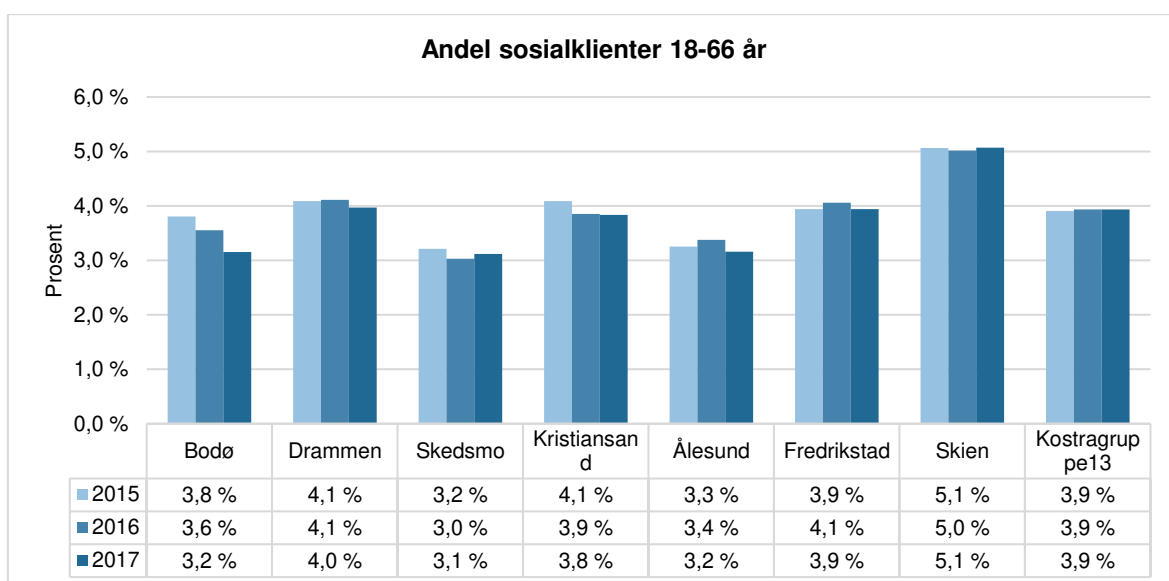

Figur 99 Netto utgift til funksjon 281 sosialhjelp per innbygger, behovskorrigert

13.5 Dekningsgrad og enhetspris på sosialhjelp

Utgiftene til sosialhjelp i Bodø var 2 millioner kroner lavere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13 i 2018, etter korreksjon for behov. Lave utgifter til sosialhjelp kan komme av lav andel klienter eller lave utgifter per klient. Bodø har lav andel klienter.

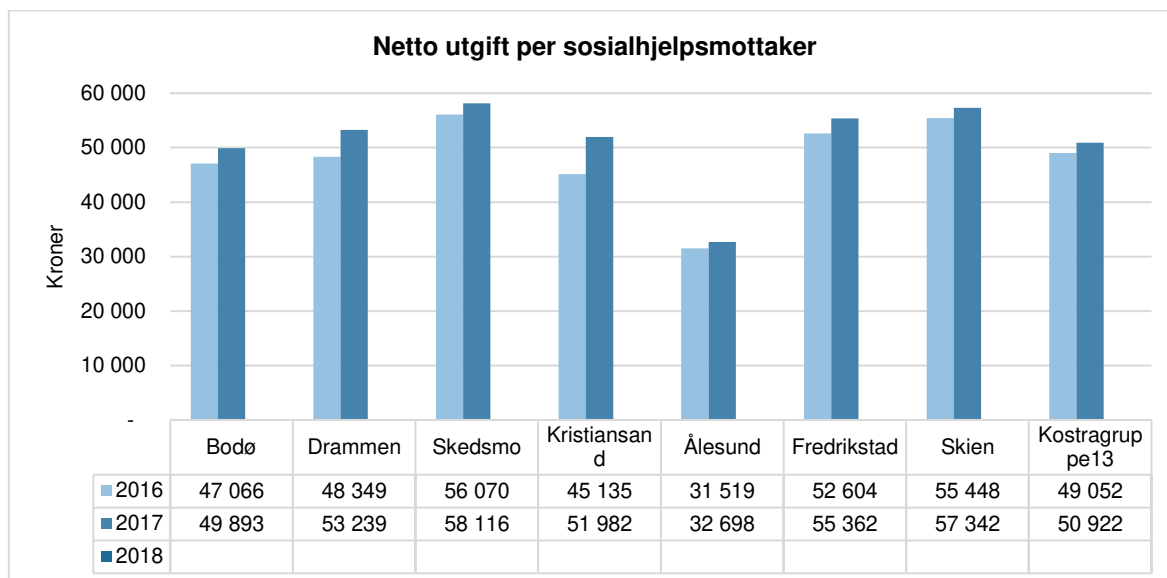
Andelen sosialklienter er 3,2 prosent av innbyggere 18-66 år. Det er 0,7 poeng under gjennomsnittet i Kommunegruppe 13.

Figur 100 Andel sosialklienter av innbyggere 18-66 år. Kilde: KOSTRA

13.6 Netto utgift per mottaker av sosialhjelp

Utgiften per bruker er omtrent 49.000 kroner i 2017 (tall mangler for 2018). Gruppegjennomsnittet er 51.000 kroner. Kostnadsforskjellen på 2.000 kroner utgjør 2 millioner kroner (1.063 brukere). Lave utbetalinger per sosialklient er antakelig årsaken til de lave utgiftene til sosialhjelp.

Figur 101 Netto utgift per sosialklient. Kilde: KOSTRA

14 Administrasjon og fellesutgifter

Administrasjon og fellesutgifter omfatter funksjonene 100 politikk, 110 revisjon, 120 administrasjon, 121 eiendomsforvaltning, 130 adm.lokaler, 180 fellesutgifter og 285 utenfor kommunalt område. Funksjonene 190 utgifter til fordeling og 290 interkommunalt samarbeid er også tatt med her. Disse funksjonene skal gå i null, men gjør det ikke alltid.

Netto utgift var 222 millioner kroner i 2018. Administrasjon er et vanskelig område å analysere, for kommunenes regnskapspraksis varierer (tolkningen av skillet mellom tjeneste og administrasjon). Behovet for administrasjon i Bodø er beregnet til 93 prosent av landsgjennomsnittet. Bodø har stor-driftsfordeler innen administrasjon.

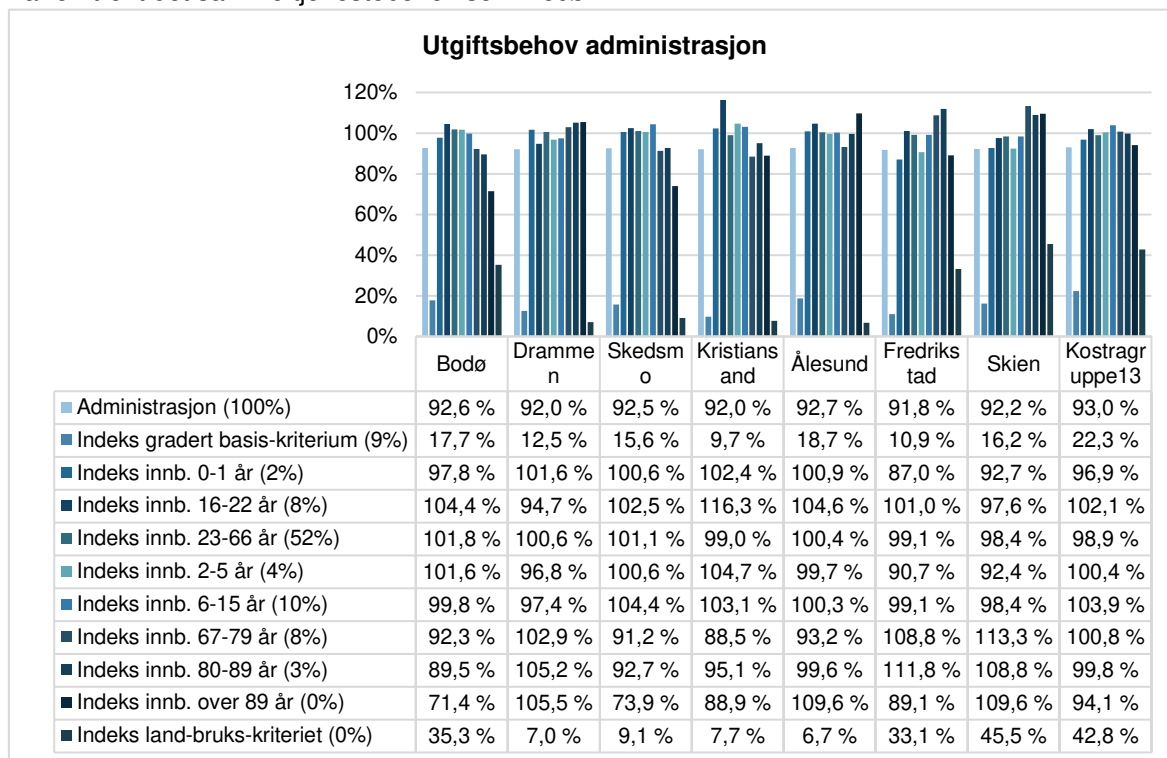
Bodø hadde høye utgifter til administrasjon og styring i 2018. Samlede behovskorrigerede netto driftsutgifter var 15 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13.

Følgende funksjoner drives billigere enn kommunegruppen: fellesutgifter i eiendom (5 mill. kr) og diverse fellesutgifter (7 mill. kr). De funksjonene som hadde høyere utgifter enn gjennomsnittet var administrasjon (15 mill. kr), utgifter til fordeling (1 mill. kr), ikke-kommunale oppgaver (8 mill. kr) og interkommunalt samarbeid (3 mill. kr).

Ålesund drev administrasjonen 55 millioner kroner billigere enn Bodø.

14.1 Utgiftsbehovet

Behovet for administrasjon er beregnet til 93 prosent av landsgjennomsnittet per innbygger. I forhold til landsgjennomsnittet har Bodø stordriftsfordeler. Kommunegruppen og sammenligningskommunene har omtrent det samme tjenestebehov som Bodø.

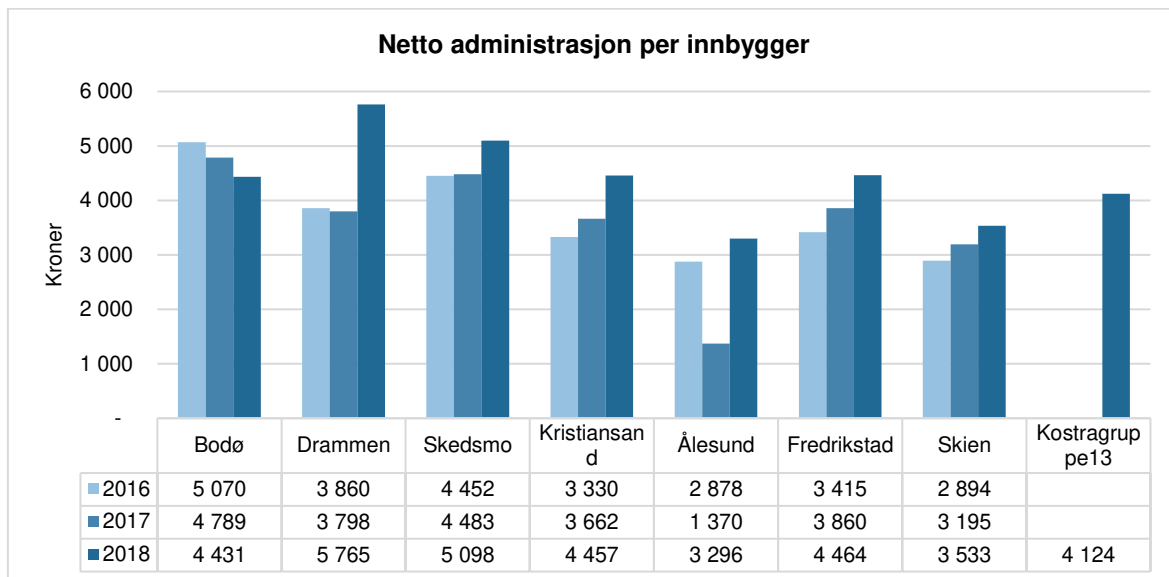

Figur 102 Utgiftsbehov for sosialhjelp 2019. Kilde: KMD

14.2 Netto utgift til administrasjon og fellesutgifter per innbygger

Behovskorrigerte netto driftsutgifter til det vi kaller administrasjon og fellesutgifter er 4.400 kroner i Bodø i 2018. Det er 300 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 15 millioner kroner. Utgiften er redusert med 600 kroner i Bodø de siste tre årene.

Ålesund drev omtrent 1.100 kroner billigere enn Bodø. Forskjellen utgjør 55 millioner kroner.

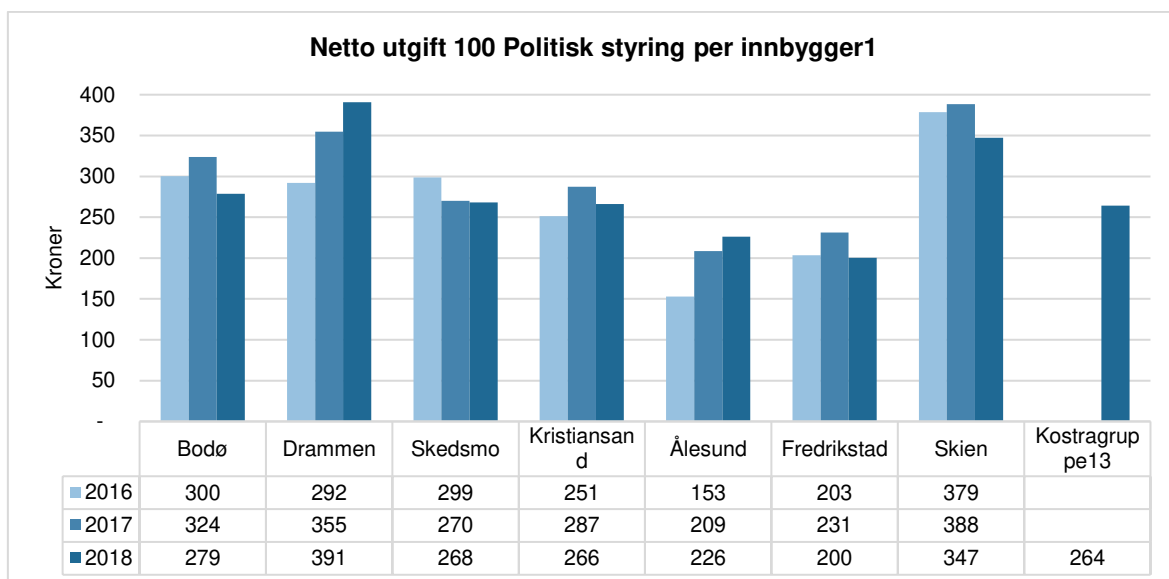

Figur 103 Netto utgift til administrasjon og fellesutgifter per innbygger, behovskorrigert

14.3 Netto driftsutgifter 100 politisk styring per innbygger

Funksjon 100 politikk omfatter honorarer og driftsmidler til ulike politiske råd og utvalg.

Behovskorrigerte netto utgifter til politikk var 279 kroner per innbygger i Bodø i 2018. Det er 15 kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Forskjellen er ubetydelig. Utgiften er redusert med 21 kroner de siste årene i Bodø.

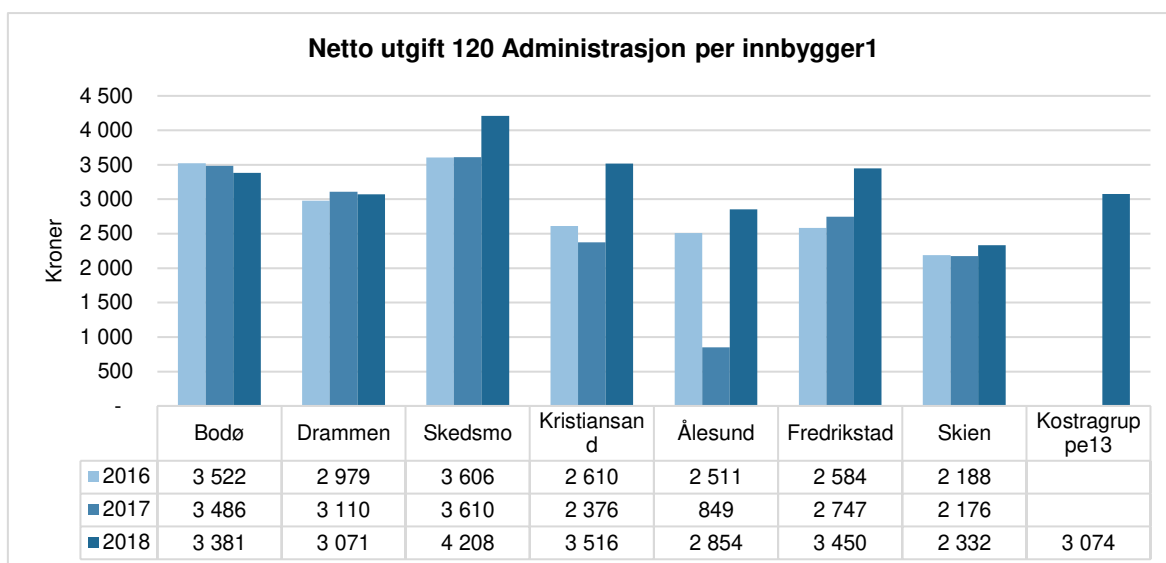

Figur 104 Netto utgift til funksjon 100 politikk per innbygger, behovskorrigert

14.4 Netto utgift til 120 administrasjon per innbygger

Funksjon 120 administrasjon omfatter strategisk ledelse og administrative støttefunksjoner. Det vil si overordnet ledelse og deres staber, samt administrativ støtte innen økonomi, personal, IKT og sak/arkiv. Behovskorrigerte netto utgifter til administrasjon var omtrent 3.400 kroner i Bodø i 2018. Det er omtrent 400 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 15 millioner kroner. Utgiften er redusert med 150 kroner de siste tre årene.

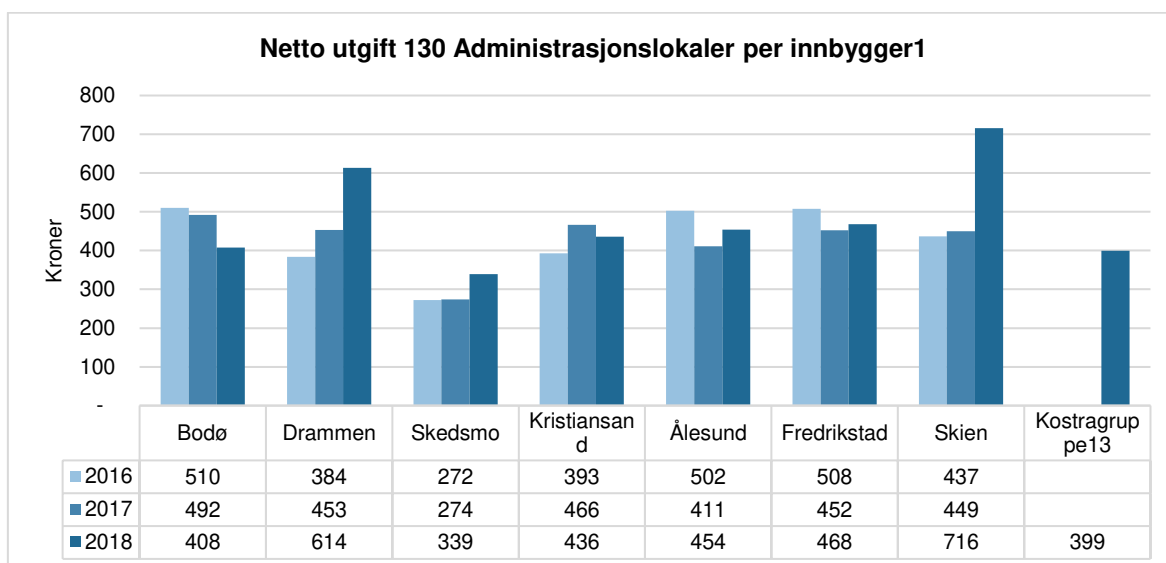
Administrasjon er et av de mer usikre regnskapene i kommunene. KOSTRA-veilederens beskrivelse av skillet mellom tjenesteproduksjon og administrasjon tolkes forskjellig. Det er derfor behov for ytterligere data når man sammenligner administrasjon. Kapittel 24 inneholder en mer detaljert analyse av funksjon 120 administrasjon.

Figur 105 Netto utgift per innbygger til funksjon 120 administrasjon, behovskorrigert

14.5 Netto utgift til 130 administrasjonslokaler per innbygger

Utgiften per innbygger var 408 kroner i Bodø i 2018. Det er 9 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen er ubetydelig. Utgiften har sunket med 100 kroner de tre siste årene.

Figur 106 netto utgift til funksjon 130 administrasjonslokaler, behovskorrigert.

15 Kultur

Kultur og idrett omfatter funksjonene 231 fritidstilbud, 370 bibliotek, 373 kino, 375 museer, 377 kunst, 380 idrett, 381 idrettsanlegg, 383 kulturskole, 385 annen kultur, 386 kulturbygg. Det er ikke behovskorreksjon på kultursektoren. Det er svært lite lovpålagte forpliktelser i denne sektoren.

Netto utgift var 161 millioner kroner i 2018. Bodø brukte 45 millioner kroner mer på kultur enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13.

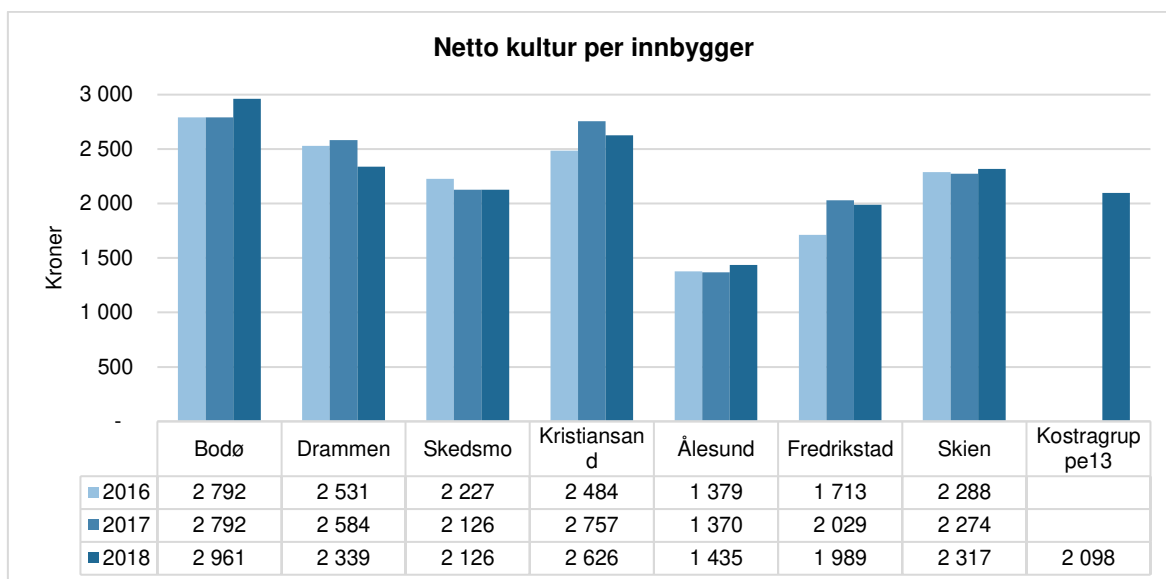
Disse tjenestene ble drevet med lavere utgifter enn gjennomsnittet: kino (2 mill. kr), idrett (2 mill. kr), idrettsanlegg (4 mill. kr) og kulturbygg (11 mill. kr). Disse tjenestene var dyrere: fritidstilbud (8 mill. kr), bibliotek (2 mill. kr), kunstformidling (9 mill. kr), kulturskole (2 mill. kr) og tilskudd til kulturlivet (43 mill. kr).

Ålesund driver kultursektoren 80 millioner kroner billigere enn Bodø.

15.1 Netto utgift til kultur per innbygger

Bodø brukte omtrent 3.000 kroner per innbygger til kultur og idrett i 2018. Det var 900 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Utgiftene til kultur har økt med omtrent 200 kroner de siste tre år.

Av sammenligningskommunene hadde Bodø de høyeste utgiftene. Ålesund brukte 1.400 kroner. Forskjellen utgjør 80 millioner kroner.

Figur 107 Netto utgift til kulturformål per innbygger. Kilde: KOSTRA

16 Fysisk planlegging og kulturminnevern

Fysisk planlegging og kulturminnevern m.m. omfatter funksjonene 301 plansaker, 302, 304 og 305 byggesak, 303 kart/oppmåling, 335 parkdrift, 360 naturforvaltning og 365 kulturminnevern. Det er ikke behovsberegning for dette området. Netto utgift var 33 millioner kroner i 2018.

Bodø brukte lite penger på disse forvaltningsoppgavene i 2018. Samlede netto utgifter var 4 millioner kroner lavere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13.

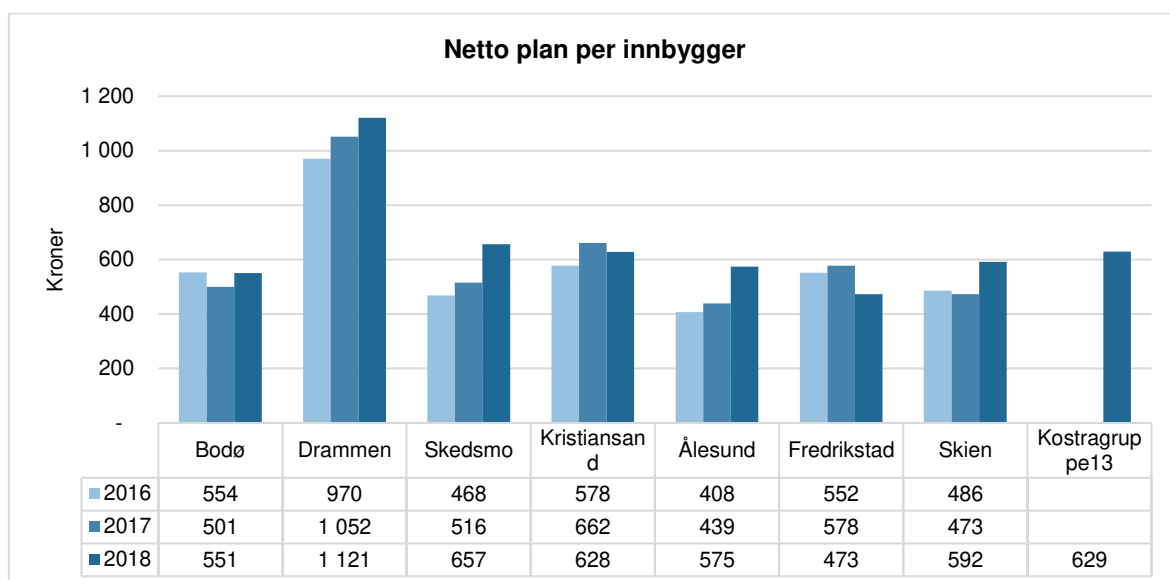
De tjenestene som hadde lavere utgifter enn gjennomsnittet i kommunegruppen var plansaker (3 mill. kr), byggesaker (4 mill. kr) og parkdrift (6 mill. kr). De tjenestene som var dyrere var kart/oppmåling (8 mill. kr) og kulturminneforvaltning (1 mill. kr).

Bodø var nest billigst blant sammenligningskommunene. Fredrikstad drev tjenesten 4 millioner kroner billigere enn Bodø.

Byggesak og kart/oppmåling kan langt på vei selvfinansieres med brukerbetaling. Dette har Bodø gjort i større grad enn kommunene i Kommunegruppe 13.

16.1 Netto utgift til plan og byggesak mm per innbygger

Figuren under viser netto driftsutgifter på forvaltningsoppgavene innenfor tekniske tjenester. Det er plan, byggesak, kart/oppmåling, parkdrift, naturforvaltning og kulturminnevern. Netto utgift var 550 kroner per innbygger i 2018. Det er 70 kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 4 millioner kroner. Utgiften har ikke økt de siste tre årene.

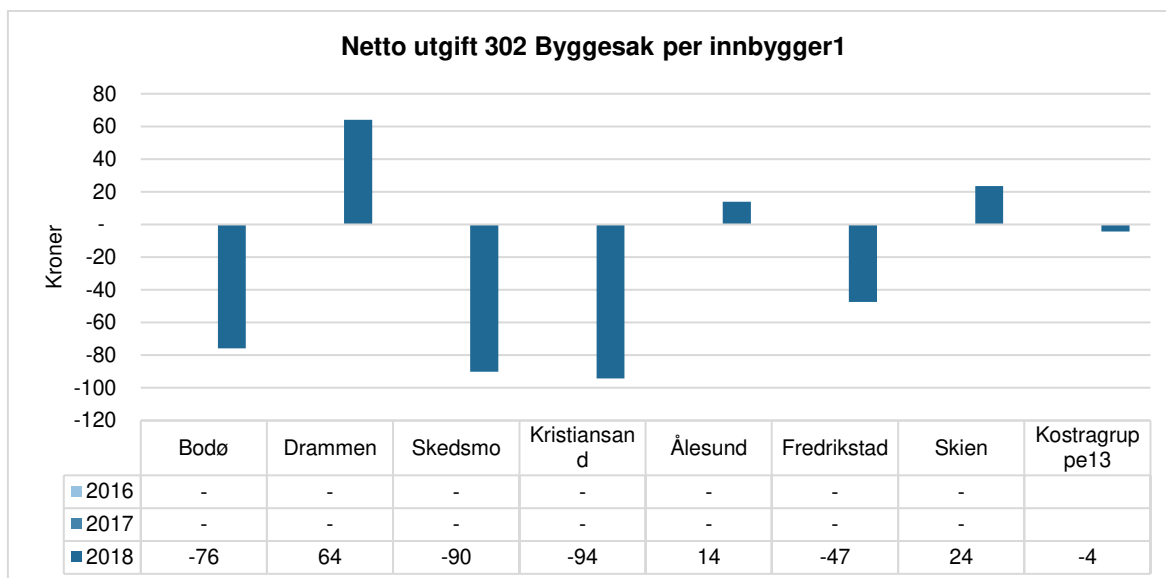

Figur 108 Netto utgift til plan, byggesak m.m. per innbygger. Kilde: KOSTRA

16.2 Netto utgift til byggesak per innbygger

Byggesakstjenestene (byggesak, deling og seksjonering) kan i stor grad selvfinansieres med gebyrer fra søkerne. Kommunen kan ikke ta betalt for klagebehandling. Bodø kommune har i større grad enn gjennomsnittet i kommunegruppen utnyttet mulighetene til å selvfinansiere byggesakstjenesten.

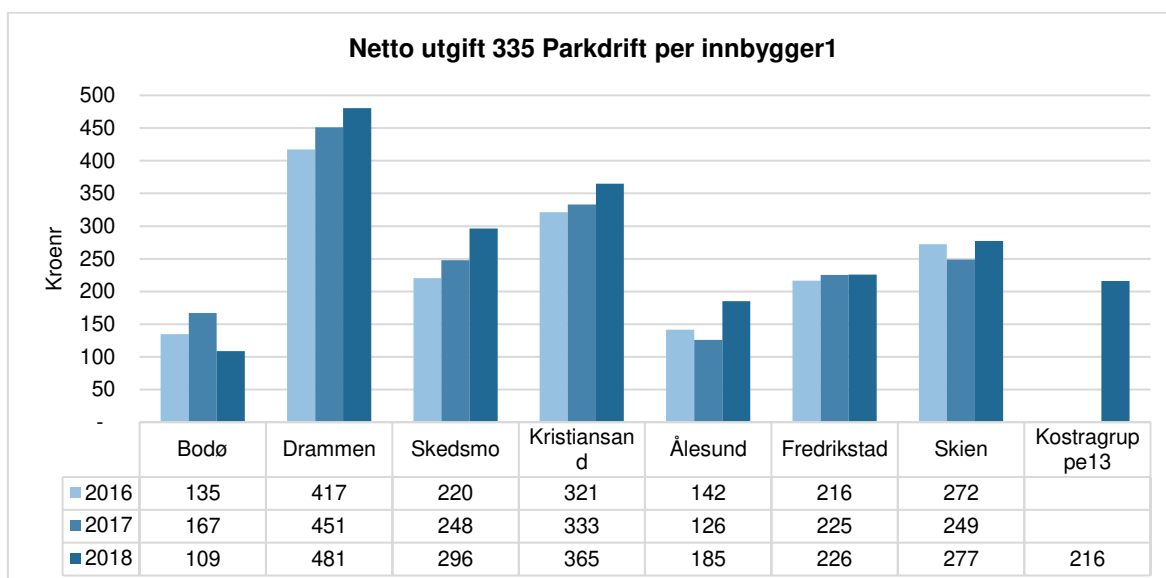
Netto inntekt per innbygger var 76 kroner i 2018. Det er 70 kroner mer enn gjennomsnittet i gruppen. Forskjellen utgjør 4 millioner kroner.

Figur 109 Netto utgift per innbygger til funksjon 302 byggesak. Kilde: KOSTRA

16.3 Netto utgifter per innbygger til 335 parkdrift

Netto utgifter til 335 parkdrift var 100 kroner i Bodø i 2018. Det er 100 kroner mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Forskjellen utgjør 6 millioner kroner.

Figur 110 Netto utgift til funksjon 335 parkdrift per innbygger. Kilde: KOSTRA

17 Samferdsel

Samferdsel omfatter funksjonene 330 samferdselsbedrifter og 332 kommunale veier. Samferdselsbedrifter er vanligvis havnevesen og parkering. I Bodø betyr samferdselsbedrifter parkering og havnevesen. Merk at havnevesenet ikke har levert regnskap innen fristen og teller derfor ikke med i KOSTRA-tallene. Det er ingen behovsberegning for denne tjenesten. Netto utgifter var omtrent 72 millioner kroner i 2018.

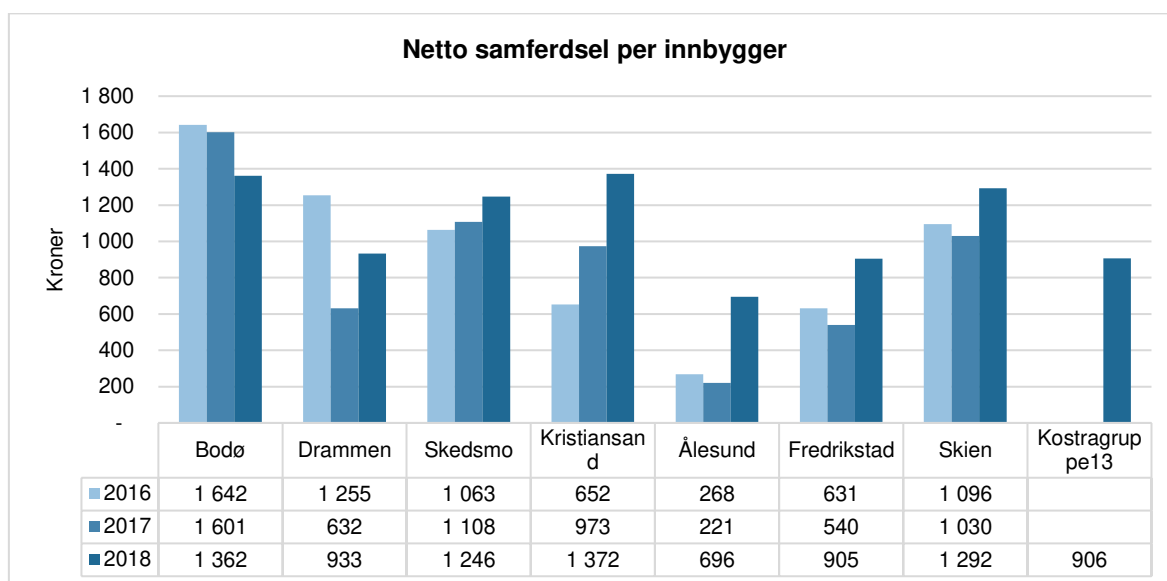
Bodø brukte 24 millioner kroner mer på samferdsel enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13 i 2018. Følgende funksjoner var billigere enn kommunegruppen: samferdselsbedrifter (4 mill. kr). Følgende var dyrere: kommunale veier (28 mill. kr). Bodø var nest dyrest av sammenligningskommunene. Utgiftene var 35 millioner kroner lavere i Ålesund.

Årsaken til de høye utgiftene til veidrift i Bodø er mye kommunal vei. Antall meter kommunal vei per innbygger er 20 prosent høyere enn gjennomsnittet i gruppen. Det er antakelig også høye driftsutgifter per meter vei.

Veiutgiftene kan reduseres ved å effektivisere driften, redusere vedlikeholdet eller ved å redusere veilengden (nedklassifisere kommunale veier til privat vei).

17.1 Netto utgift til samferdsel per innbygger

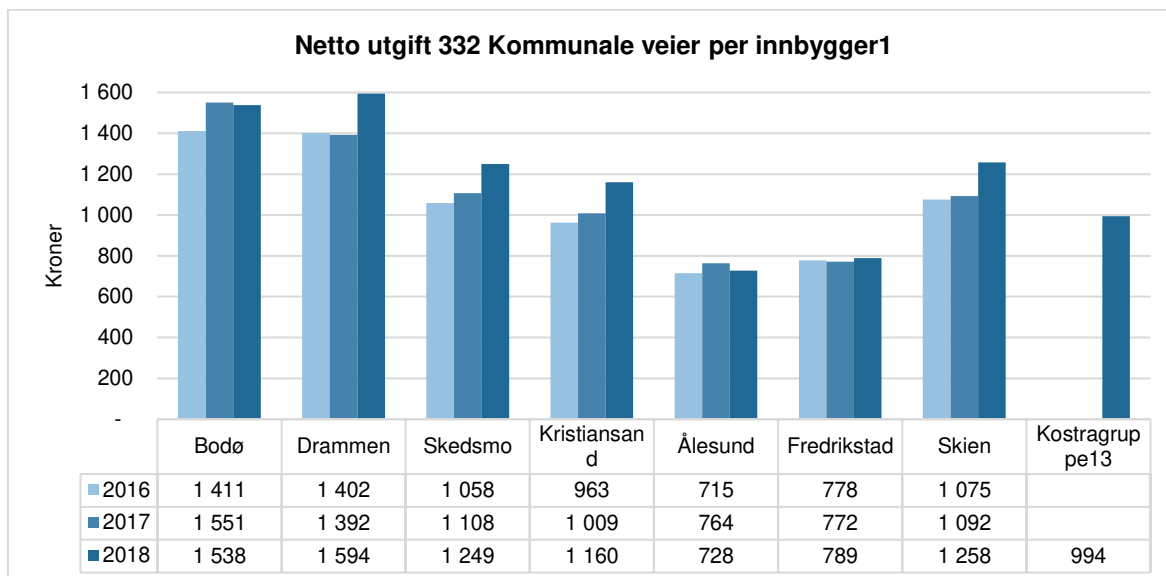
Netto driftsutgifter per innbygger til samferdsel var omtrent 1.400 kroner i Bodø i 2018. Det er omtrent 460 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 24 millioner kroner. Utgiften er redusert med 300 kroner siden 2016.

Figur 111 Netto utgift til samferdsel per innbygger. Kilde: KOSTRA

17.2 Netto utgift til 332 kommunale veier per innbygger

Netto utgift per innbygger til vedrift var 1.500 kroner i Bodø i 2018. Det er 500 kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Forskjellen utgjør 28 millioner kroner. Utgiften er økt med 100 kroner siden 2016. Bodø har nest høyest utgift til vedrift per innbygger blant sammenligningskommunene.

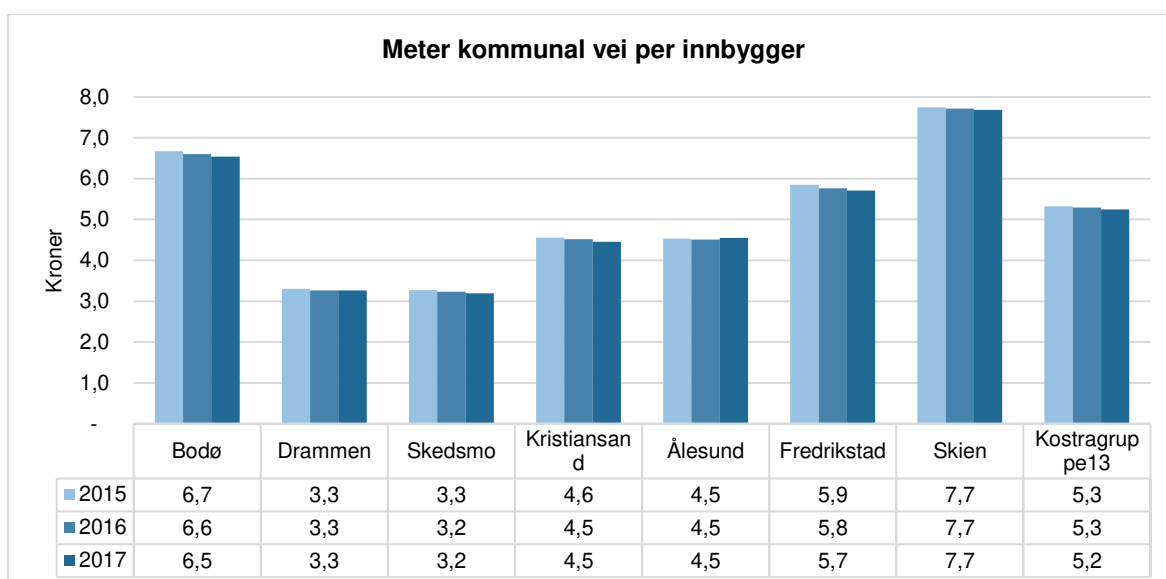

Figur 112 Netto utgift til funksjon 332 kommunale veier per innbygger. Kilde: KOSTRA

17.3 Veilengde og utgift per meter vei

Kommunale veier er den største tjenesten innen samferdsel. Netto utgifter i Bodø var omtrent 28 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Høye utgifter til vedrift kan komme av mye veier eller høye driftsutgifter per meter vei.

Bodø har 6,5 meter kommunal vei per innbygger. Det er 1,3 meter mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 10 millioner kroner i året.

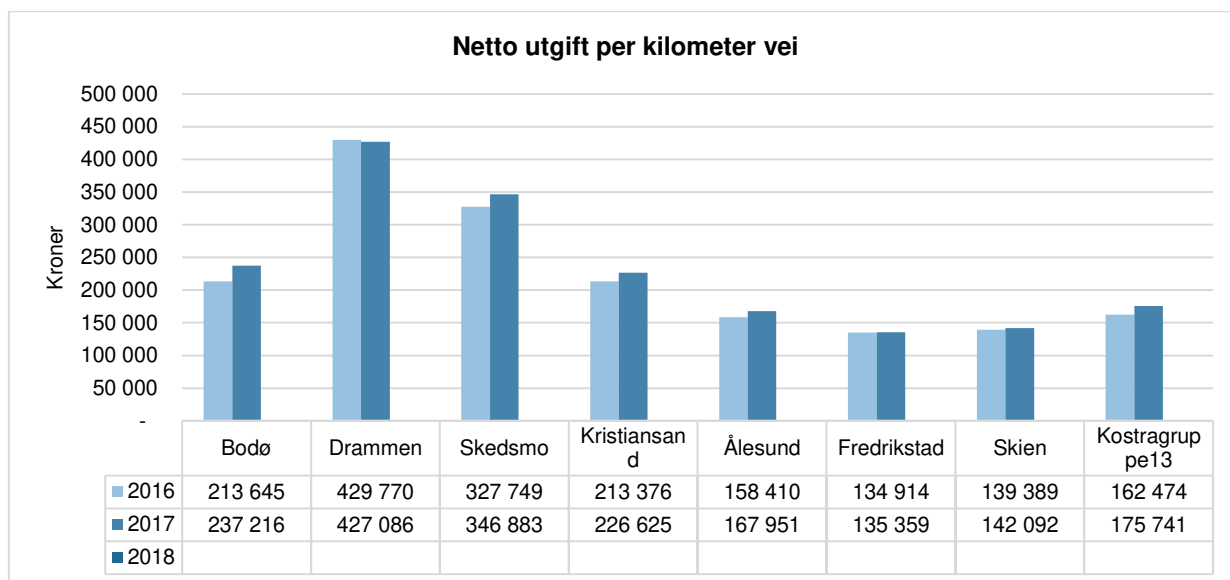
Figur 113 Antall meter kommunal vei per innbygger. Kilde: KOSTRA

17.4 Netto utgift per kilometer kommunal vei

Netto driftsutgift per kilometer i Bodø var 237.000 kroner i 2017 (tall for 2018 mangler i figuren, men ligger på samme nivå som 2017). Det er 60.000 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 20 millioner kroner (337 km).

Vi kan anta at både veilengden og kostnaden per meter vei er årsaken til de store utgiftene til veidrift.

Driftsutgiftene til kommunale veier kan reduseres ved å effektivisere driften, redusere vedlikeholdet eller ved å nedklassifisere (privatisere) kommunale veier.

Figur 114 Netto utgift per kilometer kommunal vei. Kilde: KOSTRA

18 Brann

Brann omfatter funksjonene 338 forebygging (inkl. feiing) og 339 beredskap. Det er ingen behovskorreksjon for brannvesen. Netto utgift i 2018 var 58 millioner kroner.

Bodø brukte mye penger på brannvesen i 2018. Utgiftene var 17 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Bodø brukte like mye som kommunegruppen på forebygging og 17 millioner kroner mer på beredskap.

Alle sammenligningskommunene brukte mindre enn Bodø. Drammen brukte 27 millioner kroner mindre.

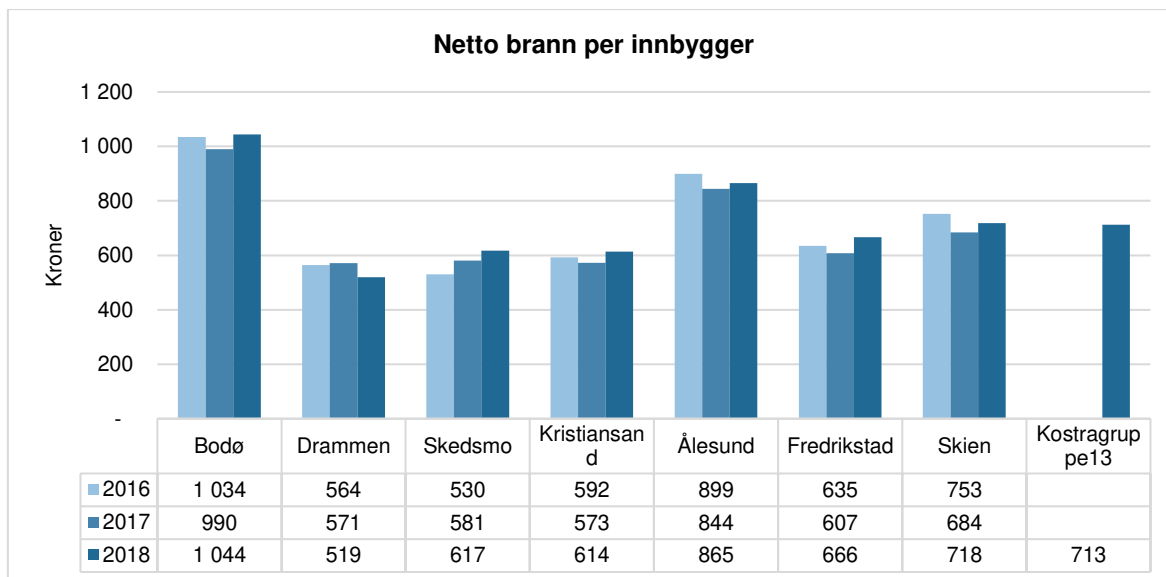
18.1 Netto utgifter til brannvesen per innbygger

Bodø brukte 1.000 kroner per innbygger på brantntjenesten i 2018. Det er 300 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 17 millioner kroner.

Brannutgiftene har økt med 10 kroner de fire siste årene.

KOSTRA gir ikke noen nærmere forklaring på de høye utgiftene. Bodø kjøper tjenester fra et interkommunalt brannvesen (Saltens Brann IKS). Det gjør de fleste kommuner. Det er mye hestehandel rundt slike samarbeid. Kravene til beredskap settes av statlige myndigheter. Noen kommuner vedtar høyere beredskap enn loven krever. Det er ikke lett å påvirke kostnadsnivået på kort sikt.

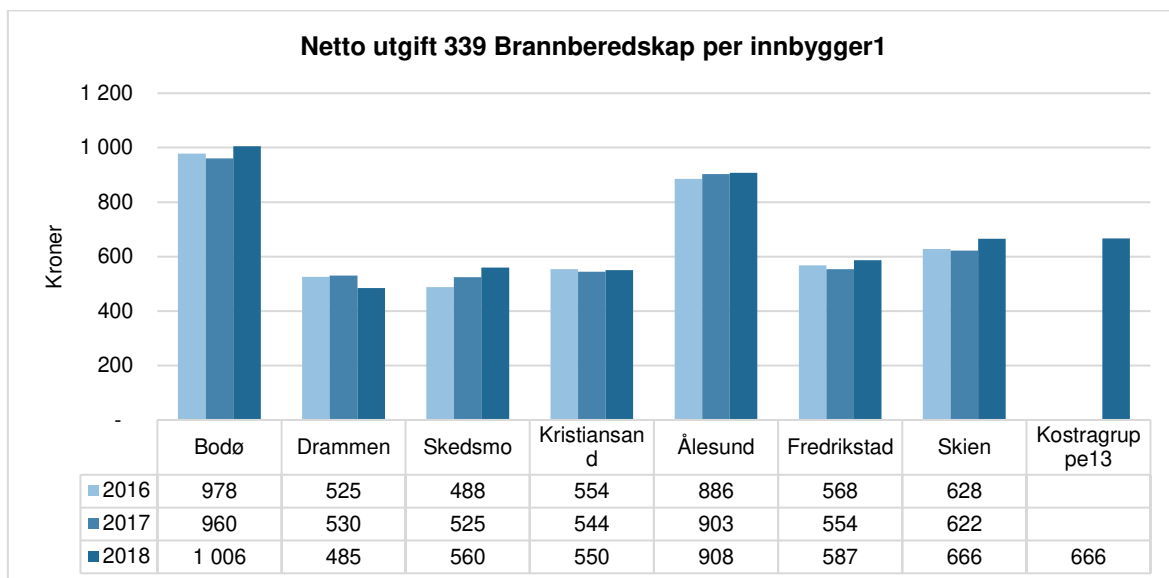
Drammen kommune bruker 500 kroner per innbygger på brantntjenesten. Det er 27 millioner mindre enn Bodø. Drammen har også et interkommunalt brannvesen (DRBV).

Figur 115 Netto utgift til brannvesen per innbygger. Kilde: KOSTRA

18.2 Netto utgifter til 339 Beredskap per innbygger

Bodø brukte 1.000 kroner per innbygger på brannberedskap i 2018. Det er 330 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 17 millioner kroner. Brannutgiftene har økt med 30 kroner de tre siste årene.

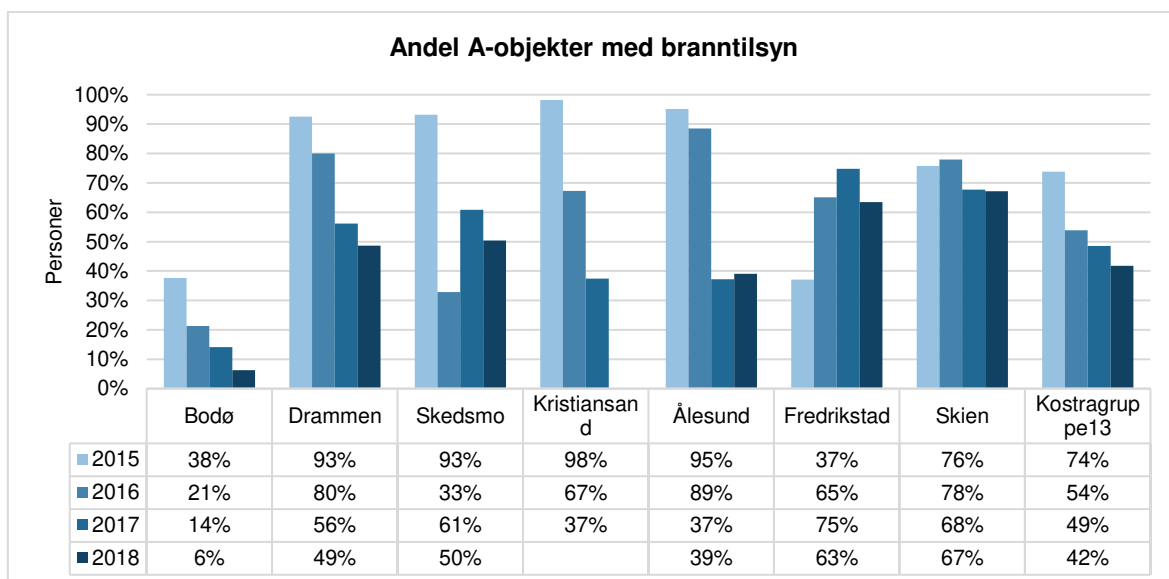

Figur 116 Netto utgift til funksjon 339 Beredskap per innbygger. Kilde: KOSTRA

18.3 Andel A-objekter med branntilsyn

Kommunebarometeret har ingen kvalitetsindikatorer for tekniske tjenester. Branntilsyn i de mest risikoutsatte bygningene (A-objektene) er en viktig oppgave i brannvesenet. Inntil nylig var det lovpålagt med årlig tilsyn av slike bygg. Nå er det opp til brannvesenet å vurdere dette.

I Bodø var det branntilsyn i 6 prosent av A-objektene i 2018. Det er en syvendedel av gjennomsnittet i kommunegruppen. Tilsynsfrekvensen har vært lav de siste fire årene.

Figur 117 Andel A-objekter med branntilsyn. Kilde: KOSTRA

19 Næring

Næringsformål omfatter funksjonene 320 egen næringsvirksomhet, 321 konsesjonskraft, 325 næringsstøtte og 329 landbruk. Det er ingen behovskorreksjon for denne tjenesten.

Netto driftsinntekter var omtrent 11 millioner kroner i 2018.

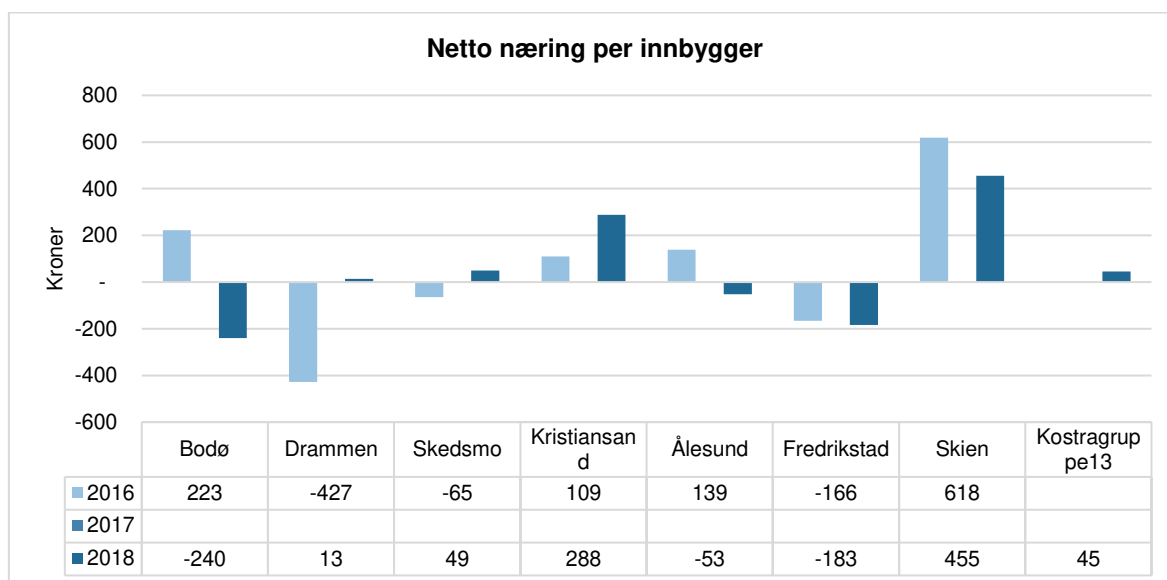
Bodø brukte 15 millioner kroner mindre på næringsformål i 2018 enn gjennomsnittet i Kommune-gruppe 13. De funksjonene som ble drevet med lavere kostnader var salg av konsesjonskraft (30 mill. kr) og landbruk (2 mill. kr). De funksjonene som hadde høyere kostnader var egen næringsvirksomhet (15 mill. kr) og bidrag til næringslivet (2 mill. kr).

Det er få av kommunene i Kommune-gruppe 13 som har konsesjonskraft å selge.

Regnskapet er mangelfullt. Bodø Havn KF har ikke levert regnskap til KOSTRA. Resultatet for egen næringsvirksomhet vil antakelig bli gunstigere når regnskapet til havnevesenet tas med.

19.1 Netto utgift til næring per innbygger

Bodø hadde netto inntekt på 240 kroner per innbygger fra næringsformål i 2018. Det var 300 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13 og skyldes konsesjonskraftinntekter. Forskjellen utgjør 15 millioner kroner. Netto inntekt har steget med 500 kroner per innbygger de siste tre årene.

Figur 118 Netto utgift til næringsformål per innbygger. Kilde: KOSTRA

20 Bolig

Boliger omfatter funksjonene 265 kommunale utleieboliger, 283 etableringshjelp (Startlån m.m.) og 315 boligbygging. Det er ingen behovsberegning i denne tjenesten. Netto ugift var omtrent 5 millioner kroner i 2018.

Bodø brukte 4 millioner kroner mer på boligjenester enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Utgiftene var lavere enn gjennomsnittet innenfor etableringshjelp (4 mill. kr), men høyere innenfor boligutleie (8 mill. kr).

Det er tapsført 4 millioner kroner i husleie i 2018. Deler av dette gjelder krav fra tidligere år.

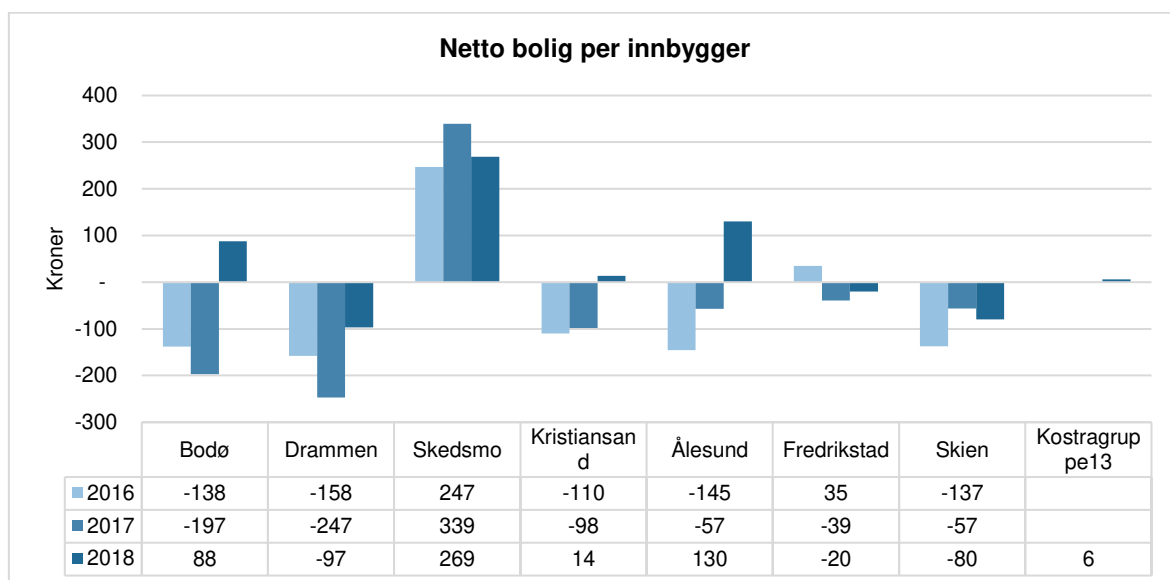
Bodø har underskudd på 3 millioner kroner på utleien av boliger. Det er vanskelig å sammenligne kommunene, siden driften av kommunale boliger organiseres svært forskjellig i kommunene. Stiftelser og borettslag inngår ikke i kommunekonsernet.

20.1 Netto utgift til boligjenester per innbygger

Det er vanskelig å sammenligne boligutgiftene, fordi den kommunale organiseringen av kommunale boliger varierer så mye. Mange kommuner har flyttet boligdrift ut av kommunekassen (foretak) og noen har flyttet det ut av kommunekonsernet (stiftelser, borettslag, aksjeselskaper). Det varierer derfor mye hvordan renter og avskrivninger kommer inn i kommuneregnskapet.

Bodø hadde netto driftsutgift på boligjenesten på 88 kroner per innbygger i 2018. Det er 82 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 4 millioner kroner. Netto utgift til boligjenester i Bodø er økt med 200 kroner per innbygger de siste tre årene.

To av sammenligningskommunene bruker mer penger enn Bodø.

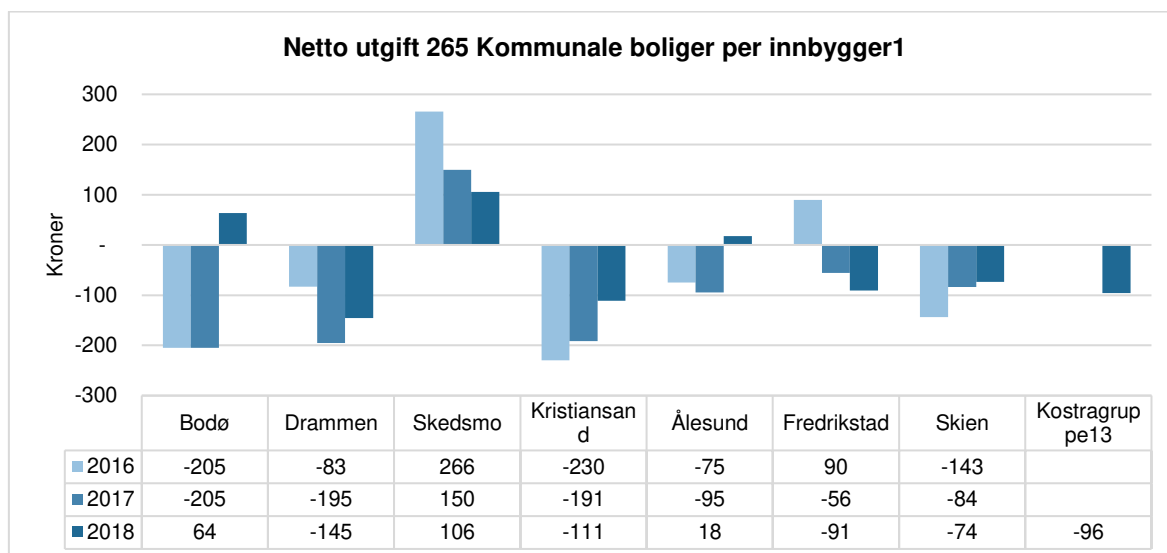

Figur 119 Netto utgift til boligformål per innbygger. Kilde: KOSTRA

20.2 Netto utgift til 265 Kommunale boliger per innbygger

Funksjon 265 er utleie av kommunale boliger. Boligene kan være eid av kommunen eller andre (stiftelser), men disponeres av kommunen. Utleien skal i de fleste kommuner gå med overskudd, slik at kommunens kapitalkostnader dekkes inn (renter på lån).

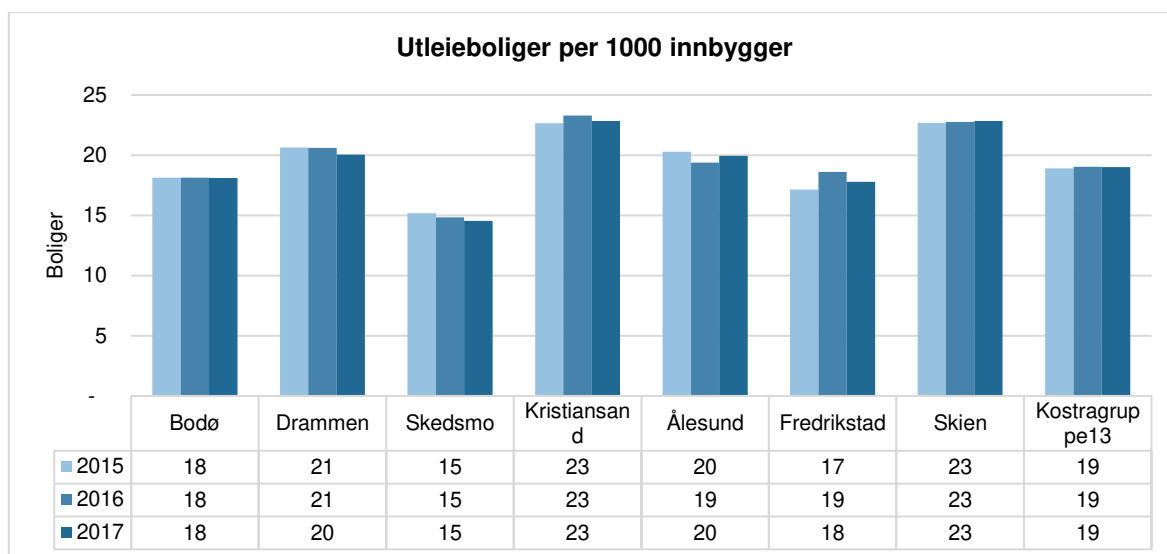
Boligutleien gikk med underskudd i Bodø i 2018. Netto utgift i Bodø var 64 kroner per innbygger i 2018 (3 mill. kr). Det er 150 kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Utgiften har økt med 270 kroner de siste fire årene. Årsaken til høye utgifter i 2018 ser ut til å være store tap på krav. Det er tapsført 4 millioner kroner i husleie i 2018. Deler av dette gjelder krav fra tidligere år.

Figur 120 Netto utgift til funksjon 265 kommunale boliger per innbygger. Kilde: KOSTRA

20.3 Antall utleieboliger per innbygger

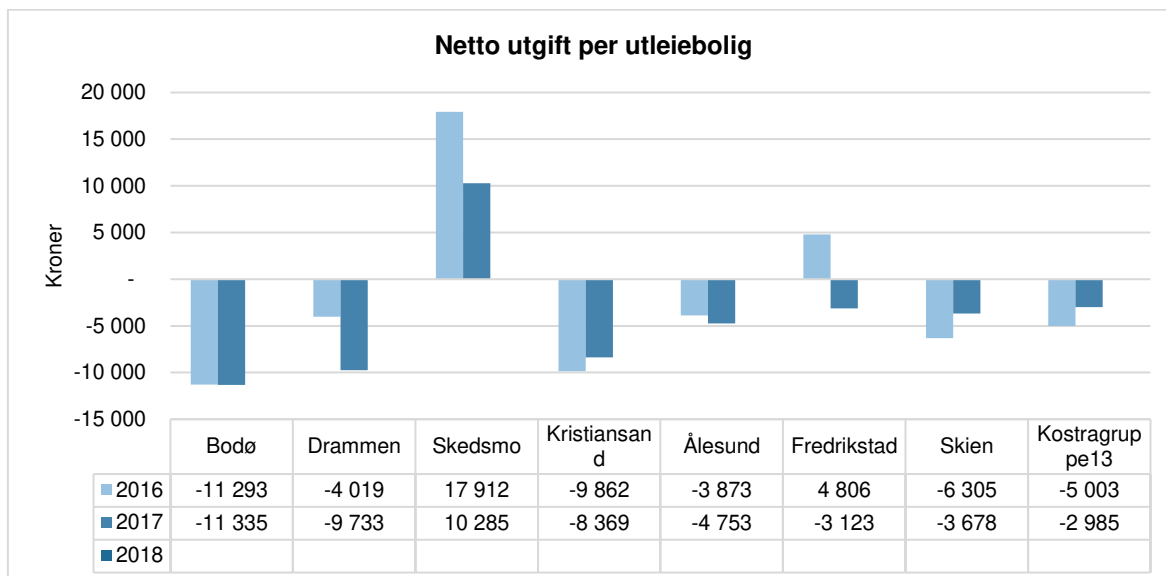
Bodø leide ut 18 boliger per 1000 innbyggere i 2018. Det er 1 mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppen.

Figur 121 Antall kommunale boliger per 1000 innbygger: Kilde: KOSTRA

20.4 Inntekt per utleid bolig

Kommunale boliger pleier å bli leid ut til selvkost eller etter prinsippet om markedsleie («gjengs leie»). Uansett skal utleien gå med overskudd, slik at kommunen får dekket både driftsutgifter, vedlikehold og deler av kapitalkostnadene. I Bodø ble boligene leid ut med stort overskudd i 2017. Vi mangler dessverre tall for 2018. Tallene for 2018 viser underskudd, på grunn av store tap på krav.

Figur 122 Netto utgift per kommunale bolig. Kilde: KOSTRA

21 Kirke

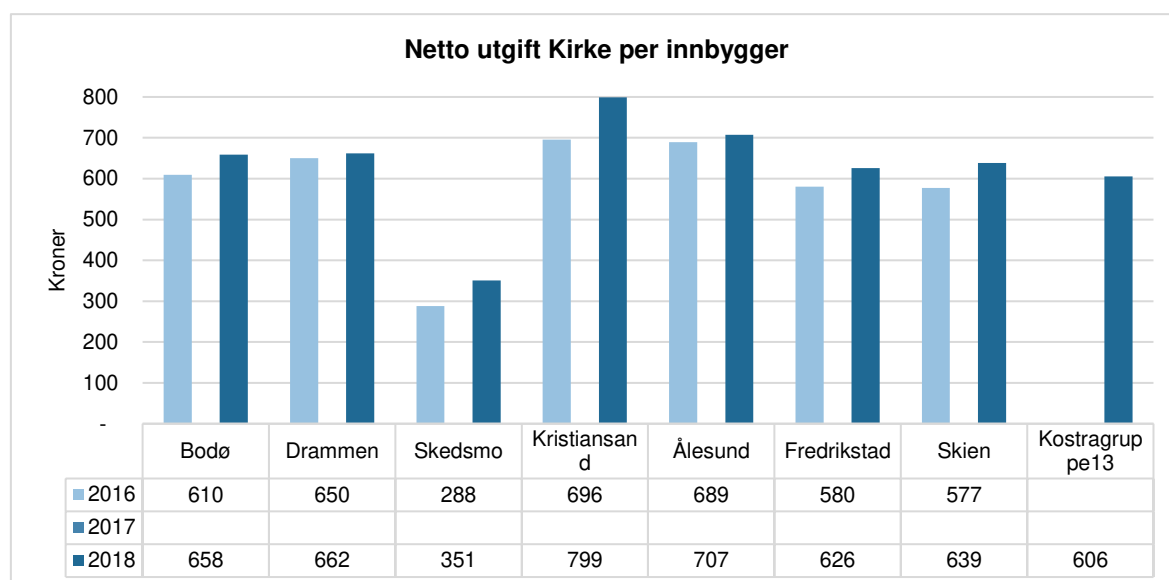
Kirkeformål omfatter funksjonene 390 den norske kirke, 392 andre trossamfunn og 393 drift av gravplasser. Det er ingen behovsberegning for denne tjenesten. Netto utgift i 2018 var 34 millioner kroner.

Bodø brukte mye penger på kirkeformål i 2018. Utgiftene per innbygger var 3 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Tilskudd til kirken var 7 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i gruppen. Drift av gravplasser var 3 millioner kroner billigere. Tilskudd til andre trossamfunn var 1 million kroner billigere. Skedsmo drev kirketjenesten 16 millioner billigere enn Bodø.

21.1 Netto utgift til kirkeformål per innbygger

Netto utgift til kirkeformål per innbygger var 658 kroner. Det er 50 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør 3 millioner kroner. Utgiften har vært stabil de siste årene.

Skedsmo brukte 350 kroner på denne tjenesten. Forskjellen utgjør 16 millioner kroner.

Figur 123 Netto utgift til kirkeformål per innbygger. Kilde: KOSTRA

22 Eiendom

Eiendomsforvaltning omfatter de kommunale formålsbyggene. Det vil si funksjonene 121 felles eiendom, 130 adm.bygg, 221 barnehagelokaler, 222 skolelokaler, 261 institusjonslokaler, 381 idrettsanlegg og 386 kulturbygg. Disse utgiftene er allerede analysert som en del av de tjenester de betjener. Her følger en samlet analyse av eiendomsdriften.

Netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning var omtrent 241 millioner kroner i 2018.

Bodøs behovskorrigerede utgifter til eiendomsforvaltning er omtrent 3 millioner kroner lavere enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Bodø bruker mye areal per innbygger, men har lave driftsutgifter per kvm til eiendomsforvaltning.

22.1 Netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning per innbygger

Bodø brukte 4.700 kroner per innbygger til eiendomsdrift i 2018. Det er 180 kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør omtrent 3 millioner kroner etter behovskorreksjon. Ålesund bruker omtrent 4.000 kroner per innbygger, 600 kroner mindre enn Bodø.

	Netto utgift per innbygger
0106 Fredrikstad	4 866
0231 Skedsmo	5 184
0602 Drammen	5 715
0806 Skien	4 714
1001 Kristiansand	4 646
1504 Ålesund	4 029
1804 Bodø	4 679
EKG13 KOSTRA-gruppe 13	4 855

Figur 124 Netto utgift til eiendomsforvaltning per innbygger. Kilde: KOSTRA

22.2 Formålsbygg: Volum og enhetspris

Lave utgifter per innbygger til drift av bygg kan komme av få kvadratmeter per innbygger eller lave utgifter per kvadratmeter.

Bodø har høyt areal kommunale formålsbygg. Det er 5,2 kvadratmeter per innbygger. Det er 0,3 kvm mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen i areal tilsvarer 15 millioner kroner.

Netto driftsutgift per kvm var 892 kroner. Det er 100 kroner mindre enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør bortimot 27 millioner kroner (270.000 kvm). Årsaken til lave utgifter til eiendomsdrift er lav enhetspris areal. Det er lave utgifter per kvm.

	Formålsbygg, kr per kvm	Kvm per innbygger alle bygg
0106 Fredrikstad	1 062	4,6
0231 Skedsmo	1 111	4,7
0602 Drammen	1 387	4,1
0806 Skien	1 063	4,4
1001 Kristiansand	1 075	4,3
1504 Ålesund	1 121	3,6
1804 Bodø	899	5,2
EKG13 KOSTRA-gruppe 13	987	4,9

Figur 125 Utgift per kvm og areal per innbygger. Kilde: KOSTRA

22.3 Skolebygg: Volum og enhetspris

Vi har sett at Bodø bruker 12 millioner kroner mer på skolelokaler enn gjennomsnittet i Kommune-gruppe 13. Høye utgifter per innbygger til drift av lokaler kan komme av mye areal per elev eller høye driftsutgifter per kvm. Bodø har like mye areal per elev (20 kvm) som gjennomsnittet i Kommune-gruppe 13 (20 kvm).

Bodø har 60 kroner høyere driftsutgifter per kvm (936 kr) enn gjennomsnittet i gruppen (876 kr). Forskjellen utgjør 7 millioner kroner (123.000 kvm). Høye utgifter skyldes først og fremst høy utgift per kvadratmeter.

	Skolelokaler, kr per kvm	Kvm per elev
0106 Fredrikstad	889	19
0231 Skedsmo	991	19
0602 Drammen	799	17
0806 Skien	886	21
1001 Kristiansand	1 078	16
1504 Ålesund	896	18
1804 Bodø	936	20
EKG13 KOSTRA-gruppe 13	876	20

Figur 126 Utgift per kvm og areal per elev. Kilde: KOSTRA

22.4 Barnehagelokaler: Volum og enhetspris

Vi har sett at behovskorrigerede netto utgifter til barnehagelokaler er like høy i Bodø som i kommune-gruppen.

Utgiftene er et produkt av antall kommunale plasser, antall kvadratmeter per plass og driftsutgifter per kvadratmeter. Bodø har middels andel kommunale plasser (40 prosent), få kvadratmeter per barn i kommunale barnehager (12,6 kvm), men høye utgifter per kvm (1.586 kroner). Den høye kostnaden per kvm oppveies av lav arealbruk.

	Barnehagelokaler, kr per kvm	Kvm per barn i barnehage
0106 Fredrikstad	1 319,8	12,2
0231 Skedsmo	1 501,5	12,4
0602 Drammen	1 378,9	11,4
0806 Skien	1 294,9	9,8
1001 Kristiansand	1 936	11,1
1504 Ålesund	1 436	10,5
1804 Bodø	1 586	12,6
EKG13 KOSTRA-gruppe 13	1 434	14,3

Figur 127 Utgift per kvm og areal per barn i kommunal barnehage. Kilde: KOSTRA

22.5 Institusjonslokaler: volum og enhetspris

Vi har sett at Bodø bruker 6 millioner kroner mer på institusjonslokaler enn gjennomsnittet i Kommune-gruppe 13. Høye utgifter til bygningsdrift kan komme av mye areal eller høye utgifter per kvm.

Bodø har litt høyere enn snittet i KOSTRA-gruppen når det gjelder antall plasser i sykehjem per innbygger og middels areal per plass (130 kvm). Samtidig er det høye netto driftsutgifter per kvm (1.115 kroner). Den høye enhetsprisen (130 kroner mer enn gjennomsnittet) forklarer de høye utgiftene til lokaler (43.000 kvm).

	Lokaler institusjon, kr per kvm	Kvm per plass, institusjon
0106 Fredrikstad	1 190	118
0231 Skedsmo	1 273	111
0602 Drammen	1 139	118
0806 Skien	950	123
1001 Kristiansand	1 025	119
1504 Ålesund	998	97
1804 Bodø	1 115	131
EKG13 KOSTRA-gruppe 13	987	134

Figur 128 Utgift per kvm og areal per plass i kommunale sykehjem. Kilde: KOSTRA

23 Flyktninger

Utgiftene til mottak og integrering av flyktninger er et viktig og vanskelig tema i kommunale økonomi-analyser. Utgiftene er store i enkelte kommuner. Utgiftene er samtidig lite synlig i kommuner-egenskapet. Funksjon 275 introduksjonsordningen er den eneste funksjonen som bare gjelder flyktninger. Inntektene (integreringstilskuddet) inntektsføres ikke i tjenestene, men på funksjon 850 som rammetilskudd. Mange flyktninger fører derfor til høye nettokostnader i en del tjenester, spesielt barnevern, sosial, helse og grunnskole.

For å anslå denne effekten, kan man sammenligne kommunenes inntekter fra integreringstilskudd. Høyt integreringstilskudd indikerer høye utgifter til flyktninger. Noen direkte sammenheng er det ikke. Flere kommuner har de siste årene meldt om store overskudd på flyktningene.

Det er grunn til å tro at Bodø har lavere utgifter til flyktninger enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 13. Integreringstilskuddet (150 mill. kroner) utgjorde 2.900 kroner per innbygger i 2017. Det er 900 kroner mindre enn gjennomsnittet i landet (3.800 kroner). Vi mangler tall for 2018.

Tilskuddet til bosetting av enslige mindreårige flyktninger utgjorde 400 kroner per innbygger. Det er litt over halvparten av gjennomsnittet i landet. Botilbudet føres vanligvis som utgift i barnevernet. Det betyr at barnevernet preges mindre av flyktninger enn det som er vanlig i norske kommuner.

Navn	Tilskuddstype: Totalt	Innbyggere	Tilskudd /innbygger	Tilskudd EM/innbygger
Fredrikstad	226 629 292	81772	2 771	690
Skedsmo	182 114 283	55652	3 272	660
Drammen	255 431 201	68933	3 705	736
Skien	154 685 353	54645	2 831	497
Kristiansand	346 661 518	92282	3 757	721
Ålesund	132 380 074	47998	2 758	648
Bodø	150 586 923	52024	2 895	402
Landet	17 563 359 456	4 642 066	3 784	697

Figur 129 Tilskudd fra IMDI til integrering. Kilde: IMDI

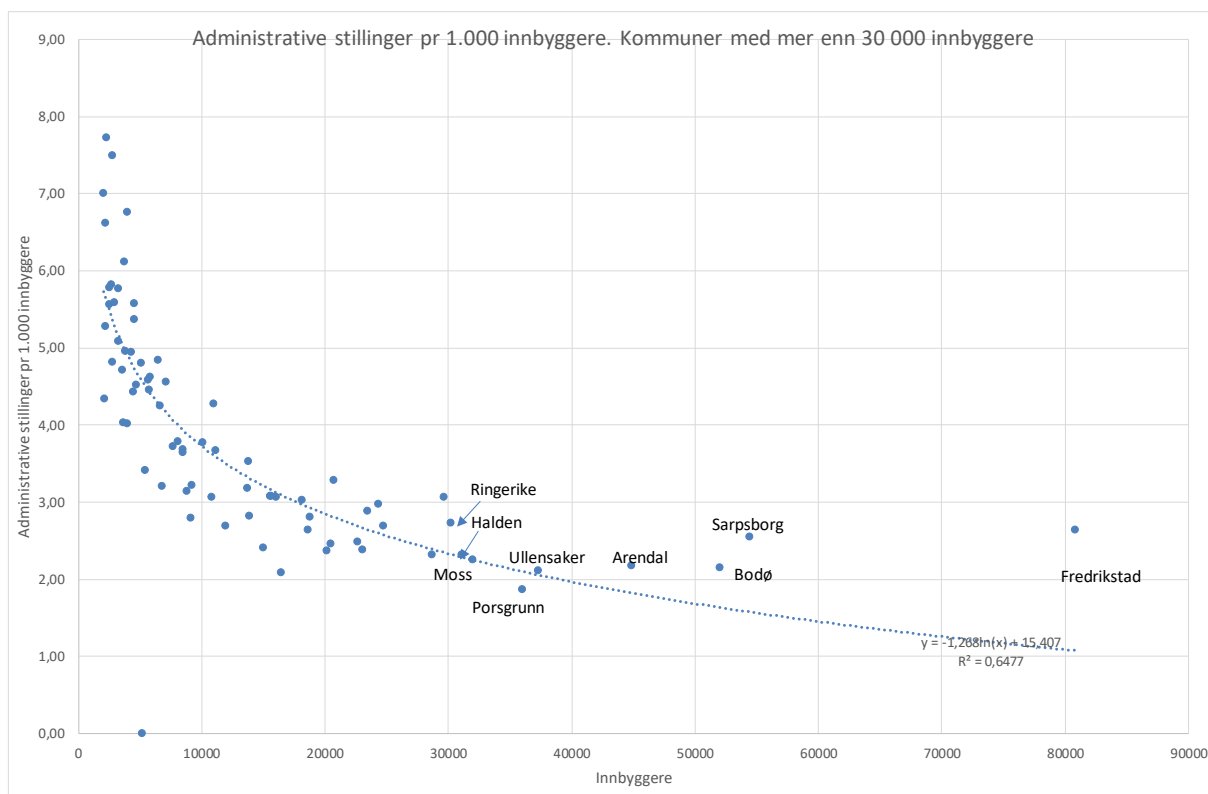
24 Analyse av bemanning i administrasjon

I dette kapitlet presenteres resultatene fra en analyse av Bodø kommunes administrative bemanning. Analysen tar utgangspunkt i KOSTRA-definisjonene av administrasjon. Den administrative bemanningen i Bodø sammenliknes med bemanningen i noen større kommuner som vi har gjort tilsvarende kartlegging for. Analysen bygger på opplysninger hentet inn gjennom Agenda Kaupangs administrasjonsundersøkelse de senere år.

Tallene fra Bodø er hentet inn i mars 2019.

24.1 Noen nøkkeltall

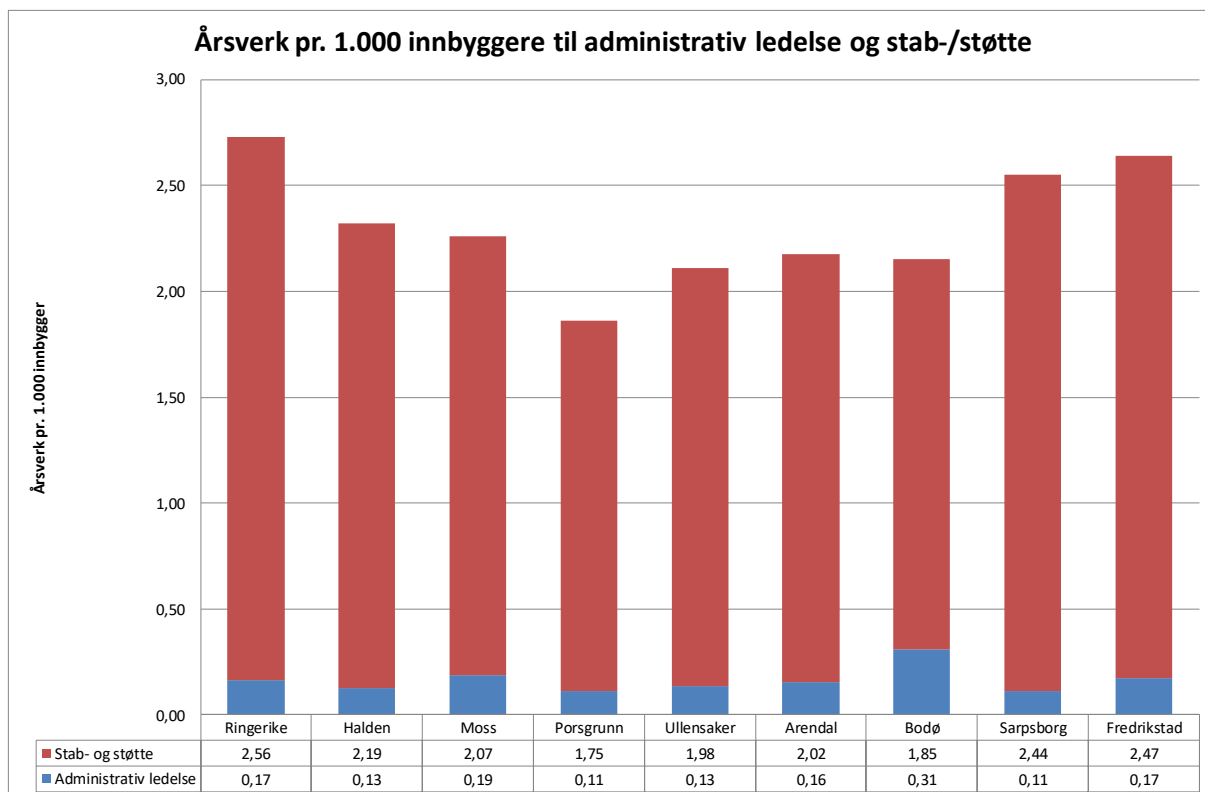
I figuren nedenfor viser vi en sammenlikning av kommunens administrative stillinger pr. 1.000 innbyggere. Kommunene er sortert etter stigende folketall. Bodø kommune har 2,15 administrative stillinger pr 1.000 innbyggere.

Figur 130 Administrative stillinger pr 1.000 innbyggere

Fordelingen mellom administrativ ledelse og stabs- og støttetjenester

Når vi ser nærmere på hvordan de administrative stillingene i Bodø og andre kommuner på samme størrelse er fordelt mellom administrativ ledelse og stabs- og støttetjenester kan vi stille opp følgende bilde.

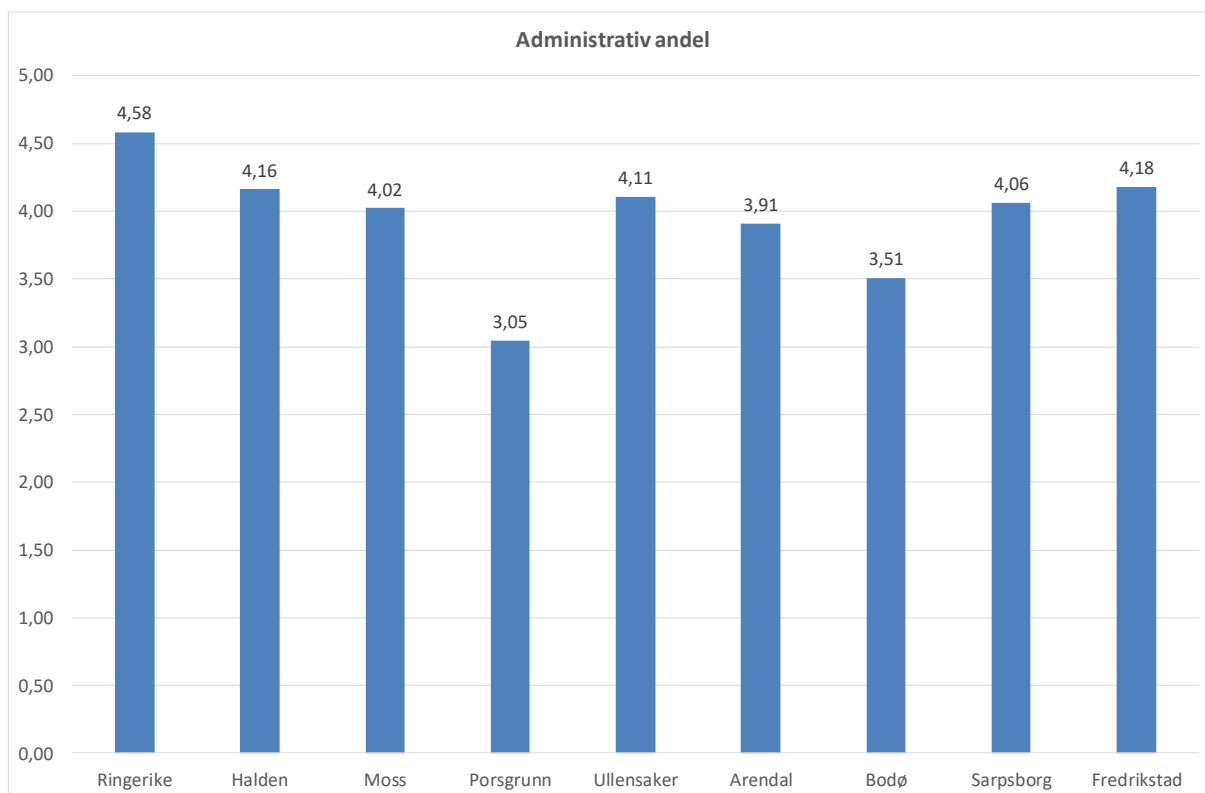

Figur 131 Administrative stillinger pr 1.000 innbyggere fordelt etter stabs- og støttefunksjoner og administrativ ledelse. Kommuner med mer enn 30.000 000 innbyggere

Det er ganske store ulikheter mellom kommunene særlig når det gjelder bemanning av stabs- og støttefunksjonene. Bodø har 2,15 årsverk pr 1.000 innbyggere og plasserer seg dermed på nivå med Ullensaker og Arendal.

Administrativ andel

For å kunne ta hensyn til at kommuner på omtrent samme størrelse kan ha et ulikt aktivitetsnivå er det også hensiktsmessig å foreta en sammenligning av kommunenes administrative andeler, altså hvor stor andel av kommunens samlede bemanning som går med til administrasjon. Dette er vist i figuren nedenfor.

Figur 132 Kommunenes administrative andeler. Kommuner 30.000–85.000 innbyggere

Denne figuren viser altså at Bodø kommunes administrative andel er på 3,51 prosent, hvilket er lavere enn i de andre sammenligningskommunene. Unntaket er Porsgrunn kommune.

24.2 Nærmere oversikt over kommunens administrative stillinger

Administrativ ledelse

Under administrativ ledelse har vi regnet rådmann, assisterende rådmann, kommunalsjef og eventuelt andre ledere med ansvar for oppfølging av resultatenheter/ virksomhetsområder. Bodø kommune bruker totalt 16 årsverk til administrativ ledelse.

Tabell 3 Årsverk administrativ ledelse. Kommuner 30.000–85.000 innbyggere

Administrativ ledelse	Kommuner 30.000 - 85.000 innbyggere									
	Ringerike	Halden	Moss	Porsgrunn	Ullensaker	Arendal	Bodø	Sarpsborg	Fredrikstad	
Rådmann	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Assisterende rådmann	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Kommunalsjefer	4	3	4	3	4	5	6	4	5	5
Andre ledere med oppfølgingsansvar	0	0	1	0	0	1	8	1	8	8
Sum	5	4	6	4	5	7	16	6	14	14

Merkantil støtte til administrativ ledelse og sekretariat for politisk ledelse

Bemanning av de ovennevnte oppgavene er fremstilt i neste tabell. Bodø kommune bruker til sammen 4,5 årsverk til disse oppgavene.

Tabell 4 Årsverk til sekretærfunksjoner. Kommuner 30.000–85.000 innbyggere

Sekretærfunksjoner	Kommuner 30.000 - 85.000 innbyggere									
	Ringerike	Halden	Moss	Porsgrunn	Ullensaker	Arendal	Bodø	Sarpsborg	Fredrikstad	
Merkantil støtte til administrativ ledelse	3	0,5	1,5	1	0,2	0	0	1	1	
Sekretariat for politisk ledelse	2	1,5	2,5	2	1,5	3	4	2	1,5	
Sum	5	2	4	3	1,7	3	4	3	2,5	

Økonomi, regnskap, skatt/kommunale avgifter, lønn og personal

Det kan i noen tilfeller være vanskelig å avgjøre hvor mye innsats som brukes til de oppgavene som er listet opp i tabellen under. Vi har derfor valgt å samle dem i en tabell.

Tabellen nedenfor viser at kommunenes innsats knyttet til de administrative oppgavene som inngår i områdene økonomi, regnskap, skatteoppkreving, innkreving av kommunale avgifter/gebyrer, lønn og personal i stor grad øker i takt med kommunestørrelse, selv om det er noen unntak fra denne «regelen».

Tabell 5 Årsverk til økonomi, regnskap, skatteoppkreving, innkreving av kommunale avgifter/gebyrer, lønn og personal. Kommuner 30.000–85.000 innbyggere

Økonomi, regnskap, skatt/kommunale avgifter, lønn og personal	Kommuner 30.000 - 85.000 innbyggere									
	Ringerike	Halden	Moss	Porsgrunn	Ullensaker	Arendal	Bodø	Sarpsborg	Fredrikstad	
Økonomi	5	6	2	3	0,8	10	5	6,5	12,5	
Regnskap	7,6	6,9	8,3	5	7	5,8	8,4	7,5	8,5	
Skatteoppkreverfunksjon	8,1	7,5	8,3	4	9,4	4,5	11,2	14,1	22,82	
gebyrer	1,5	2,8	1,5	3	1,5	1,8	2,9	10,5	7	
Lønn	3,8	4	6,5	4	4,7	6,4	7	9,5	10	
Personal	8,1	6	5	7,5	2,5	8	18,5	14,4	30	
SUM	34,1	33,2	31,6	26,5	25,9	36,5	53	62,5	90,82	

Merknad Bodø:

- ▶ Personalfunksjonen. Har regnet inn 3,5 årsverk som er ført på andre KOSTRA-funksjoner (253, 202, 254 og 241)

IKT, innkjøp og administrasjon av eventuell kommunal bestillerenhet

Kommunenes innsats til IKT, innkjøp og administrasjon av eventuell kommunal bestillerenhet er framstilt i tabellen nedenfor.

Tabell 6 IKT, innkjøp og administrasjon av kommunal bestillerenhet. Kommuner 30.000–85.000 innbyggere

IKT, innkjøp og adm av kommunal bestillerenhet	Kommuner 30.000 - 85.000 innbyggere									
	Ringerike	Halden	Moss	Porsgrunn	Ullensaker	Arendal	Bodø	Sarpsborg	Fredrikstad	
IKT-drift og IKT-utvikling	10,5	6	8,2	7,5	7,5	23,8	7,5	22,25	34,2	
Innkjøp	1	3	2	1,5	3	0,5	2,1	3	7	
Administrasjon av bestillerenhet	2	0	1	1	1	0	0	0	0	
Juridisk konsulent	2,5	3,5	0	0	1	3	3	3	3	
Sum	16	12,5	11,2	10	12,5	27,3	12,6	28,25	44,2	

Dokumentforvaltning. Servicetorg/resepsjon/sentralbord. Hustrykkeri

Vi har sett det som naturlig å se dokumentforvaltning i sammenheng med ressursbruk til servicetorg/resepsjon/sentralbord. Det er ganske store forskjeller mellom kommunene med hensyn til hvor mange årsverk som brukes til post/arkiv og til servicesenter/ resepsjon/sentralbord. Forskjellene kan ikke alene forklares med ulikheter i kommunestørrelse.

Tabell 7 Dokumentforvaltning. Servicetorg/resepsjon/sentralbord. Hustrykkeri. Kommuner 30.000–85.000 innbyggere

Post/arkiv. Servicetorg/resepsjon/sentralbord. Hustrykkeri	Kommuner 30.000 - 85.000 innbyggere								
	Ringerike	Halden	Moss	Porsgrunn	Ullensaker	Arendal	Bodø	Sarpsborg	Fredrikstad
Post/arkiv	5,2	4,5	6,5	4	5,5	9,3	4,6	8	32,38
Servicetorg/resepsjon-/sentralbord	4,8	5,6	6,5	8	3	10,75	3,8	5,75	12
Hustrykkeri	1	0	1	0	0	0	0	0	2
Sum	11	10,1	14	12	8,5	20,05	8,4	13,75	46,38

Organisasjonsutvikling og informasjon

Bodø har satt av 4,1 årsverk til disse oppgavene.

Tabell 8 Organisasjonsutvikling og informasjon. Kommuner 30.000–85.000 innbyggere

Organisasjonsutvikling og informasjon	Kommuner 30.000 - 85.000 innbyggere								
	Ringerike	Halden	Moss	Porsgrunn	Ullensaker	Arendal	Bodø	Sarpsborg	Fredrikstad
Organisasjonsutvikling	3	1,5	0	1	1,6	0	2	0	0
Informasjon	2	1	1	1,5	2,5	2,7	4	6,25	6
Sum	5	2,5	1	2,5	4,1	2,7	6	6,25	6

Stabs- og støttetjenester til bestemte tjenesteområder

Poenget har vært å undersøke om kommunene har satt av særskilte ressurser til oppfølging og utvikling av de store tjenesteområdene slik som skole, barnehage, pleie og omsorg. Faglige stabsstillinger som bidrar til utvikling/koordinering og direkte brukerrettede oppgaver av bestemte tjenester, knyttes til de funksjonene som de aktuelle tjenestene sorterer inn under. Avgrensning mellom faglige stillinger og eventuelle administrative stillinger på dette området kan være vanskelig. Hovedprinsippet er imidlertid at stabsstillinger med administrative oppgaver (budsjettering, statistikk, skrive saker for politisk behandling, overordnet planlegging m.m.) skal regnes som administrative. Følgende tall er innrapportert.

Tabell 9 Stabs- og støttetjenester til bestemte tjenesteområder. Kommuner 35.000–85.000 innbyggere

Stabs- og støttetjenester til bestemte tjenesteområder	Kommuner 30.000 - 85.000 innbyggere								
	Ringerike	Halden	Moss	Porsgrunn	Ullensaker	Arendal	Bodø	Sarpsborg	Fredrikstad
Skole	3	2	1	2	5	0	2	4	4
Barnehager	1,2	2	0,5	1	3	0	0	1,2	3,5
Pleie- og omsorg	1	3	1	2	1	1		5,4	1,1
Teknisk					6		5,5		
Barn og unge									
Oppvekst/kultur		1	1,5				1		
Samfunn			0,5					3,25	
UE	1				5		3,5		
Rådmanens rådgiver				4				1	
Sum	6,2	8	4,5	9	20	1	12	14,85	8,6

Andre stillinger

I tabellen nedenfor har vi tatt med andre administrative stillinger som det har vært vanskelig å innplassere i tabellene ovenfor.

Tabell 10 Andre stillinger. Kommuner 30.000–85.000 innbyggere

Andre stillinger	Kommuner 30.000 - 85.000 innbyggere								
	Ringerike	Halden	Moss	Porsgrunn	Ullensaker	Arendal	Bodø	Sarpsborg	Fredrikstad
Diverse oppgaver	0	0	0	0	1	0	0	4,25	1
Sum	0	0	0	0	1	0	0	4,25	1

Merkantil støtte og økonomistøtte i skoler, sykehjem og hjemmetjenesten

I kartleggingen spurte vi også om hvor mye ressurser/årsverk som kommunen har satt av til merkantil støtte og økonomistøtte på skoler, i sykehjem og i hjemmetjenesten. Dette er stillinger som ikke omfattes av hva KOSTRA definerer som administrasjon og kommer i tillegg til den administrative støtten som virksomhetene får fra kommunens sentraladministrasjon. Resultatene vises i tabellen nedenfor.

Tabell 11 Merkantil og økonomistøtte på skoler, sykehjem og i hjemmetjenesten. Kommuner 30.000–85.000 innbyggere

Administrativ nærstøtte	Kommuner 30.000 - 85.000 innbyggere								
	Ringerike	Halden	Moss	Porsgrunn	Ullensaker	Arendal	Bodø	Sarpsborg	Fredrikstad
Skoler	10,00	10,30	9,50	12,00	18,45	16,60	18,50	15,70	28,97
Sykehjem	4,00	1,90	4,00	6,00	0,70	1,60	8,80	14,50	8,60
Hjemmetjenestene	2,10	1,00	7,50	8,00	0,50	1,80	11,70	0,00	8,96
Sum	16,10	13,20	21,00	26,00	19,65	20,00	39,00	30,20	46,53

Samlet oversikt

For lettere å kunne foreta en samlet vurdering av kommunenes administrative bemanning har vi laget en samletabell der vi viser årsverk pr 1.000 innbygger til de administrative funksjonene som er presentert ovenfor.

Tabell 12 Årsverk pr 1.000 innbyggere til ulike administrative funksjoner. Kommuner 30.000–85.000 innbyggere

Årsverk pr 1.000 innbyggere til	Kommuner 30.000 - 85.000 innbyggere								
	Ringerike	Halden	Moss	Porsgrunn	Ullensaker	Arendal	Bodø	Sarpsborg	Fredrikstad
Administrativ ledelse	0,17	0,13	0,19	0,11	0,13	0,16	0,31	0,11	0,17
Merkantil støtte/sekretariat for politisk ledelse	0,17	0,06	0,13	0,08	0,05	0,07	0,08	0,06	0,03
Økonomi, regnskap, skatt/kommunale avgifter, lønn og personal	1,13	1,07	0,99	0,74	0,69	0,81	1,02	1,15	1,12
IKT, innkjøp og adm av kommunal bestillerenhet	0,53	0,40	0,35	0,28	0,34	0,61	0,24	0,52	0,55
Post/arkiv.									
Servicetorg/resepsjon/sentralbord.									
Hustrykkeri	0,36	0,32	0,44	0,33	0,23	0,45	0,16	0,25	0,57
Organisasjonsutvikling og informasjon	0,17	0,08	0,03	0,07	0,11	0,06	0,12	0,11	0,07
Stabs- og støttetjenester til bestemte tjenesteområder	0,21	0,26	0,14	0,25	0,54	0,02	0,23	0,27	0,11
Andre stillinger	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,00	0,08	0,01
SUM	2,73	2,32	2,26	1,86	2,11	2,18	2,15	2,55	2,64

Oversikten viser at Bodø kommune i særlig grad atskiller seg fra de andre kommunene når det gjelder

- ▶ administrativ ledelse med høyere bemanning enn de andre kommunene
- ▶ IKT og innkjøp, der innsatsen er lavere enn i de andre kommunene

Vedlegg: Regnskapsdata i analysen. Kilde: KOSTRA

Funksjon	Netto driftsutgifter		Arbeidsgiveravgift		Netto driftsutgift uten avgift	
	Konsern	Kasse	Konsern	Kasse	Netto utgift Konsern uten avgift	Netto utgift Kasse uten avgift
100 Politisk styring	14 243	14 732	804	660	13 439	14 072
110 Kontroll og revisjon	3 142	3 112	222	-	2 920	3 112
120 Administrasjon	172 954	172 954	7 793	7 793	165 161	165 161
121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltninger	3 274	3 120	2 515	2 515	759	605
130 Administrasjonslokaler	20 865	20 865	503	503	20 362	20 362
170 Årets premieavvik	- 85 097	- 81 921	- 6 231	- 5 998	- 78 866	- 75 923
171 Amortisering av tidligere års premieavvik	46 953	44 653	3 465	3 296	43 488	41 357
172 Pensjon	947	896	63	59	884	837
173 Premiefond	- 5 936	- 5 936	- 435	- 435	- 5 501	- 5 501
180 Diverse fellesutgifter	- 1 989	- 1 989	121	121	- 2 110	- 2 110
190 Interne serviceenheter	- 1	- 1	2 874	2 874	- 2 875	- 2 875
201 Barnehage	361 870	361 870	10 871	10 871	350 999	350 999
202 Grunnskole	572 017	572 017	40 551	40 551	531 466	531 466
211 Styrket tilbud til førskolebarn	29 899	29 899	1 380	1 380	28 519	28 519
213 Voksenopplæring	10 985	10 985	1 732	1 732	9 253	9 253
215 Skolefritidstilbud	9 391	9 391	2 934	2 934	6 457	6 457
221 Barnehagelokaler og skyss	22 583	22 583	33	33	22 550	22 550
222 Skolelokaler	122 811	122 811	3 295	3 295	119 516	119 516
223 Skoleskyss	4 121	4 121	-	-	4 121	4 121
231 Aktivitetstilbud barn og unge	17 902	18 015	1 162	1 160	16 740	16 855
232 Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetje	41 431	41 431	2 648	2 648	38 783	38 783
233 Annet forebyggende helsearbeid	14 209	15 359	775	775	13 434	14 584
234 Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre	56 542	56 542	2 637	2 637	53 905	53 905
241 Diagnose, behandling, re-/habilitering	113 133	113 133	7 224	7 224	105 909	105 909
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	53 239	52 688	3 427	3 290	49 812	49 398
243 Tilbud til personer med rusproblemer	28 951	28 951	256	256	28 695	28 695
244 Barneverntjeneste	39 894	39 894	2 798	2 798	37 096	37 096
251 Barnevernstiltak når barnet ikke er plassert på	10 621	10 621	430	430	10 191	10 191
252 Barnevernstiltak når barnet er plassert på barne	64 948	64 948	2 436	2 436	62 512	62 512
253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	398 771	398 771	28 084	28 084	370 687	370 687
254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	426 148	426 148	32 253	32 253	393 895	393 895
256 Tilbud om øyeblikkelig hjelp døgnopphold i	433	433	31	31	402	402
261 Institusjonslokaler	49 692	49 692	382	382	49 310	49 310
265 Kommunalt disponerte boliger	3 372	3 372	52	52	3 320	3 320
273 Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi	8 866	8 866	-	-	8 866	8 866
275 Introduksjonsordningen	44 523	44 523	569	569	43 954	43 954
276 Kvalifiseringsordningen	14 024	14 024	174	174	13 850	13 850
281 Ytelse til livsopphold	54 370	54 370	-	-	54 370	54 370
283 Bistand til etablering og opprettholdelse av e	241	241	90	90	151	151
285 Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvar	10 000	10 000	-	-	10 000	10 000
290 Interkommunale samarbeid (§§ 27/28a- samarbeid)	-	-	-	-	-	-
301 Plansaksbehandling	9 130	9 130	810	810	8 320	8 320
302 Byggesaksbehandling og eierseksjonering	- 3 270	- 3 270	677	677	- 3 947	- 3 947
303 Kart og oppmåling	12 201	12 201	1 107	1 107	11 094	11 094
315 Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak	1 205	1 205	106	106	1 099	1 099
320 Kommunal næringsvirksomhet	- 20 826	- 22 490	393	238	- 21 219	- 22 728
321 Konesjonskraft, kraftrettigheter og annen k	-	-	-	-	-	-
325 Tilrettelegging og bistand for næringslivet	5 467	4 728	955	955	4 512	3 773
329 Landbruksforvaltning og landbruksbasert na	4 463	4 463	244	244	4 219	4 219
330 Samferdselsbedrifter/transporttiltak	- 8 802	- 8 802	391	391	- 9 193	- 9 193
332 Kommunale veier	81 186	81 186	1 152	1 152	80 034	80 034
335 Rekreasjon i tettsted	6 731	6 731	1 071	1 071	5 660	5 660
338 Forebygging av branner og andre ulykker	2 435	3 375	447	-	1 988	3 375
339 Beredskap mot branner og andre ulykker	55 357	51 247	3 033	93	52 324	51 154
340 Produksjon av vann	17 790	17 790	359	359	17 431	17 431
345 Distribusjon av vann	- 24 255	- 24 255	529	529	- 24 784	- 24 784
350 Avløpsrensing	22 088	22 088	387	387	21 701	21 701
353 Avløpsnett/innsamling av avløpsvann	- 32 026	- 32 026	503	503	- 32 529	- 32 529
354 Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l	656	656	2	2	654	654
355 Innsamling, gjenvinning og sluttbehandling i	43	43	-	-	43	43
360 Naturforvaltning og friluftsliv	6 125	4 788	392	243	5 733	4 545
365 Kulturminneforvaltning	1 941	1 941	142	142	1 799	1 799
370 Bibliotek	16 058	16 058	926	926	15 132	15 132
373 Kino	- 2 661	- 2 661	-	-	- 2 661	- 2 661
375 Muséer	3 455	3 455	22	22	3 433	3 433
377 Kunstformidling	13 942	13 942	8	8	13 934	13 934
380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	9 262	13 462	1 155	218	8 107	13 244
381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	24 655	20 854	42	42	24 613	20 812
383 Musikk- og kulturskoler	14 540	14 540	1 255	1 255	13 285	13 285
385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres	59 801	40 880	1 794	224	58 007	40 656
386 Kommunale kulturbygg	4 303	34 416	67	12	4 236	34 404
390 Den norske kirke	31 109	31 109	20	20	31 089	31 089
392 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	2 920	2 920	-	-	2 920	2 920
393 Gravplasser og krematorier	248	248	-	-	248	248
	3 069 613	3 076 136	175 907	169 209	2 893 706	2 906 927